

Orienteeruja

DETSEMBER 2013

nr. 4/134

Suusa-O MM
Põlvas

50 hooaega
OK TON

O-REIS
pargituur Hiinas

Ettevalmistus
rogaini EMiks

EESTI OLÜMPIAKOMITEE

ISC

OLÜMPIAKOLLEKTSIOON
Sotši taliolümpiamängud 2014

Andrus Veerpalu
kahekordne olümpiavõitja

Küsi erpakkumist klubidele ja firmadele

Kas enam paremaks minna ei saa?

Foto: Külli Leola

Sixten Sild, EOLi juhatuse esimees

Lõppemas on Eesti Orienteerumise jaoks mitmes mõttes erakordne aasta. Nüüdsest on meil kahekordsed maailmameistrid rogainis ja ühe hoobiga kahekordne maailmameister rattaorienteerumises, MK-sarjas esikuuikus olev suusaorienteeruja, sõjaväelaste maailmameister orienteerumisjooksus, rääkimata arvukatest kahvatumat karva medalite võitjatest nii noorte-, põhi- kui veteraniklassides. Rakvere klubi eestvedamisel viisime läbi väga head vastukaja saanud MM-võistlused rattaorienteerumises ning kõige krooniks andis Rahvusvaheline Orienteerumisföderatsioon meile lähiaastateks tervelt kolme ja Rahvusvaheline Rogainiföderatsioon ühe tiitlivõistluse korraldamisõiguse. Neist võistlustest kaks – veteranide MM orienteerumisjooksus aastal 2016 oma enam kui 3000 osavõtjaga ning põhiklassi MM aastal 2017 kui kogu orienteerumismaailmas suurimat tähelepanu pälviv tähtsündmus – on meie jaoks suurim- ja tähtsusklassist, mille korraldamiskogemust meil seni veel ei ole ja mis panevad rängale proovile kogu meie aktiivi.

Kas kõik seni saavutatu on EOLi liikmesklubide ja EOLi Kenda järjepideva ja süstemaatilise tegevuse tagajärg? Üldistatult võttes võiks sellele küsimusele isegi jaatavalt vastata, aga kui loetletud saavutuste tausta lähemalt uurida, siis selgub, et tegelikult on kõige taga suhteliselt väheste sportlaste, klubijuhtide ja teiste tulihingede andunud tegevus. Siit tuleneb ka vastus pealkirjas esitatud küsimusele. Saab paremaks minna küll, aga seda vaid suurema hulga orienteerujate kaasamisega klubide organisatoorsesse tegevusse. Veelgi suuremad saavutused eeldavad suuremat hulka ambitsioonikaid harjutajaid, kes vajavad juhendajaid, taustajõude ja

sponsoreid. Veelgi suurejoonelisemad võistlused eeldavad rohkem asjatundlikke ja pühendunud korraldajaid. Siinkohal on meeldiv märkida, et tulevaste suurvõistluste korraldamiseks on juba mitmed orienteerujad eestvedajatele oma vabatahtlikku abi pakkunud. Rohkem sellist initsiatiivi ja pealehakkamist!

Kultuuriministeeriumi ja Eesti Olümpiakomitee koostöös kutsutakse 2014. aastal ellu üleriiklik „Liikumise ja spordi aasta“. Selle raames on muuhulgas planeeritud orienteerumispäevakute kui põneva liikumisharrastuse laialt ulatuslik propageerimine. Ühel ja samal neljapäeval, 15. mail 2014, korraldavad kõik päevakusarjad ühe päevaku, mis lubab seda päeva nimetada isegi üle-eestiliseks orienteerumispäevaks. Sinna ootame kõiki praeguseid orienteerujaid ja hulgaliselt uusi huvilisi, kellele me oma ala selle parimast küljest peame tutvustama. Ehk jõuame niiviisi kunagi ka sিন্নamaale, et Lembitu Kuuse ei pea ETV spordireporterite omavahelises aasta parimate sportlaste valimise diskussioonis nii lihtsalt leppima kolleegi märkusega, et orienteeruja ei saa ka kahekordseks maailmameistriks tulnuna kunagi Eesti parima sportase tiitli realistlikuks kandidaadiks.

Teeme üheskoos hea veelgi paremaks – alustuseks tellime igaüks endale ja sõbrale koju ajakirja „Orienteeruja“ ning peame alati mees, et oleme kõik oma spordiala saadikud.

Sportlikke jõulupühi ja head uut aastat!

PS. Muide, mis võiks olla paremaks sissejuhatuseks uuele aastale kui vana aasta ärasaatmine SK Kompassi Aastalõpuvõistlusel Nõmme Spordikeskuses!?

Orienteeruja

AJAKIRJA TRÜKIB

Kaanel: Mõtlik kuuseke
Foto: Külli Leola

Järgmine number ilmub 2014. aasta aprillis
Kaastööde tähtaeg on **19. mai**

Väljaandja:
Vastutav toimetaja:
Numbri peatoimetaja:
Toimetus:

Eesti Orienteerumislit; www.orienteerumine.ee
Maret Vaher, tel 52 32 977, maretvaher@gmail.com
Markus Puusepp
ajakiri@orienteerumine.ee
Sixten Sild, Maret Vaher, Mihkel Järveoja, Markus Puusepp, Kersti Ehala, Eva-Maria Truusalu
Milvi Kivistik
Kersti Ehala
eol@orienteerumine.ee

Keeletoimetaja:
Küljendaja:
Tellimine:

Tellimishind 2014. aastaks 10 €
Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei retsenseerita ega tagastata. Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest.
Ajakiri Orienteeruja ilmub 4 korda aastas.

10€

TELLI AJAKIRI:

www.orienteerumine.ee/ajakiri

Olümpiakollektsiooni tellimused: Kenny Kivikas tel 51972942 kenny@ilves.ee

Klubide ja asutuste tellimused:

Teemar Hiir 57493400 teemar@ilves.ee, Moonika Seppo tel 58600048 moonika.seppo@ilves.ee

Mairi Must tel 7309953 mairi@ilves.ee, Teet Ristioja tel 53432991 teet@ilves.ee,

Triin Tallmeister tel 5276311 triin@ilves.ee, Kenny Kivikas tel 51972942 kenny@ilves.ee

SISUKORD

- 5 Lühiuudised
- 8 Ajakirja Orienteeruja numbrid digiteeritud
- 10 Suusaorienteerujatel hooaeg ukse ees
- 12 Talvised tiitlivõistlused Põlvas – JWSOC 2014
- 14 Maailmameistrivõistlused Eestis – WOC 2017
- 16 Seenioride MM – WMOC 2016
- 18 Orienteerujatele oma tunnuslause
- 20 Rattaorienteerumishooaja lõppakord Portugalis
- 24 Soome esimene tsiviilorienteerumisvõistlus
- 27 Maailma pargituur Hiinas
- 32 OMM – The Original Mountain Marathon
- 38 Orienteerumisklubi TON – 50 hooaega Tallinna päevakuid
- 39 Orienteerumise püsirajad
- 41 Värska OK Peko uus klubimaja
- 42 OK L-US ja Eesti orienteerumine
- 45 Arne Kivistik: Vana foto jutustab
- 46 Võsast väljas: Joonas Oja
- 48 Tagasivaade Xdreami kümnele hooajale
- 53 Ettevalmistus rogainiks
- 56 ERC 2014
- 59 Juhatuse otsused

TOIMETAJA VEERG

Ma mäletan,

et väikese poisina oli mõnda aega minu unistuseks olla või saada indiaanlaseks päris oma tipii ja vibuga. Kujutasin ette end indiaani-asju tegemas ja preerias sõda pidamas. Lasva küla lähedalt sai isegi sobiv „preeria“ välja valitud – põõsaid täis heinamaa, mis bussi või auto aknast aeg-ajalt silma jäi. Tegelikuses ei võtnud ma punanahaks saamiseks midagi ette, isegi vastavaid raamatuid lugesin väga vähe, aga ju polnud suled peas minu saatuseks.

Mööda läks palju aastaid ja valmis oli vist treitud juba mõned nn pudrulood Orienteerujasse, kui nägin tolle aja peatoimetaja Jürgen Einpauli laual peatoimetaja tasu eest ostetud Apple'i arvutit. Mitte, et mulle oleks õunalogoga tooted väga meeldinud, aga see, mida ta õunalogoga raali sees tegi – kirjutas ja küljendas – oli äge! Sealt alates tahtsin saada Orienteeruja peatoimetajaks.

Umbes kolm aastat tagasi avanes võimalus liituda Orienteeruja toimetuse või kolleegiumiga – nimetagem seda täpselt nii, nagu kellelegi meelepärased – ja ma võtsin pakkumise loomulikult vastu. Kolme aastaga sai kirjutatud palju ning kahe viimase aasta neljanda numbriga on täitunud ka minu lapsepõlveunistus – olen olnud peatoimetaja. Lõpuks! Vähemalt üks noorpõlve unistustest täitus.

Oktoobris, pärast taotluse koostamist ja lühiajalist unistamist, saabus uudis 2017. aasta MMi tulekust Eestisse. Jällegi – lõpuks! Olles võtnud enda kanda peakorraldaja ameti ja mõeldes tulevaste aastate töödele ja tegemistele, otsustasin keskenduda suurvõistlusele. Olgugi, et MM on tähtis võistlus, lisatunde selle tõttu ööpäeva ei teki.

Usun, et käesolevasse numbrisse panustatu ei jää minu viimaseks esinemiseks kirjaturana, ja soovin igal juhul ajakirjale pikka iga ning ikka rohkelt lugejaid ja tellijaid (neid teisi eriti)!

Toimetust tänan asjalike mõttevahetuste ja loominguliste vaidluste eest ning rohkearvulisi kaasautoreid huvitavate seikluste, ideede ja argielu kirjapaneku eest!

Lugupidamisega

Markus Puusepp

Neljanda numbri peatoimetaja

Rahvusvahelised võistlusreeglid on uuenenud

Rahvusvaheline Orienteerumise föderatsioon (IOF) on uuendanud kõigi nelja orienteerumisaala rahvusvahelisi võistlusreegleid. Uued suusaorienteerumise reeglid kehtivad alates 1.12.2013 ning orienteerumisejooksu, rattaorienteerumise ja täpsusorienteerumise reeglid alates 1.01.2014. Kõikide alade võistlusreeglid leiab IOFi koduleheküljelt www.orienteeing.org.

Iraan sai IOFi liikmeks

Rahvusvahelise Orienteerumise föderatsiooni (IOF) Nõukogu võttis oktoobri keskel toimunud kohtumisel Iraani IOFi 76ndaks liikmeks.

Iraani sportlased on juba varem osalenud suusaorienteerumises Aasia Talimängudel, võites 2011. aastal Kasahstanis ka medali, ning orienteerumisejooksus sõjaväelaste maailmameistrivõistlustel (CISM). Nüüdsest on Iraani orienteerujail võimalik osa võtta kõikidest IOFi korraldatavatest tiitlivõistlustest. Otsuse peab kinnitama IOFi Nõukogu 2014. aasta kongressil Itaalias.

Allikas: www.orienteeing.org

Suusaorienteerumine Taliuniversiaadile

Rahvusvaheline Üliõpilasspordi Liit (FISU) teavitas, et suusaorienteerumine saab alates 2019. aastast üheks Taliuniversiaadi spordialaks. Universiaad toimub tol aastal Venemaal Krasnojarskis.

Ühtlasi hakatakse 2016. aastast korraldama üliõpilaste maailmameistrivõistlusi suusaorienteerumises ning esimeste tudengivõistluste toimumiskoht on samuti Krasnojarsk.

Allikas: www.orienteeing.org

foto: www.worldofdo.com

Läbi aegade edukaim orienteeruja Simone Niggli lõpetas karjääri

Oktoobrikuiste orienteerumisejooksu MK-etappidega Badenis Šveitsis sai läbi orienteerumisejooksu 23-kordse maailmameistri šveitslanna Simone Niggli tippsportlase karjäär. Simone sõnul pole kadunud võistlemise soov, küll on aga üha raskem end ettevalmistusperioodil motiveerida, mistõttu oli tema sõnul aeg lõpetada.

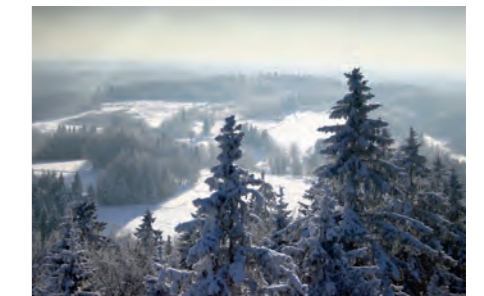
Simone Niggli esimesed MM-medalid pärinevad juba 2001. aastast Tampereist, mille järel on kuldmedali võitusesse tulnud paus vaid seoses emakssaamisega. Kahel korral, 2003. aastal Šveitsis ning 2005. aastal Jaapanis, võitis Simone kõik saadaolevad neli kuldmedalit ning enamasti on tema saagiks olnudki 2 või rohkem kuldmedalit. 23 maailmameistrivõistluste kuldmedali kõrvalt leiab tema auhinnaakapist „vaid“ 2 hõbemedalit ning 6 pronksi. MK-etappide võite on tema arvel lausa 64! Kui asetada Simone ühte kuldmedalitest lähtuvasse edetabelisse koos kõikide riikidega, siis paikneks läbi aegade edukaim

naisorienteeruja 4. kohal ning teda edestaksid vaid Rootsi, Norra ja Soome! Loomulikult lõpetas Simone oma fantastilise karjääri Badenis MK-etapivõidu ja kaheksanda MK-hooaja üldvõiduga.

MMi keelualad ja Xdreami võistlused

2014. aasta Nike Winter Xdream ning Ace Xdreami I osavõistlus peetakse 2017. aasta MMiiks suletud aladel, vastavalt Haanjas ja Tartus. Eesti Orienteerumislit ja SK Xdream on omavahel kokku leppinud ja teevad teatavaks osalejaskonnale seatud piirangud.

Keelualadel viibimine on keelatud orienteerumiskoondislastele, koondise kandidaatidele, nende treeneritele ja lähedastele; samuti kõigile neile, kes võivad mingilgi moel orienteerumise tiitlivõistluste tulemust mõjutada. Seega ei puutu piirangud suuremat osa tavapärasest osavõtjaskonnast mitte kuidagi. Juhul, kui kellelgi tekib küsimusi, kas temal on osalemine lubatud, võib igaks juhuks ühendust võtta EOLi või SK Xdreamiga.

Orienteerumisejooksu koondise uueks peatreeneriks saab Elo Saue

Orienteerumisejooksu MN21 koondise treener-esindaja avalikul konkursil valiti kahe kandidaadi seast järgnevas kaheks aastaks koondise tegevust koordineerima ja juhtima Elo Saue. Elo on olnud koondise treener-esindajaks ka varem, hooaegadel 2010 ja 2011.

Senine treener-esindaja Tarvo Avaste otsustas seoses elumuutustega järgneval perioodil mitte kandideerida, kuid ei välistanud kandideerimist tulevikus.

OK Põlva Kobras 25-aastane!

MIHKEL JÄRVEOJA

Novembrikuu viimasel päeval tähistas Pühajärve mõisa peosaa- lis oma juubelit OK Põlva Kobras. Laulusalmit tuntud loomade peole kohaselt oli pidulisi tulnud õnnitlema Eesti Orienteerumislüüdi, Põlvamaa

naisorienteerujaks valiti vastavalt Silver Eensaar ja Annika Rihma. Kõigile vaatamiseks oli välja pandud näitus klubiliikmete võidetud tiitli- võistluste medalitest ja erinevatel aegadel kasu- tusel olnud jooksu- ja esindusriietest. Tantsuks mängis klubiliikme ja Mooste vallavanema Ülo Needo ansambel Julgur.

Ka ürituse võõrustajateks olid tegelikult klubiliikmed ja moodsa aja mõisnikud Saima, Relvo ja Canter Värton.

OK Põlva Kobras on oma 25-aastase ajaloo jooksul korraldanud koolinoorte (1995), juunioride (2003) ja üliõpilaste maailmameistrivõistlusi orientee- rumisjooksus (2008). 2014. aastal tal- vel toimuvad Põlvas aga juunioride ja veteranide maailmameistrivõistlused

OK Põlva Kobrase 2013. aasta parimad noored: Siim Helmoja, Laura-Liis Kütt, Kristiine Aluvee, Villu Serv, Kelli Nurm, Madli-Johanna Maidla. Foto: OK Kobras

ja noorte Euroopa meistrivõistlused suusaorienteerumises. Eesti meistri- võistlusi on korraldatud 49 korda ja seda nii orienteerumisjooksus, suusa- kui ka rattaorienteerumises. Klubiliikmed on võitnud Eesti MVdel kokku 1901 medalit ja esinenud hästi ka rahvusvahelistel tiitlivõistlustel, ala- tes noortest kuni veteranideni.

Nagu igal elustiiliüritusel, ei ole ka Koku jooksul kiirus ja tormamine alati kõige tähtsamad. Paljud võistkonnad võtsid aja maha juba teel esimesse kontrollpunkti, mis asus Puutli metsa- vendade mälestusmärgi juures. Kiita tuleb kõige pühendunumaid nautlejaid etapil start-KP1 (800 m): Liisa ja Kadri 1:45.29; Lauri ja Lea 1:02.31; Ats ja Kerstin 51.18.

Kui viimased tublid (olles teel olnud 6:45.54) koos hämarduva taevaga Orava koolimaja juurde jõudsid, oli soe vesi pesuruumis ja supp kõõgis loo- mulikult juba otsas. Et rahustada maha tormlevat ja mäslavat maailma, on kor- raldajate sõnul järgmisel aastal, koos- töös Elu25 portaaliga, kavast teemaüritus „Armunud mees kõn- nib aegla- semalt“.

foto: Vaike Tomann

Piusa jõe oru järskude nõlvadeni, läbi Tuderna küngaste Orava tasasele ja soisele lausikule. Kui esimesel korral ületati Piusa jõgi mööda habrast ja õõtsuvat palki, siis teisel korral, Tuderna küla all, ootas osalejaid paa- dimees, kes kinnitatud kõie, kanuu ja oma ihu- rammuga väiksemad ja väetimid üle vee aitas.

Pikema, 25,4 km (24 KP) raja läbisid teistest kiiremini Uku-Laur Tali ja Ats Sõnajalg (2.59.13), jättes selja teha juba ürituse veteranid, veel liikuvad legendid Mati Tiidu ja Rain Eensaare (3.04.14). Kolmandad olid Lauri Sild ja Jaagup Truusalu (3.16.47). Kiiremad naised olid Jana Kink ja Merike Vanjuk (4.40.33) ning segavõistkondadest Valdur Jaht ja Annika Rihma (4.05.08).

Lühemal, 16,6 km rajal said selge võidu kuperjanovlased Sander Linnus ja Jonatan Karjus (2.11.40), kellele järg- nesid Heleri Kivil ja Alar Kivil (2.19.16) ning kolmandatena Janos Nikopensius ja Tanel Kalm (2.19.47). Kiireimad nai- sed olid Värska tüdrukud Kristel Kõivo ja Emily Raudkepp (2.54.33).

2013 medalijahi võitja Kristel Kõivo. Foto: Reigo Teervalt

Medalijaht 2013

EDUARD PUKKONEN

Eesti meistrivõistluste meda- lite kogumise võistlus toimus teist aastat järjest. Konkurents parimatele kohtadele oli nagu eelmiselgi aastal päris pingeline. Esikolmikusse jõudmiseks oli vajalik koguda 11 medalist vähemalt üheksa.

Võitjaks tuli 10 medali- ga N14 klassi tüdruk Kristel Kõivo OK Pekost (pildil), kel- lel jäi medal saamata vaid Eesti MV öisel rajal. Öisel võistlusel ja Eesti MV pikal rajal tuli tal mõ- tu võtta endast vanema (N16) klassi tüdrukutega. Kristelil õnnestus otsustav orientee- rumisjooks võita medalijahi põhi- konkurendi klubikaaslase Doris ees. Doris Kudre saavutas 9 medaliga (sh 7 kulda) teise koha. Kolmandaks tuli noorte tugev konkurent, N55 klassi

veteran Saima Värton (OK Põlva Kobras). Saimal jäi ka eelmisel aastal esikohast napilt puudu, võiduvõimaluse vääras 4. koht suusaorienteerumise sprinditeates ja mitteosalemine rattaorienteerumise lühirajal. Ka Dorisel oli tulemuste hulgas üks napp neljas koht (tavarajal), seega kõigil medalinõudleja tuli tunda ka ebaõnne.

Eelmise aasta võitja Marianne Haug jäi seekord esikohakonkurentsist välja, sest rattaorienteerumise distantsidel talle Eesti MV võitude eest medaleid ei antud. Eesti MV juhendi järgi ei saa Eesti Olümpiakomitee medaleid välja anda juhul, kui osalejaid on võistlusele registreerunud vähem kui neli. Veteranide klassis sellist nõuet ei ole.

Kristel sai auhinnaks maoaasta maokujutisega 5-grammise kuldplaadi, teise koha auhinnaks oli kaks 1-untsist hõbemünti ja kolmanda koha omanik Saima sai ühe hõbemündi. 1-untsise hõbemündiga autasustati ka 9 medalit teeninud N20 klassi neidu Kristiine Aluveed (OK Põlva Kobras).

Medalijahi statistika pidamine on huvitav tegevus. Kui varem polnud vähimatki aimu, kes ja kui palju Eesti MV medaleid kokku on teeninud, siis selle tegevuse käigus eristuvad selgelt tublimad ja mitmekülgsemad orienteerujad, meelde jäävad aktiivsemad ja edukamad noored. Usun, et paljudel teistelgi on huvitav vaadata medalite tabelit, mille leiab EOLi foorumist alamkataloogi Võistlused ja Medalijaht 2013 teema alt.

Orienteerumisjooksus sai kuuest võimalikust medalist kuus kulda Tiit Tali (M50). Kuus medalit aga kogusid veel Jana Kink (N40), Saima Värton (N55) ja Triin Vask (N40), kusjuures Jana võitis koos kahe tütreaga pronksi ka põhiklassi teates, seega tuli tal orienteerumisjooksudes kokku seitse medalit.

Suusaorienteerumises sai kolmelt Eesti MV alalt kolm medalit 16(!) võistlejat, kellest Daisy ja Doris Kudre, Kristjan Linnus ning Silvia Luup tunnistasid vaid võite.

Rattaorienteerumise kahelt alalt lahkus kahe medaliga 22 orienteerujat, kellest seitsmel olid mõlemad kullad. Kahtlemata tuleb siin enim hin- nata põhiklassi medaleid, kus jällegi kogus ainult esikohti Daisy Kudre.

2013. aastal jagati 711 Eesti MV medalit 293 orienteeruja vahel. **Medalijahi võistluse toetaja oli Mooste Viinavabrik** (<http://www.foto-turism.ee>). Loodetavasti leiame ka tule- val aastal sponsoreid, kes seda väikest medalimängu aitavad kulla ja hõbeda- ga kaunistada.

2014 – hobuseaasta – kuldplaadil saab olema hobuse kujutis. EOLi kor- raldatava Medalijahi eesmärgiks on teadvustada ja tunnustada kõige enam orienteerumise Eesti meistrivõistlus- te medalikohti saavutanud võistlejaid ning tekitada lisaesmärk aktiivsete- le, mitmekülgsetele ja heal sportlikul tasemel orienteerujatele, väärtustada erinevate orienteerumisalade Eesti MV medaleid ja tuua rohkem osalejaid vähemharrastatavate alade juurde.

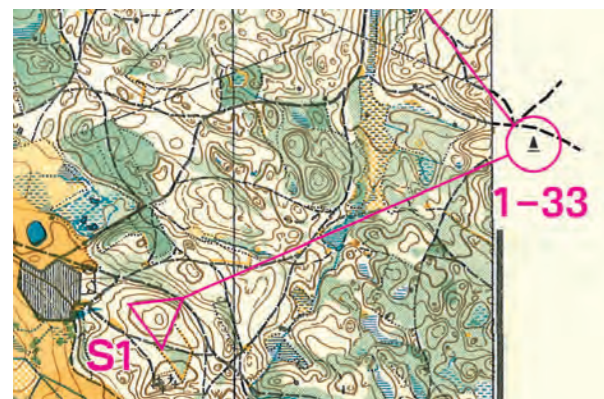
Segadus tulemus- tega. 25manna teatevõistluse võit- ja tühistati 5 päeva pärast autasusta- mist

Esialgsete tulemuste järgi popu- laarse Rootsi teatevõistluste võitnud Uppsala klubi OK Linné tulemus tühis- tati hilisemal märgete kontrollimisel, kuid selleks ajaks oli autasutamist juba mitu päeva möödas.

Kõikide võistlejate tulemuste kont- rollimisel jaamadest mahalugemise teel, selgus, et ühel OK Linné võist- konna 25st jooksjast oli üks märges puudu. Paar minutit hiljem finišeerinud Halden SK (Norra) võistkond, kes oli juba autasustatud teise koha auhinda- dega, sai seega oma võidust teada juba kodumaal viibides.

Korraldajatel tekkisid probleemid testimata IT-lahenduse tõttu, mis tule- musi kontrollima pidanud serverites ülekoormuse tekitas ja süsteemi kasu- tuks muutis. Võistlusest võttis osa ligi 400 võistkonda kokku pea 10 000 osalejaga.

Allikas www.alternativet.nu

XII KoKu jooks Puutli-Lindora-Orava

MIHKEL JÄRVEOJA

Lõuna-Eestis endale juba kindla järgijate grupi leidnud võistkondlik elustiiliüritus KoKu jooks kompas 26. oktoobril Võru-, Põlva- ja Setomaa piire. Kompas sellest hoolimata, et üks rajameistritest keeldub aktsepteerimast halduskorralduslikke muudatusi, nõu- des Põlvamaa valdusi endiselt Võru saunikute võimu alla. Jätsime aga ini- meste tõmmatud udused piirid haldus- agressorite – Tabina külakogu ja OK Võru ühiskoosoleku arutada ja tegime võistlusraja läbi looduslikult väga eri- pargelise maastiku: Tabina männikutest

Medalijahi võitja auhind

Ajakirja Orienteeruja raamatukogu

Orienteeruja online raamatukogu sisaldab kõiki (va viimased 3) seni ilmunud Orienteeruja ajakirju/ajalehti. Sisu lugemiseks on parem kasutada uuemaid brausereid (IE 9 või uuem, Chrome, FireFox jne)

Pealkiri:

Autor:

Aasta: Vali ...

Teema: Vali ...

Esikaaned (viimased 3 numbrit pole nähtavad)

„Orienteeruja“ kõik seni ilmunud numbrid on digiteeritud

EDUARD PUKKONEN

Ajakiri Orienteeruja on kahtlemata haruldane nähtus Eesti spordiajakirjade maailmas, kuna selle väljaandjaks on olnud üks spordialaliit ja ajakiri on ilmunud järjepidevalt juba 20 aastat. Selle aja jooksul on välja antud 134 numbrit, millest esimesed 56 olid ajalehe, järgnevad ajakirja formaadis.

Ajakirja väljaandmine on olnud missiooniks nii Orienteerumislidule kui paljudele orienteerujatele, kellest kõige suurema töö on teinud (pea)toimetajad ja aktiivsed kirjutajad. Ehkki artikleid kirjutanud inimeste arv on üsna suur, ca 300, on mõned neist panustanud ajakirja teistest oluliselt rohkem – Sixten Sild, Leho Haldna, Maret Vaher, Vello Viirsalu, Margus Hallik, Mihkel Järveoja, Tõnu Raid ja Tarvo Avaste (neilt kõigilt üle 30 artikli).

Kui vaadata teemasid, mida neil aastail on ajakirjas käsitletud, siis midagi uut on vist tänapäeval raske lisada. Tõsi, lisandunud on uusi orienteerumisasid ja täiustunud infotehnoloogilised vahendid, kuid orienteerumise tehnika ja taktika, kestvaulatuse treeningumetoodikad, vigastused ja nende ravi, võistluste kirjeldused, intervjuud ja isikulood, tagasivaated minevikku, noorte tegevus jne on kindlasti ajakirjas sees ka tulevikus. Vanu ajakirjanumbreid võiks sirvida ja lugeda juba seetõttu, et iga uus on miskit moodi ka unustatud vana.

Aga kuidas seda teha, kui vanu numbreid pole alles või pole neid kunagi näinudki? Kuidas tajusid noored orienteerumisel järjepidevust, kui vanade orienteerujate tegevusest pole kusagilt lugeda?

Ainuüksi seepärast kerkis ikka ja jälle üles vajadus ajakirjade skaneerimiseks ning nende veebis kättesaadavaks tegemiseks.

Selleks, et ajakirjast oleks võimalik mõnda huvipakkuvat artiklit välja otsida, oli vajalik teha loetelu ehk register kõikidest artiklitest.

Esimesena alustas seda tööd Tarvo Avaste, kes koos toorkordse ajalehe toimetaja Milvi Kivistikuga tegid ülevaateid aasta jooksul ilmunud artiklitest (1997–1999). Kuna see toimus 90ndate lõpul, siis polnud ajalehtede skaneerimine ehk digiteerimine veel päevakorral.

Aastal 2005–2006 tõusis Tarmo Klaari eestvedamisel EOLi juhatuse päevakorda ajakirjade digiteerimise teema. Ajakirja toimetaja oli siis Arvo Saal. Tarmo pani 2006. aasta numbrid EOLi kodulehele üles, kuid sellega see aktsioon ka lõppes. Ei leidunud inimest, kes oleks ajamuhuka

skaneerimistöö ette võtnud ja materjalid ette valmistanud. Ajakirja digitaalsete versioonide tekitamine trükiks ettevalmistatud failidest ei õnnestunud samuti, sest formaadid ei sobinud ja trükikojas polnud kõik failid säilinud.

Olen Orienteerujat alati huviga lugenud, samas aegajalt imestanud, et seda mahukat ajakirja on mõnel aastal suudetud välja anda koguni 8 numbrit (2001–2003). Nüüd on numbrite arv küll langenud neljale, see-eest aga lehekülgede arv kasvanud 60-le. 2004. aasta detsembrinumbri presidendiveerus küsis Leho Haldna, et kas 4551 orienteerujat suudavad tellida 500 ajakirja, mis oleks Orienteeruja püsijäämiseks minimaalne kogus. See oli kriitiline hetk ajakirja jaoks, kusjuures sama numbri tagakaanel sai juba näha šokeerivat matusekuulutust, kus teatati meie kalli ajakirja lahkumisest. Huvitaval kombel ei olnud ära väsinud mitte ajakirja koostajad, vaid hoopis tellijad.

Õnneks saadi siis 500 tellijat kokku ja ajakiri on elus tänaseni. Ka nüüd on kergelt tunda tellimuse vähenemist, ei tea, kas huvi puudusest või tellijate laiskusest. Vaevalt on põhjuseks tellimuse hind, mis on vaid 10 eurot aastas.

Ajakirja Orienteeruja digiteerimise teema tõusis uuesti päevakorda eelmise juhatuse esimestel koosolekutel. Ma olin artiklite registri sisestamisega alustanud 2011. aasta novembris-detsembris ja jõudsin tööga lõpule järgmise aasta märtsis. Töö võttis palju aega just seetõttu, et ikka ja jälle tulid ette huvitavad artiklid, mida lihtsalt ei saanud läbi lugemata jätta.

Valminud artiklite register erilist elevust ei tekitanud, sest huvipakkuvat kirjutist võis sealt küll leida, kuid artiklit ennast lugeda ei saanud. Vahepeal rääkisime läbi Rahvusraamatukoguga, et nemand võiks ajakirjad ära skaneerida. Kahjuks oli neil mitme aasta plaan paigas ja võimaluseks jäi ainult tasuline teenus. Loobusime.

Lõpuks võtsin selle aasta septembris ajakirjade skaneerimise ette. Ajalehed ja ajakirjad sain meie klubi presidendilt Valju Taliilt, kes oli kõik numbrid hoolikalt arhiveerinud. Kui asi sai tehtud, palusin TÜ IT-tudengist pojalt teha veebihandlus artiklite otsimiseks ja vaatamiseks. Õnneks tekitas asi temas natuke huvi, ja nii see Orienteeruja digitaalne raamatukogu valmiski. Tarmo Klaar aitas keskkonna üle vää EOLi serverisse, kuhu ta tegi ka väikesi täiendusi.

Ajakirjad on kättesaadavad aadressil <http://orienteerumine.ee/ajakiri/raamatukogu>

foto: Raul Kudre

Suusa- orienteerujatel hooaeg ukse ees

SUUSAORIENTEERUMISKOONDISE TREENER-ESINDAJA
RAUL KUDRE

Soovi kandideerida 2014. aastal suusaorienteerumise noorte, juunioride ja täiskasvanute koondisesse on avaldanud kokku 36 sportlast, mis on kindlasti viimaste aegade rekord.

Suvel on treenitud omal käel ja koduklubide juures, osaletud suusatajate võistlustel ning suvekoondise orienteerumisvõistlustel. Esimene treeningkogunemine suusaorienteerujatele toimus novembris Värskas, kus lõi kaasa üle 20 koondisekandidaadi. Sõitsime rulle, tegime jõusalis tugeva pingutuse, ründasime suusakeppidega mägesid ja tegime pika matka kaunil sügismaastikul. Loomulikult tegime ühe tõsise kaarditreeningu hilisõhtul ning vaatasime üle saabuva hooaja ettevalmistuskava. Laager andis ühtekuuluvustunnet ja mõnusalt väsitavaid trenne.

Saabuva hooaja noortekoondise peamine eesmärk on loomulikult Põlvas toimuv noorte EM ja juunioride MM.

Täiskasvanutel peaesmärgiks on EM Venemaal Tjumenis, mis on arvatavasti suurejooneliselt korraldatud. Samas ei saa tähelepanuta jätta MK-sarja läbi hooaja. Algab see juba detsembri alguses Ylläsel Soomes, liigub edasi Norrassa Hamarisse ja Rootsi Morasse ning finaaletapid on Tjumenis koos EMiga.

Plaanides uut hooaega, tuleb korraks ka tagasi vaadata möödunud hooajale, et endale selgeks teha, kus me asume, milline on meie tagamaa, sportlik tase ning kõik muu selle juurde. Tahaksin väita, et eelmine hooaeg oli läbi aegade üks edukaim hooaeg meie noortele suusaorienteerujatele. Tiitlivõistlustel saavutasime kaks medalit: noorte EMil kulla ja juunioride MMil hõbeda. Käest libises suurima ebaõnne tõttu üks magusamatest medalitest - juunioride teatemedal. Lühidalt kokkuvõttes on lähtepositsioon väga kõrgel. Võistkonnas on kindlad liidrid Doris ja Daisy Kudre (mõlemad OK Peko) näol, ning võistkonnakaaslased näevad, et maailmas läbilõõmiseks ei pea olema mingi imeinimene, vaid täiesti tavaline noor, kes on panustanud suusaorienteerumisse.

Koondise koostamise alused on EOLi juhatuse poolt vastu võetud ning neid saab kodulehelt lugeda, kuid peamisteks katsevõistlusteks jäävad noortel siiski kodused Eesti MVD ja Põlva MVD. Lisaks loomulikult ka koondise koostamise alustes toodud teised võistlused.

Täiskasvanute koondis on läbi elamas selget nooreduskuuri. Eelmistel hooaegadel ilusaid sõite teinud juuniorid on jõudnud täiskasvanute klassi ja püüavad nüüd rinda pista maailma tippudega. Naiste klassis teevad selle hooaja esimesed MK stardid Daisy Kudre ja Evely Kaasiku. Meeste võistkonnas avavad MK hooaja Priit Randman, Tarvo Klaasimäe ja rohkem suusatajana tuntud Ilmar Udam.

Daisy Kudre hooaja avavõistlustel edukas

30. nov – 1. det toimus Põhja-Rootsis Kirunas suusaorienteerumise Skigo Cup, kus jagati maailma edetabelipunkte. Paljude riikide koondistele oli see ettevalmistuseks käesoleva talve esimesteks MK-etappideks Põhja-Soomes Ylläsel 4.– 8. detsembrini.

Daisy Kudre saavutas naiste põhiklassis teisel toimunud sprindivõistlusel 6. koha. 3,2 km pikkuse raja võitis Rootsis pärit multitalendist mitmekordne maailmameister Tove Alexandersson ajaga 17.48. Keerulisel rajal suutis Daisy veatult sõites kiiret tempot hoida ja see tagas talle tugevas konkurentsis hea koha.

N18 klassis saavutas **Doris Kudre** nii esimese päeva lühirajal kui teise päeva sprindis 3. koha, võitis Isabel Salen Rootsis.

Meestest oli stardis **Ilmar Udam**, kes saavutas sprindis 34. koha. Võitis Andrei Lamov Venemaalt.

Noorte ettevalmistust jälgides võib tõdeda seda, et suhtutakse treeningutesse palju professionaalsemalt ja pühendunumalt. Kandidaatide seas on häid suusatajaid ning tugevaid orienteerumistehnikas. Suusaorienteerumine nõuab aga selle kahe oskuse ühitamist, ning selle kallal tuleb kõige rohkem vaeva näha. Üheks pikaajaliseks põhitõeks võib lugeda aga seda, mida Mati Ojandu on mitmeid kordi rõhutanud: kui tahta maailmas tippvõistlustel häid kohti saavutada, siis peab Eestis olema murdmaasuusatamise parimate seas. Ühe näitena võib tuua Doris Kudre eelmise hooaja õnnestumisi suusaorienteerumises, samas õnnestus tal võita ka Eestis Swedbanki osavõistlus murdmaasuusatamises.

Millised on meie eesmärgid? Kui medalid on värskest mees, siis võiks noorte ja juunioride eesmärgiks kindlasti olla tiitlivõistluste medal. Kavasse on lisandunud ka noorte EM-teade, ja ma arvan, et tüdrukute võistkonnal on potentsiaali heale tulemusele.

Täiskasvanute üheks eelduseks peaks olema meie suutlikkus välja panna nii naiste kui meeste teatevõistkonnad. Kui individuaal-distsididel sportlased saavutavad tulemuse 10 parima seas, siis on see väga hea tulemus.

Soovin kõikidele suusaorienteerujatele treeninguindu, järjepidevust ja loomulikult edukaid starte!

KAART Skigo Cup (WRE) Kiruna
N21 sprint 1:5 000, H 5 M

Daisy Kudre võitis MK etapilt medali

Ühisstardiga 18,7 km suusaorienteerumise tavaraja MK etapil Põhja-Soomes Ylläsel jäi Daisy Kudret esikohast lahutama vaid 32 sekundit. Daisy: „Juba stardis oli hea tunne ning suusad olid ka ülihead“. Eeldatavat esikohapretendenti rootslannat Tove Alexanderssoni Daisy erinevate hajutuste tõttu rajal ei näinudki, kuid tal oli sama versioon hõbedale tulnud soomlanna Milka Leppäsalmiga, kellega oldi enamuse rajast koos. Naiste raja mõlema ringi esimene pool kulges maastiku laugemal tehnilisemal osal valdavalt allamäge sõites, teised pooled algasid suure tõusuga slaalomimäe nõlvale. Daisy kukkumise tõttu sai soomlanna poolal rajal edumaa, kuid tegi siis vea, ning Daisy sai kindla ja kiire sõiduga temast ette. Tuline heitlus käis finišini, raja lõpuosas oli kindlam soomlanna. Külme ei kimbutanud, kuid pideva lumesaju tõttu olid rajad võrdlemisi pehmed.

Tavaraja esikolmik: Milka Leppäsalmi (FIN), Tatjana Rvatsheva (RUS) ja Daisy Kudre (EST)

MK etappide esimese ringi järel on Daisyl kõrge 6. koht

Detsembris 21-aastaseks saav Daisy Kudre kuulub naiste klassi esimest hooaega. Kuues koht on senini eestlaste kõrgeim koht suusaorienteerumise MK sarja kokkuvõttes. Juhib ülivõimsalt venelanna Tatjana Rvatsheva, kes võitis Ylläsel kõik kolm osavõistlust.

Kirve, sae, LUMEOOTUSE ja -LOOTUSEGA

Foto OK Põlva Kobras

Mehed ja masinad on valmis

Noorte, juunioride ja veteranide talvised tiitlivõistlused toimuvad Põlvas

8.–23. veebruaril 2014 toimuvad Põlvas järjekordsed tiitlivõistlused, seekord suusaorienteerumises ja korraga lausa kolmele erinevale vanusegrupile.

MIHKEL JÄRVEOJA

Juunioride MMi, noorte EMi ja veteranide MMi korraldajateks said OK Põlva Kobras ja Eesti Orienteerumislülit üsna ootamatult umbes pool aastat tagasi, kui Venemaa tahtis esialgu Peterburi lähiste plaanitud võistlused üle viia Uurali mägedesse Tseljabinskisse, mis aga ei sobinud Rahvusvahelise Orienteerumisföderatsioonile (IOF), kes suunatud pakkumisega leidis tiitlivõistlustele uue korraldaja.

Kuna Eesti oli eelnevatel aastatel edutult sama võistlust soovinud, polnud IOFil raske leida heas mõttes ohver, kellel on piisavalt kogemusi ja loodetavasti ka lund.

Kaheksa kuud on aga ka suurte kogemustega korraldajatele ohtlikult lühike aeg, et edukalt läbi viia 4-päevalist kolme erineva formaadiga rahvusvahelist võistlust umbes 500 inimesele.

Praeguseks, ehk ligikaudu 2,5 kuud enne esimest starti, on korraldus selles staadiumis, et lühi- ja tavaraja maastikul Kadajal on radadevõrk 90% ulatuses puhastatud ja samu töid on alustatud ka Mammastes. Võistluste peakorraldaja Nikolai Järveoja ei pelga niivõrd inimliku elemendi ebaõnnestumist kui ilma vingerpussu. Igal olulisel talitlusel on oma juht olemas ja lisaks on ka juba 50 vabatahtlikku avaldanud soovi korralduses aidata.

Mida põlvakad jõuludeks soovivad?

Lume ja külma viibimine või võistluseelne tugev sulailm võib kõik plaanid pea peale pöörata. Jõuluvanal ja kõigil teistel kohalikel habemikel peaks nüüdseks juba selge olema,

mida põlvakad jõuludeks kõige rohkem soovivad.

Üks keerulisemaid ülesandeid on spetsiaalse silla ehitamine Mammastes üle Orajõe. Selle töö lihtsustamiseks oleks taas vaja külma ilma. Sillaehitusel aitavad kopraid kohaliku kaitseliidumaleva liikmed.

Keerulisi ja lahendamata probleeme on veel teisigi. Kuidas korraldada transport majutuskohadest võistluskeskusesse ja võistluspaikadesse? Kuigi peamiselt loodavad korraldajad riigi

Suusaorienteerumise juunioride (JWSOC) ja veteranide (WMSOC) maailmameistrivõistlused ning Euroopa noorte meistrivõistlused (EYSOC)

18.–23. veebruar 2014 Põlvas

Teisipäev, 18. veebruar	Saabumine, treeningrada Rosmal
Kolmapäev, 19. veebruar	Puntarumäe / Kadaja JWSOC, EYSOC, WMSOC lühirada
Neljapäev, 20. veebruar	Puntarumäe / Kadaja JWSOC, EYSOC tavarada, WMSOC lühirada
Reede, 21. veebruar	Puhkepäev, treeningrada Intsikurmus
Laupäev, 22. veebruar	Mammaste TSK JWSOC, EYSOC sprint WMSOC tavarada Veteranide autasustamine Avatud võistluse lühirada ja MN21E WRE lühirada Bankett
Pühapäev, 23. veebruar	Mammaste TSK JWSOC+ EYSOC teade Avatud võistluse sprint

Registreerimistähtjad ja stardimaksud

Veteranide MM 35 kuni 85 aastat	
Kuni 10. jaanuar	110 euro
Kuni 3. veebruar	130 euro
Bankett	30 euro
Avatud rada. Registreerimine kuni 18.02	
MN14,16,18	6 euro päev
MN21E,21A,40,50,M60	12 euro päev

<http://www.orienteerumine.ee/skio2014/> • skio2014@orienteerumine.ee

ja omavalitsuse rahalisele toele, oleks hädasti vaja leida juurde ka toetajaid, et võistluste eelarve tasakaalu viia.

Probleemidele lahenduste otsimist ja rasket tööd leevendab aga teadmine, et juba **esimeses registreerimisvoorus pani ennast kirja 250 veterani** – see on arv, mida esialgu planeeriti lõplikuks osalejate hulgaks, ja ilmselt on lisa veel tulemas.

Võistlusmaastikeks valitud Kadaja-Hatiku ja Mammaste-Taevaskoja on osaliselt ka kompromissvalik, sest lühike ettevalmistusaeg ei oleks võimaldanud suusatamiseks lahti raiuda täiesti uut ja varem kasutamata maastiku kusagil maakonna piirialal.

Kõnealused maastikud paiknevad mõlemad Põlva linna vahetus läheduses ja Mammastes on juba olemas suurepärane taristu võistluskeskuse ülesehitamiseks ja regulaarselt hooldatavad suusarajad, mis on sobivad

lühemateks ja kiiremateks distantsideks, ühendatuna Taevaskoja maastikuga aga ka veteranide tavarajaks.

Samas ei vähenda see kompromiss oluliselt radade tehnilist taset, kuna kogenud rajameistrid ja tihendatud radadevõrk suudavad ka taval maastikul keerulise orienteerumise ülesande luua, ja mäed on nii Kadajal kui Mammastes suured.

Oma klubi talvisele raudvarale Kalle Ojasoole lisaks on teiseks rajameistriks rattaorienteerumise maailmameister ja aastaid ka suusaorienteerujana tegusid teinud Tõnis Erm. Kalle planeerib rajad Kadajal ja Tõnis Mammastes.

Kui juuniorid ja noored võistlevad kokku neljal medalidistantsil (lühirada ja tavarada Kadajal, sprint ja teade Mammastes), siis veteranidel on kavas kolm distantsi: kaks lühirada Kadajal ja tavarada Mammastes. Esmakordselt

selguvad veteranide parimad lühiraja ja tavaraja tulemuste kokkuliitmisel.

22.–23. veebruaril toimuvad Mammastes ka avatud võistlused

Avatud võistlused toimuvad lühirajal ja sprintis, kusjuures laupäevane lühirada on meeste ja naiste põhiklassis maailma edetabelivõistluseks (WRE).

Kõigil suusaorienteerumishuvilistel tasub igatahes veebruaris suusaninad Põlva poole pöörata. Kui ise rajale ei sõanda minna, siis omadele kaasa elama ja mäest alla laskma tasub ikka tulla!

Maailmameistrivõistlused orienteerumisjooksus nüüd lõpuks Eestis!

27. novembril heliseb minu telefon ja ma näen ekraanil tundmatut numbrit. Enne, kui jõuan kuidagi reageerida, kõne katkeb. Telefoninumbritega +237 ei puutu just igapäev kokku ja ma kahtlustan kurikuulsaid Nigeeria pettureid, kes teenivad tasuliste numbritega „vastamata“ kõnesid tehes. Nigeeria rahalaev tundub MMI eelarve jaoks isegi päris ahvatlev, kuid uurimistöö viib hoopis teise Aafrika riiki — Kameruni orienteerumisföderatsioonini. Võib ju arvata, et sealsete prouade-härrade esmaseks huviks on pigem Schengeni viisad, kuid tol hetkel saab siiski selgeks tõsiasi, et aastal 2017 toimuvad Eestis kogu maailma meistrivõistlused.

MARKUS PUUSEPP

Milleks meile MM?

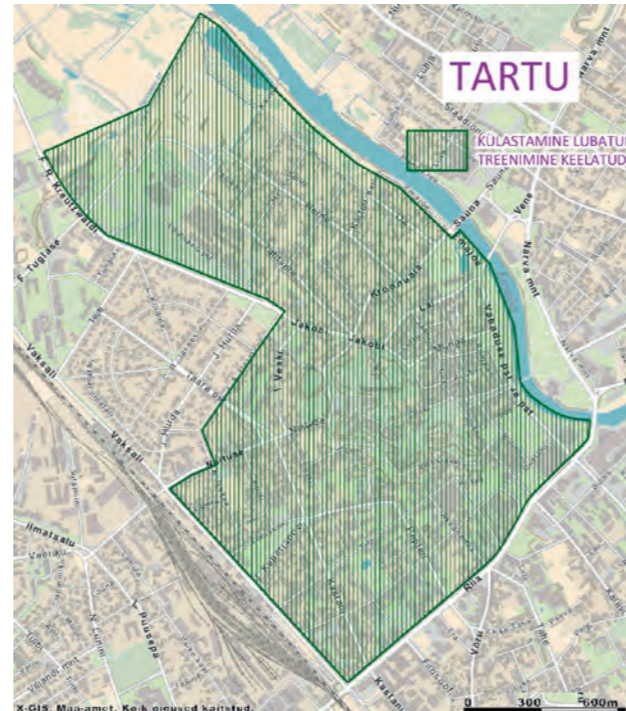
„Sest see on seal!“ ütles George Mallory, kui temalt küsiti, mis paneb teda Mount Everesti otsa ronima. See tsitaat annab teataval määral edasi põhjuse, miks EOL võttis vastu otsuse MM Eestis korraldada. Eestis on peetud palju erinevaid orienteerumisjooksu tiitlivõistlusi: MK-etapid (1998), juunioride MM (2003), Euroopa meistrivõistlused (2006), kuid tordilt on kirss veel puudu! Ligi 50 riigi sportlasi kohalemeelitav, kümnes riigis TV otseülekannetena näidatav, 1500 ja enama „rahvavõistlusest“ osavõtjaga orienteerujate laulupidu tuleb lõpuks ka Eestis ära korraldada, sest me soovime:

- pakkuda meeldejäädav elamusi nii sportlastele kui pealtvaatajatele;
- anda meie sportlastele võimalus võita väärtuslikeim medal kodumaal;
- reklaamida Eestit kui huvitavat orienteerumisturismi sihtkohta;
- tõsta orienteerumise populaarsust rahva seas ja profiili meedias;
- tuua ala juurde uusi harrastajaid, toetajaid, kaasaalajaid.

Aastal 2017 saame loodetavasti teha linnukese kõikide nende punktide juurde, kuid kindlasti ei lõpe meie tegemised seal. MMist ei tohi saada Eesti orienteerumise ja orienteerujate uhke „hauakivi“, vaid vahe-eesmärk teel kasvõi näiteks Olümpia poole.

Taotlusest korraldusõiguseni

Teekond korraldamise mõttest IOFi positiivse otsuseni oli ehmatavalt lühike. Minu e-postis olevate kirjade järgi vaid 22. juulist 19. oktoobrini 2013. IOFi juhendis MMide korraldajale mainitakse küll mitmeaastast planeerimisperioodi, aga meie oleme Eestist, meie ei mõkuta. Kahe kuu jooksul valmis võistluste kontseptsioon, toimus IOFi spordidirektori külastus ja koostati taotlus. 2017. aasta MMI korraldamisele küll konkurente ei olnud, aga kehv taotlus või kehv renomee võinuks meid ikkagi korraldusõigusest ilma jätta.

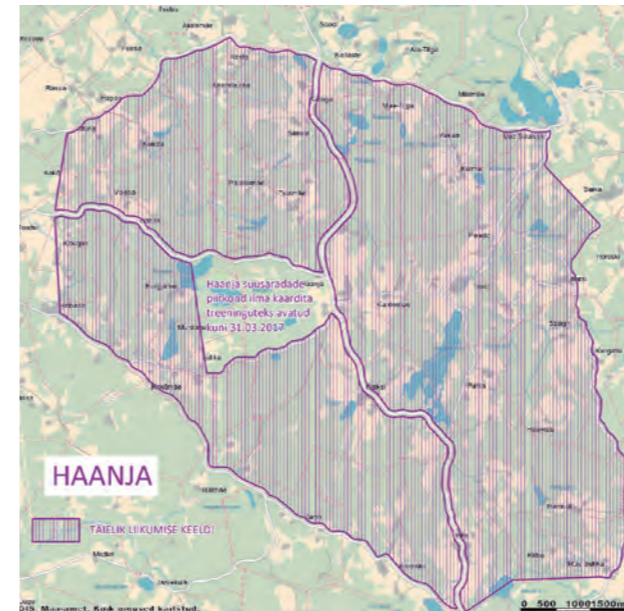
Võistluste toimumise aeg ja ajakava

Rahvusvahelisest võistluskalendrist ning meie looduses toimuvatest protsessidest lähtuvalt on MMI tõenäolisimaks toimumisajaks juuli algus. Just sel perioodil on rahvusvahelises orienteerumiskalendris tavaliselt vaiksem aeg ja ka meie kohati metsikud maastikud pole välisvõistlejatele veel nii hirmuäratavad. Medalialasid on MMid alates 2014. aastast viis: individuaalne sprint, sprinti segateade, lühirada, tavarada ja teatevõistlus.

Võistluste esialgne ajakava

Reede	võistkondade saabumine
Laupäev	ametlik treening
Pühapäev	sprint
Esmaspäev	sprintideade
Teispäev	puhkepäev
Kolmapäev	tavarada
Neljapäev	puhkepäev
Reede	lühirada
Laupäev	teatevõistlus
Pühapäev	võistkondade kojusõit

Samaaegselt MMiga toimub kaasaalajatele mõeldud rahvavõistlus – võimalik, et Eesti Orienteerumisnädala nime alla –, mis kasutab samu võistlusmaastikke, keskuseid ja pakub valitud klassidele MMI radadel jooksmise ja tippudega võrdlemise võimalust.

Liikumispirangud ja -keelud kehtivad

- kõikidele potentsiaalsetele MM-võistlustest osavõtjatele,
 - koondiste liikmetele ja
 - teistele isikutele,
- kes mingilgi moel võivad mõjutada MM-võistluste tulemusi. Keelualade täpse info leiab: www.orienteerumine.ee/woc2017

Keskus

Võistluste keskuseks on planeeritud Otepää linn, täpsemalt Tehvandi spordikompleks, kuna spordikompleksist ja selle lähimbrusest leiab kogu vajaliku taristu nii korraldajatele kui võistlejatele, alates sobilikest kontoriruumidest kuni mitmekülgsete majutusvõimalusteni. Otepää on Lõuna-Eestis ainuke koht, mis suudab ühtaegu majutada-toitlustada, pakkuda maailma tasemel spordirajatisi, väarikaid konverentsiruumi ja ka suurepäraseid treeninguvõimalusi, mida järgnevat aastate jooksul paljud koondised nõuavad.

Keelualad

Võimalikke võistlusmaastikke on hetkeseisuga välja valitud kaheksa: **Tartu, Viljandi ja Otepää linnad sprindimaastikena ning Haanja, Elva-Vitipalu, Oore, Küka ja Otepää metsamaastikena.** Kõik need maastikud on hetkel määratletud orienteerujate mõistes keelualadena, küll aga on liikumist keelavad või lubavad režiimid väga erinevad, mistõttu tasub täpselt järele uurida MMI koduleheküljelt www.orienteerumine.ee/woc2017 viitelt „WOC 2017 embargoed areas“. Klubidel on keelatud nendel aladel korraldada võistlusi või päevakuid. Piirangud ei kehti harrastajatele/päevakulistele või noortele ja veteranidele tingimustel, et maastikul omandatud informatsiooni ei jagata potentsiaalsetele osalejatele või nendega seotud isikutele. Teiste klubide ja organisatsioonide poolt korraldatavatel orienteerumise-laadsetel võistlustel, nt Linnasprint Tartus või Winter Xdream Haanjas, on eespool mainitud isikutele osalemine keelatud.

Kenny Kivikas võitis 2013. aastal EMV sprinti Otepääl. Võimalik, et 2017. aastal saab ta samas kohas võistelda MM-kulla nimel

Korraldajad

Kuigi võistlused toimuvad Kagu-Eestis, n-ö kuldse kolmnurgas, juhib korraldust siiski Eesti Orienteerumislidu kui IOFi partneri poolt moodustatud laiapõhjaline korraldustoimkond. Peamised abistajad on Lõuna-Eesti klubid, kuid appi oodatakse kõiki Eesti orienteerujaid ja klubisid, ning õnneks ongi tehtud juba mitmeid pakkumisi nii põhjast kui lõunast.

Korraldajate tuumiku suurus, kes asuvad õnnestunud MM-võistluse nimel tööle juba mitu aastat varem, on 30–50 inimest. Võistlusaastal ning võistluste ajal lisandub nendele 300–400 korraldajat, kelle kaasabil pakutakse osalejatele ja pealtvaatajatele meeldivaid orienteerumiselamusi.

Praegusel hetkel on ainukesed kindlad nimed korraldustoimkonna juht Markus Puusepp ja EOLi juhatus ning nõuandjana Leho Haldna.

Tegevused 2013. ja 2014. aastal

Ajakirja ilmumise ajaks on võistlusteni jäänud veel 3,5 aastat, kuid käed rüpes istumiseks enam aega ei ole, sest ettevalmistusperioodil jagub tegevust mitmeks tuhandeks inime tunniks.

Tähtsaimad toimingud lähemal ajal on korraldustoimkonna kokkupanek ning võistluste eelarve koostamine, mis esialgsel hinnangul võib küündida umbes 500 tuhande euroni.

2014. aasta suvel külastatakse õppe-eesmärgil Itaalias toimuvaid MM-võistlusi. Samuti hakatakse pihta turundustegevuse ja toetajate otsinguga, mis käivad koostöös 2016. aasta senioride MMiga. 2014. aasta kevadest alates on oodata kindlasti ka suurenenud huvi Eestis toimuvate võistluste vastu.

See asjaolu annab kõikidele klubidele võimaluse MMist juba varajases faasis kasu lõigata. Et välismaalased tee Eestisse leiaksid ja siia tagasi tulla tahaksid, tuleb meie klubidel endil oma võistlusi ka välismaal rohkem reklaamida ja ka korralduse taset tõsta, näiteks panustada enam WREde korraldusele.

Aega on palju, teha on palju, ning iga tegevus võtab talle määratud aja ja natuke rohkemgi. Nii et hakkame aga pihta ja korraldame meeldejäädav maailmameistrivõistlused!

Kõik korraldushuvilised võivad endast märku anda juba praegu woc2017@orienteerumine.ee

Seenioride MM

5.-14. august 2016

Mis?

Miks?

Mida?

WMOC 2016 võistluskeskuse asub Tallinna lauluväljakul

Seenioride MMi (WMOC) on Eesti taotlenud ka varem (Otepää 2012), kuid edutult. Põhjuseks pole sobilike maastike puudus, vaid otsustavaks on saanud muud tegurid: laeva- ja lennuliinide lähedus, majutuskohtade arv, meelelahutusvõimalused ja vaatamisväärsused enam kui nädalaks.

TIMMO TAMMEMÄE

Võttes arvesse kõiki neid tegureid ja saades innustust 21 riigist võistlejaid kohale meelitanud Tallinna Orienteerumisnädalast, sündiski 2012. aasta sügisel EOLi töötubades Leho Haldna ärgitusel mõte taotleda 2016. aasta seenioride MMi korraldusõigus. Detsembrikuisel toetuskirjade kogumisel oli eestvedajaks Sixten Sild, abistas Paul Poopuu ja Urmas Klaas.

Tubli töö tulemusena läks esimesel jaanuaril taotlus tee. Juba kolm nädalat hiljem tuli uudis, et teise vooru on pääsenud Eesti koos Taaniga ning ootama tuleb jääda Rahvusvahelise Orienteerumisföderatsiooni o-jooksu komisjoni esindaja David May hindamisvisiiti. Külustus sai teoks väga

sobival ajal – suvise Tallinna O-nädala esimestel päevadel. Kolme päeva jooksul andsime põhjaliku ülevaate maastikest, kohalikest organisatsioonidest (Tallinna Linnavalitsus ja Riigikogu) ja vaatamisväärsustest (lauluväljak, teletorn, KUMU, Lennusadam jt). David May poolt koostatud lõplik ettepanek IOFi Nõukogule oli hirmuäratavalt positiivne. 11. juulil saabus kinnitus 2016. aasta seenioride maailmameistrivõistluste korraldamise kohta.

Seenioride MM erineb teistest suurvõistlustest eelkõige osalejate arvu poolest, mis läheneb 5000-le

WMOC-võistlus on koht, kuhu tullakse, lisaks kõrgetasemelisele orienteerumisele, nautima nii seltskonda kui ka turismi. Tähtsal kohal on kultuuriruum, mis kaugemalt tulijale võiks olla üllatav, põnev ja elamusi pakkuv. Paljudele osalejatele on see n-õ aasta reis, mis on kujunenud traditsiooniks. Käesoleval aastal toimus seenioride MM Itaalias, järgmine tuleb Brasiilias, siis Rootsis, ja seejärel ongi käes Eesti kord.

Seenioride MMi korraldamine toob meedia tähelepanu ja annab kindlasti positiivse tõuke orienteerumise edendamisele Eestis. Korraldajad saavad väärtuslikke kogemusi ja oskusi, mis kantakse edasi ja pannakse tööle 2017. a toimuva MN21-klassi orienteerumisjooksu MMi raames.

Suvine Eesti pakub lummatavat loodust, keskaegset vanalinna (Euroopa kõige paremini säilinud, terviklikumat ja kaitstud keskaegset linna), inimtühje randu (mis Euroopa ja muu maailma suurlinnastumise taustal on väärtus), metsi, mõisaid, folkloori, saari, metsloomi, linde, losse, sauna, legende ja Rootsi-Saksa-Vene ajalugu.

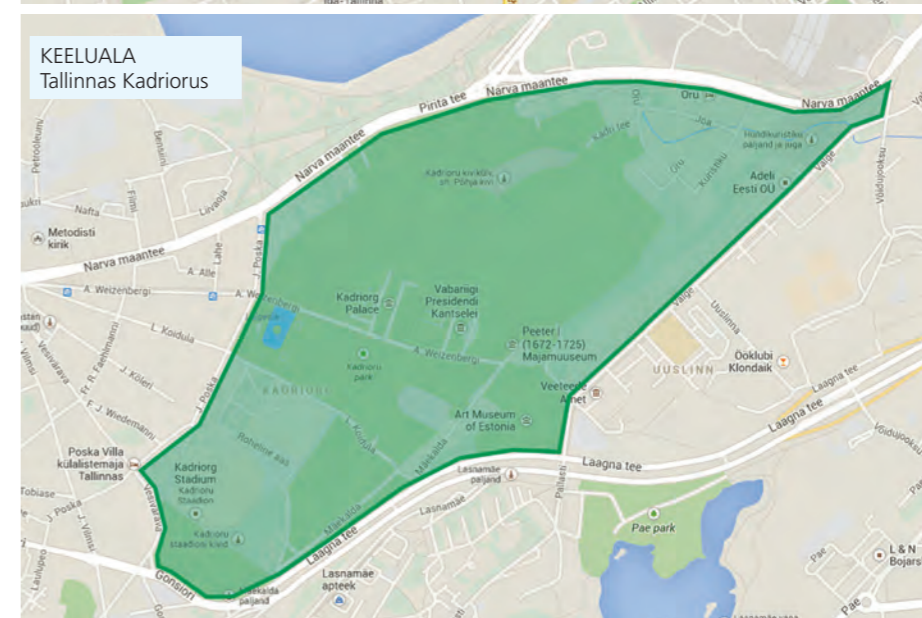
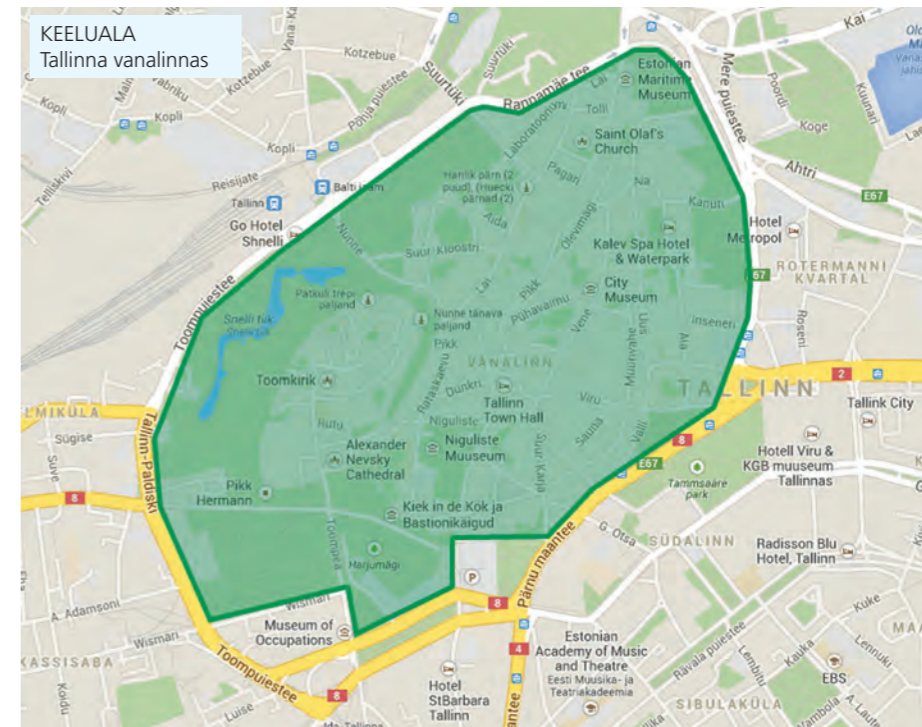
Korraldajad annavad endast parima, et seenioride MMil osalejatele seda kultuuri tutvustada ja kättesaadavaks teha.

VÕISTLUSMAASTIKUD

MMi võistlusmaastikeks on Tallinna vanalinn, Kadrioru park, Pikassaare (Läsna) ja Apuparra (Kõrvemaa). Tulenevalt rahvusvahelistest reeglitest, on nendel maastikel viibimine piiratud kõigile võistlejatele, võistkonna liikmetele ja teistele isikutele, kes maastiku tundmise tõttu võivad võistluse käiku mõjutada. Ilmselt ei suleta vanalinna või Kadrioru liikumiseks või maastikul viibimiseks, küll aga on keelatud igasugune orienteerumiskaartide kasutamine, jooksutreeningute läbiviimine või teevalikute testimine. Metsamaastikel aga kehtib maastikule sisenemise keeld (v.a Kõrvemaa, kus piirang ei kehti ametlikest suusa-, ratta-, jooksu- ja triatlonivõistlustest osavõtjatele). Täpsem keeluladid puudutav ja muu info on EOLi kodulehel <http://orienteerumine.ee/wmoc2016/>.

MMi ettevalmistused on juba täies hoos ja tuumikkorraldajate leidmine planeeritud algavasse talveperioodi. Eesmärk on allesjäänud ajaga meeskond hästi tööle saada ja üldist oskusteavet tõsta: osaleme 2014. a O-Ringeni ja 2015. a seenioride MMi korralduses. Ka 2015. a Tallinna Orienteerumisnädala üritame mehitada täies mahus MMi valdkonnastutajate ja korraldajatega.

Korraldajad on kõikisugustele ideedele ja mõtetele avatud. Kellel ei ole 2016. aastal plaanis osaleda – tulge korraldama! wmoc2016@orienteerumine.ee Timmo Tammemäe, peakorraldaja, SK100

WMOC 2016 võistluskeskus asub Tallinna lauluväljakul ja on avatud iga päev

Reede 05.08.	saabumine
Laupäev 06.08.	sprindi treening ja avatseremoonia
Pühapäev 07.08.	sprindi kvalifikatsioon
Esmaspäev 08.08.	sprindi finaali tavaraja treening
Teisipäev 09.08.	tavaraja 1. kvalifikatsioon
Kolmapäev 10.08.	tavaraja 2. kvalifikatsioon ja õhtune bankett
Neljapäev 11.08.	puhkepäev
Reede 12.08.	tavaraja finaali ja lõputseremoonia
Laupäev 13.08.	lahkumine
Pühapäev 14.08.	

Mente et cursu — orienteerujatele oma deviis

Miks orienteerujatel ei ole üleilmset tunnuslauset?

MATI POOM

Juhtlause, tunnuslause, lipukiri, slogan, moto, deviis – kas need on sünonüümid? Peaaegu. Nad kõik väljendavad mingi tegevuse või toimimise juures silmas peetavaid põhiväärtusi, eesmärke, tähendust, eripära ja traditsioone. Oma moto on asutustel, organisatsioonidel, liikumistel, linnadel, riikidel ja inimgruppidel.

Üks vanim ja tuntuim mõttepera on näiteks Julius Caesarile omistatud ütlus *veni, vidi, vici* (tuln, nägin, võitsin), mis olevat ühendanud Rooma impeeriumi. See ladinakeelne lause leiab tänapäevalgi kasutust, kui soovetakse väljendada suure üleolekuga saavutatud kiiret võitu. Prantsuse revolutsionääride juhtlausest *Liberté, Égalité, Fraternité* (vabadus, võrdsus, vendlus) on aga saanud Prantsusmaa tunnuslause.

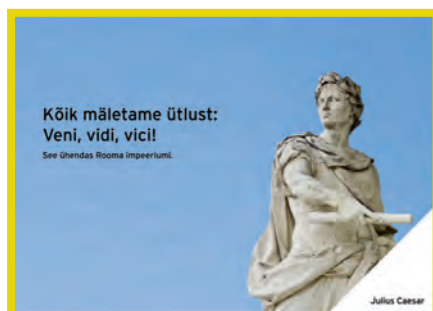
Spordiorganisatsioonide tuntuim juhtlause on olümpiadeviis *citius, altius, fortius* (kiiremini, kõrgemale, kaugemale; sõna-sõnaliselt tõlkes ...tugevamini).

Illustratsioonid Jaak Poom

Selle kõrval võib pidada maailma esispordiliidu, rahvusvahelise jalgpalliföderatsiooni FIFA juhtlause – *For the Game. For the World* – kohmakavõitu loosungiks, millest ei ole saanud üldtuntud tunnuslauset ka vist mitte jalgpallurite endi seas. Tundmatuks on jäänud ka paraolümpiakomitee juhtlause *Spirit in Motion*, kuigi see deviis on õnnestunud lühike ja lööv. Maletajate lipukiri *Gens una sumus* (oleme üks pere) on aga vähemalt maletajate ja malesõprade seas väga tuntud ja male sümboolikas aktiivselt kasutusel.

Rea rohkem või vähem tuntud loosungite kõrval tuleb tõdeda, et valdaval enamikul suurtest spordiorganisatsioonidest oma deviisi puudub. Nii ka orienteerujail. Orienteerumisspordile on deviisi siiski püütud leida. Näiteks briti aktivistid otsisid elavalt tunnuslauset sealse tegevuse algusaastatel, 1970ndatel. Meelde on jäänud *Orienteering – cunning running* (orienteerumine – osav jooks). Edukamaks osutus rootslaste firma Silva loosung *Orienteering – a way of living* (orienteerumine – see on eluviis), mis on kahtlemata õnnestunud juhtlause. Meilgi on hästi tuntud selle arendus – Orienteerumine pole sport, vaid eluviis.

- Mõistuse ja jalgadega: *Mente et pedibus* (mitmuse kääne *jalgadega* kõlab paremini ja on ka sisuliselt sobivam kui ainsuse kääne *jalaga* „pede“).
- Mõistuse ja liikuvusega: *Mente et mobilitate* (algvorm *mobilitas*).
- Mõistuse ja jooksuga: *Mente et cursu* (algvorm *cursus*, mis tähendab veel kiirustamist, ruttu, võistlust ja suunda).

Orienteerumisele sobib *mente et ...*

Olen orienteerumise tunnuslausele mõelnud vist pikema osa oma orienteerumiselust. Mind on eriti inspireerinud Tallinna tehnikaülikooli deviis *Mente et manu* (mõistuse ja käega), mille tagamaid ma kahjuks ei ole osanud leida. See ladinakeelne väljend köitis mind juba enne 1986. aastat, mil TPI sillaehitajad projekteerisid ja rajasid Nõmmele üle Ehitajate tee jalakäijate ja suusatajate silla, millel kaardub seesama deviis. Et orienteerumisele sobib algus *Mente et ...*, oli mulle algusest peale selge. Küsimus oli, millega väljend lõpetada. Ladina keelt ma õppinud ei ole ja väljendile lõpu leidmine ei õnnestunud kuidagi. Esmalt tundus sobivat *Mente et mobile*, mis osutus keeleliselt vigaseks. Olen nii ühelt kui teiselt keeleõpetajalt abi küsinud, kuid pole neid kaasa mõtlema saanud. Tänavu kaevasin teema taas välja ja seekord sain soovitatud keelespetsialistilt kiiret ja süvenenud abi. Keeleteadlane Einar Kraut vastas, et probleem on põnev ja pakkus eestikeelsetele variantidele järgmised ladinakeelsed vasted.

Esmalt tundusid kaks esimest varianti väga head ja *cursu* ei haakunud minu mõttega. Süvenedes aga veendusin *cursu* selges eelises – selle **sõna algvorm *cursus* on orienteerumise jaoks ju universaalse tähendusega.**

Nii ma juhtlause leidsingi. Eesti keelde annab seda mitmeti tõlkida: mõistuse (või mõtte) ja jooksuga, mõtte ja suunaga. Inglise keeles oleks sobivaks vasteteks: *With Mind and Running*, *With Mind and Course* (*With Mind and Direction*).

Course on orienteerumises enim kasutatav ingliskeelne sõna, mis tähendab nii rada kui ka suunda. Kuna tänapäeval ei iseloomusta jooks enam kõiki orienteerumisalaseid, siis oleks sõna suund parem ühine nimetaja.

Mente et cursu Mõtte ja suunaga *With mind and course*

Usun tulemuse olevat koguni sedavõrd hea, et tegin pakkumise ka Rahvusvahelisele Orienteerumisele. Lähiajal peaks selguma, kas IOFi juhatus leiab aega ja huvi. Sellest sõltumata võib juhtlause leida ikkagi kasutamist. **Meil on lähiaastatel tulemas mitu suurvõistlust. Oleks päris tore, kui näiteks järgmisel suvel silkaks Tallinnas ringi mitusada o-nädala võistlejat *Mente et cursu* peapaeladega.**

Ideed ja tagasiside on oodatud!

Puhkepääv Lissabonis. Tõnis, Margus, Lauri ja Arbo. Foto: erakogu

MK-sarja finaaletapid Portugalis –

rattaorienteerumise hooaja lõppakord

Lennutee kaugemale Euroopa teise otsa võtsid ette tänavusel kodusel MMil Rakveres medaleid võitnud koondislased Tõnis Erm, Lauri Malsroos ja Margus Hallik. Võistleva treener-esindajana oli kaasas Arbo Rae ja taustajõuna Susan Pihelgas, kes osales segateates. Veteranide MMil oli üksi vapralt Eesti lippu kõrgel hoidmas Margus Venelaine.

MARGUS HALLIK

Vaadatuna juba hilissügisese Eesti poolt, kus rattatrenne tuli enne äraminekut teha veidi üle 0-kraadistes oludes juba pea talvevarustuses, olid olud Portugalis kergelt eksootilisedki: sooja iga päev ca 25 kraadi. Ka maastikutüüp oli teistsugune, võrreldes tänavu Poolas ja Eestis aset leidnud tiitlvõistlustega: mäed olid suured, pinnas kuiv ja kivine, teid ääristasid teravate asteldega taimed, mis juba vaid radu mööda sõitvaid võistlejaid verele kriipisid, rääkimata siis lõigetest, mis võisid vägagi košmaarseks kujuneda.

3-päevane võistlusprogramm Costa Alentejanas

Võistlused leidsid aset Setubali maakonnas Grandola linna lähisel (pealinnast Lissabonist ca 100 km kagusse). Esimesel päeval kavas olnud lühirajal tuli meestel võtta 16 km distantsil ca 500 tõusmeetrit, mis

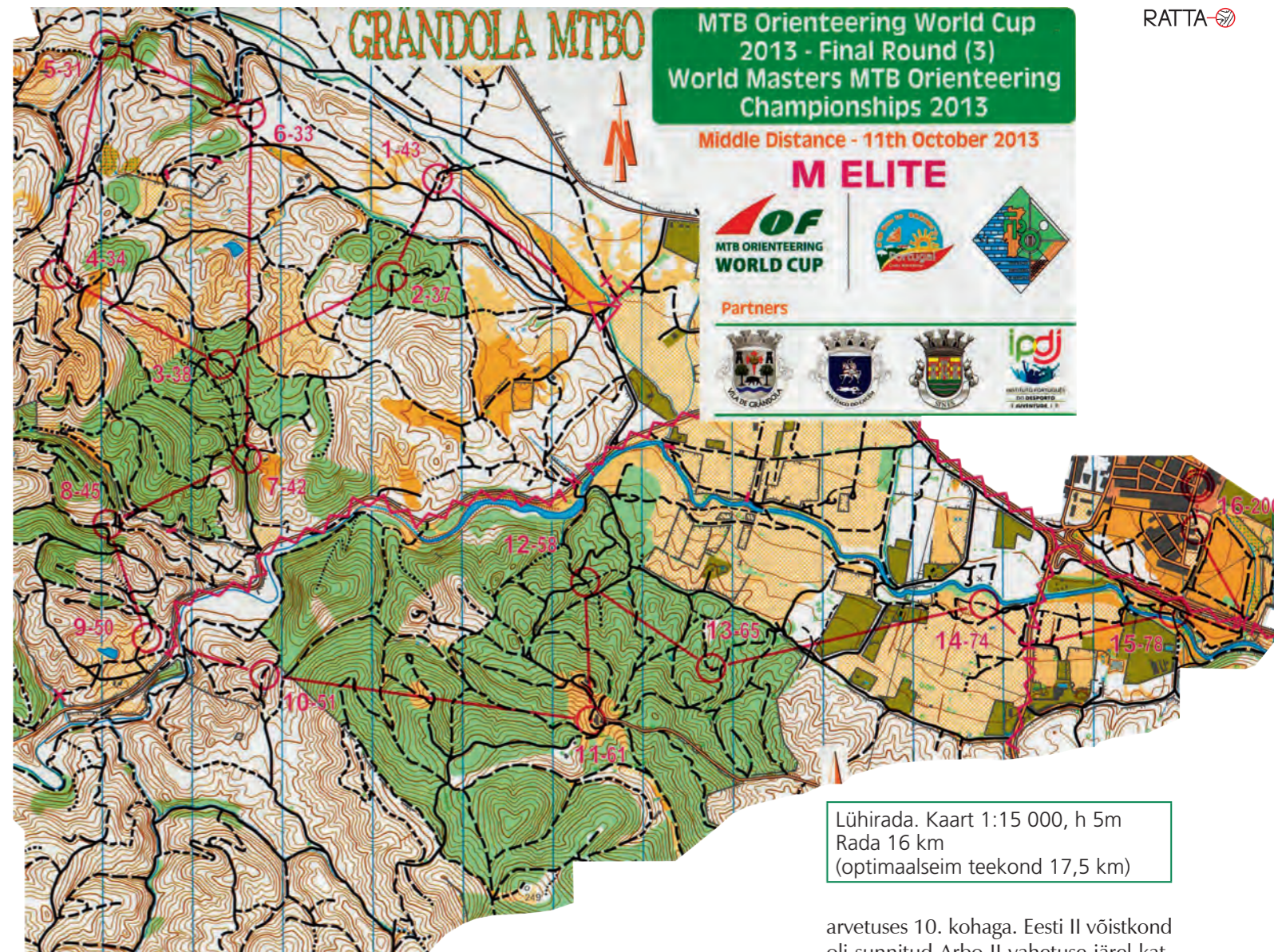
tähendas, et tegu oli üsna mägise võistlusega, ja kõige järsemates kohtades olid sunnitud ratast käekõrval lükkama isegi kõige tugevamad ja osavamad sõitjad. **Tõnis oli välja arvestanud**, et oma kõige kehva arvesemineva resultaadi elimineerimiseks peab ta jõudma vähemalt viie parema hulka. Pigem orienteerumistehniliselt kui füüsiliselt väga tugev mees otsustas riskida ja minna rajale väga õhukeste ja kergete kummidega, et saada kaaluvõitu ränkadel tõusudel. Risk seekord aga ei õigustanud end ja kahjuks tuli Tõnisel raja esimese veerandi järel katkestada. Pinnas oli karm ja rehviavaenulik – lahised teravad kivid ja kummi tungivad okastaimede teravad astlad.

Teistel eestlastel oli keskmine päev, Lauril ebaõnnestus raja esimene pool ja Margus tegi vigu distantsi keskosas. Protokollil vastavalt 11. ja 30. koht. Taas korralike koormustega harjutav treener Arbo, kes 12 aastat tagasi MK-l korra ka

esikümnesse jõudnud, sõitis välja 47. koha. Võidud läksid Venemaale: meestest oli parim 4-kordne maailmameister Anton Foliforov, kes oli spetsiaalselt MK-finaaliks valmistudes teinud 3-nädalase mägedelaagri Bulgaarias, ja naistest Olga Vinogradova, tugev ja osav rattur, kellele Portugali maastikud sobivad – oli ta ju siin 2010. aasta juunioride MMil võitnud 2 kulda.

Tavarada sõideti veidi ebatüüpilisel Portugali maastikul

Meeste 45 km pikkusel rajal ootas ees küll 760 tõusmeetrit, kuid suur osa neist tuli võtta raja algusosas. Distantsi teine pool kulges tasasel laugete vormidega maastikul. Otsustavaks distantsiks robustsemad rehvid rattale alla vahetanud Tõnis tegi hea sõidu, millest piisas 8. kohaks. Margus parimate aastate sarnast minekut oma lemmikdistantsil näidata ei suutnud,

Lühirada. Kaart 1:15 000, h 5m
Rada 16 km
(optimaalseim teekond 17,5 km)

MK-programmi lõpetas viimasel päeval segateade

seekord 26. koht. Viimastel aastatel jõudsalt maailma tipule lähenenud Lauri kaardiga head kontakti ei saanud, resultaadiks 29. koht. Arbo platseerus seekord pooltühja kummiga lõpetades protokollil 45. reale.

Võidu viis pea 3-minutilise eduga Tšehhi Vabariiki vaid 19-aastane Krystof Bogar, kes tavaraja valitseva maailmameistrina, erinevalt vanematest tegijatest, on juba maast-madalast rattaorienteerujana üles kasvanud ning näitab täiesti uut taset. Tema füüsilisest võimekusest annab aimu mägiratta väljalangemissõidus saavutatud 9. koht viimasel MK-etapil Norras Hafjellis. Naistest osutus parimaks maailma tugevaima rattaorienteerumisiirigi Soome teine-kolmas number, mullune tavaraja maailmameister Susanna Laurila. Ka tema kuulub puhtas mägirattasõidus oma maa eliiti.

Võistkonnas oli 2 meest ja 1 naine. Eestil oli väljas kaks võistkonda kuid favoriitide hulka me ei kuulunud (EST-1: Lauri, Tõnis, Susan; EST-2: Margus, Arbo, Marje Venelaine). Eesti mehed tegid küll krobada alguse, kuid pingeline külg-külje kõrval heitlus omavahel käis II koha nimel finišini, kus Margus suutis lõpus hajutusvariandi kaasabil Laurit poole minutiga edestada. Teises vahetuses ei suutnud meie esinumber Tõnis end veidi pingevabamas õhkkonnas korralikult motiveerida, mistõttu tuli ette ka suuremaid vigu. Üsna mägine, nii naistele kui meestele ühepikkune (13 km) rada, kus vaid lõpp tiirutas veidi linna vahel, oli Eesti I võistkonna ankrueetapil Susani (endine laskesuusataja, kes on ka Eesti rattaorienteerumise võistelnud) jaoks ilmselgelt liiga karm, ning kokkuvõttes lõpetati 19. ja maade

arvetuses 10. kohaga. Eesti II võistkond oli sunnitud Arbo II vahetuse järel katkestama, kuna Marje Venelaine, kes pidi algselt tulema koos veteranide MMil võistleva abikaasa Margusega Portugali, otsustas viimasel hetkel siiski koju jääda. Põneva teatevõistluse võitis Soome ja Venemaa ees ülivõimsalt Tšehhi Vabariiki, kus viimases vahetuses näitas taas imesõitu noor Bogar. Kuigi vahepealsetel aastatel on ka teised riigid suutnud rahvusvahelisel tasemel võite ja poodiumikohti võtta, on need kolm maad rattaorienteerumise tiitlvõistluste medalite arvult selgelt kõige edukamad.

Rattaorienteerumise veteranide MMil saavutas M40 klassi 45 mehe hulgas Margus Venelaine nii sprindis kui lühirajal 22. ja tavarajal 25. koha. Märkimisväärse spordiaasta tegi aga tänavu veteranide MMidel 45-aastane endine Leedu orienteerumisejooksu koondise staar Svajunas Ambrazas: orienteerumisejooksu kuld Itaaliast, suusaorienteerumise hõbe Lätist ja rattaorienteerumise pronks Portugalist!

MK-sarja lõpptulemused

Tänavuse rattaorienteerumise MK-sarja võitis meestest kokkuvõttes esmakordselt venelane **Anton Foliforov** 245 punktiga, saavutades Portugalis I ja II koha. Enne viimast MK-ringi teisel kohal olnud mullune MK-sarja üldvõitja soomlane **Jussi Laurila** suutis kohta hoida (226 punkti). Kolmas koht läks 222 punktiga Tšehhi noorele talendile 6-kordsele rattaorienteerumise juunioride maailmameistrile **Krystof Bogarile**, kes neid tiitleid võites oli alles noorteklassis. Tänavu M20 klassi siirdudes ta enam juunioride seas osalemiseks motivatsiooni ei leidnud, ning Eestist lahkus ta juba kahe elitiiklassi MM-kullaga! Tema potentsiaalne võiduvõimalus jäi ilmselt MK I ringil mitteosalemise taha, sest erinevalt konkurentidest läksidki tal kirja vaid viie etapi tulemused (I, I, II, III koht) ja pilti rikkus ka Eesti MMi lühirajal saavutatud kõigest 29. koht.

Tõnis Erm Portugali etapil teatesõidus. Tõnise saavutus – 4. koht MK-sarja üldarvestuses – on Eesti orienteerumisspordi jaoks ajalooline, sest nii kõrgel kohal pole MK-sarja üldkokkuvõttes ükski eestlane varem lõpetanud. Siiani olid parimaks MK-sarja kokkuvõttes seitsmendad kohad: Mall Alev 1997. suusaorienteerumises ja Margus Hallik 2003. rattaorienteerumises. Karmis orienteerumiskonkurentsis on aga Eesti parimaks saavutuseks siiani Sixten Silla MK-üldedetabeli kaheksas koht 1996. aastast

Kuna MK-sarja punkte antakse eksponentsiaalselt, st esitsa kohtade väärtus kasvab hüppeliselt, siis pidi tänavune kahekordne maailmameister **Tõnis Erm** lähikonkurentide õnnestumise tõttu finaalettappidel taanduma üldarvestuses neljandale kohale. Tema

punktide arv (222) oli Bogariga võrdne, misjärel võrreldi kõrgemaid üksikkohti ning alles paremuselt kolmas tulemus (mõlemal 2 võitu, kuid seejärel tšehhil 2. ja Tõnisel 5. koht) andis ülinapi paremuse tõusvale tulevikutähele Bogarile.

Kõik fotod: Joao Alves (POR)

Lauri Malsroos Portugali etapi lühirajal. Lauri tänavune 12. koht MK-üldarvestuses on väga tubli tulemus. Arvesse läksid kohad 2., 9., 9., 11. ja 24., mis andsid kokku 139 punkti. Kõrgemal on MK-sarjas lõpetanud aegade jooksul vaid vähesed Eesti orienteerujad (Maret ja Rutt Vaher suusaorienteerumises 1990ndate alguses)

Margus Hallik Portugali etapil tavaraja finišis. MK-sarja kokkuvõttes oli Margus tänavu paremuselt kolmas eestlane — 29. koht ja punkte 60

Arbo Rae Portugali etapi tavarajal. Eestlastest jõudsid tänavu MK-sarjas punktidele veel Taniel Tooming (51. koht, 20 punkti) ja Alar Viitmaa (60. koht, 9 punkti). MK-sarjas episoodiliselt osalenud Arbo Rae, Erik Aibast ja Marek Karm tänavu punkte ei teeninud

Ülemisel pildil: Portugali MK-etapi teatevõistlus. Lauri (ees) ja Margus (järel) heitlemas teatesõidu esimeses vahetuses.

Alumisel pildil: MK-sarja üldarvestuse autasustamistseremoonia. Tõnis Erm saavutas kõrge neljanda koha.

Eestlannad osalesid tänavu taas vaid kodusel suurvõistlusel, MM-il Rakveres, kus MK-punkte teenisid jälle vaid „vana kaardiväe“ esindajad: Ingrid Kala 53. koht 10 punktiga ning Maret Vaher 55. koht 8 punktiga. MK-stardikorra said kirja ka Eleri Hirv ja Marje Venelaine, kes küll punktidele ei jõudnud.

MK-sarja naiste arvestuses ei olnud taaskord vastast soomlannale **Marika Harale**, kes 6-kordse maailma- ja 7-kordse Euroopa meistrina võitis MK-sarja juba kolmandat aastat järjest (MMil Rakveres 3 korda). Suusaorienteerumisele mitte eriti tõsiselt pühendununa saavutas ta tänavusel suusaorienteerumise EMil Lätis lühirajal 13. koha. Rattaorienteerumise MK-sarja II koht kuulus tänavu maailma eliiti läbimurde teinud rootslannale **Cecilia Thomassonile**, kes väga pikka traditsioonidega orienteerumisiigile tänavu ka esimesed rattaorienteerumise tiitlivõistluste kullad võitis: EMi tavarajal ja MMi sprindis. Kolmas koht läks taas Soome esindajale **Susanna Laurilale**, kes tänavu võitis MMil täiskomplekti medaleid.

Riikide arvestuses, kuhu kuulusid tiitlivõistluste meeste ja naiste teatesõidud ning MK-segateaded, võitis kokkuvõttes 112 punktiga ülivõimsalt **Soome**. Teiseks tulnud **Venemaa** edestas oma 88 punktiga kõige napimalt **Tšehhi** (87 punkti).

Eesti sai punktid tabelisse täpselt pooltelt etappidelt (EMi ja MMi meeste teatesõidud ning Portugali MK segateade). Maade arvestatuses lõpetasime 32 punktiga 10. kohal. Sama suure punktide arvu juures oli Slovakkia 9. ja Rootsi 11. Kokku suutis teatevõistlustel võistkonnad välja panna 21 riiki. Meie naabritest oli Leedu 8. ja Läti 12.

Järgmiste hooegade suurvõistlustest

Tuleval aastal sõidetakse 12. järjekorranumbrit kandev rattaorienteerumise MM augusti lõpus Bialystokis, ning Poola on esimene riik, kes rattaorienteerumise MM-võistlusi teist korda korraldab. Tundub, et ring on täis saanud, ning ka 2015. aasta Tšehhis ja 2016. a Portugalis toimuvad MM-võistlused on teist korda nende riikide korraldada. Ühtlasi on need ka juunioride MM-võistlusteks. Sinna vahele mahuvad veel üle kahe aasta korraldatavad EM-võistlused, mis sõidetakse 2015. aastal samuti Portugalis. Olgu veel öeldud, et alates 2015. aastast kutsutakse ellu ametlikud noorte, MN17 klassi, Euroopa meistrivõistlused rattaorienteerumises. Siiani on need toimunud mitteametliku tiitlivõistlustena Euroopa Karikavõistluste näol. Veteranide MMid toimuvad koos põhiklassi MMiga 2014 Poolas ja 2015 koos EMiga Portugalis.

Järgmise aasta MK-sarja hooaeg koosneb kolmest ringist: esimene etapp on 6.–18. mail Taanis Helsingöris, teine 19.–25. juulil koos maailma suurima mitmepäevajooksu „O-ringeni“ Rootsiskänes ja kolmas on 24.–31. augustil Poolas.

2015. aasta maailma karikasarja etapid on maikuus Ungaris, EM juunis Portugalis ja MM augustis Tšehhis.

Järgmise aasta Eesti MV rattaorienteerumises korraldab Rakvere OK 16.–17. augustil tänavuseks MMiks tiptasemel kaardistuse saanud maastikel Rakveres ja Jänedal-Nelijärvel. 2015 toimub ratta-o Eesti MV Sõmerpalus (OK Võru).

Alates tänavusest on ka rattaorienteerumises ellu kutsutud Balti MV. 2014 toimuvad need Leedus, 17.–18. mail Vilniuse lähistel kunagise kuulsal kuningatelinna Trakai külje all.

foto: www.luontoon.fi

90 vuotta sitten*... Soome esimene tsiviilorienteerumisvõistlus

Baltic Junior Cup'i tavarajaga samal päeval (5. oktoobril) ja samas kohas (Nuuksio rahvusparkis Helsinki külje all) peeti rahva võistlus, millega tähistati 90 aasta möödumist esimesest tsiviilorienteerumisvõistlusest Soomes.

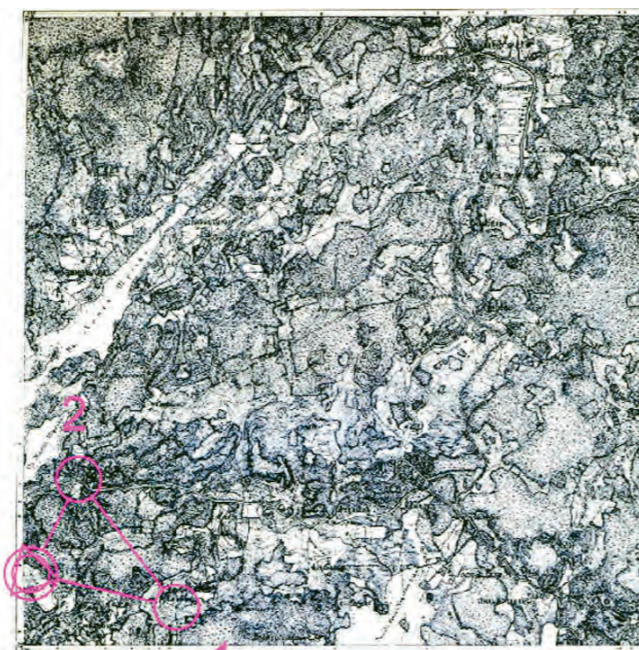
TIMO SILD

Eestlasi oli stardis kaks, mina ja Elo Saue, nimekamatest Soome orienteerujatest 1983. aasta tavaraja maailmameister Kari Sallinen, kes esindab Soomes sama klubi, mida minagi (Hiidenkiertäjät ehk Hiki). Leppisime Kariga enne starti kokku, kui palju ta kilomeetri kohta mulle kaotada võib, et meie tulemused võrreldavad oleksid. Ümberarvestatud tulemuste järgi oleks pidanud võitjaks kuulutama Sallineneni.

Erialase huvi tõttu otsisin pärast mälestusvõistlust Soome esimese tsiviilorienteerumisvõistluse kohta natukene põhjalikumalt informatsiooni. Selleks käisin ka Soome spordimuseumis, mille raamatukogu sisaldab huvitavaid orienteerumise teoseid ja mille arhiivis on väga palju orienteerumise puudutavaid dokumente ning kaarte. Meeldiva üllatusena avastasin, et seal töötab arhivaarina Soome sprindikoondise abitreener ja orienteeruja Kalle Rantala, kellelt sain oma uurimuse jaoks igakülgselt abi.

Soomes toimus esimene orienteerumisvõistlus 4. novembril 1923. See peeti mitte Nuuksios, vaid Helsingile natukene lähemal Kauniaines, mis oli siis väike alevik. Täna on Kauniainen linn Helsingi ja Espoo vahel ja Helsinki linnastu osa, kus elab suhteliselt palju rikkureid.

* 90 aastat tagasi

På denna ryska topografiska karta i skala 1 : 42 000, ritad av den ryska I-klass militär-topografen Margevitch 1877/8 - 1878/1, löptes Finlands första civilorienteringstävling, mästerskapen för SFIs H-forsdistrikt, den 4 november 1923.

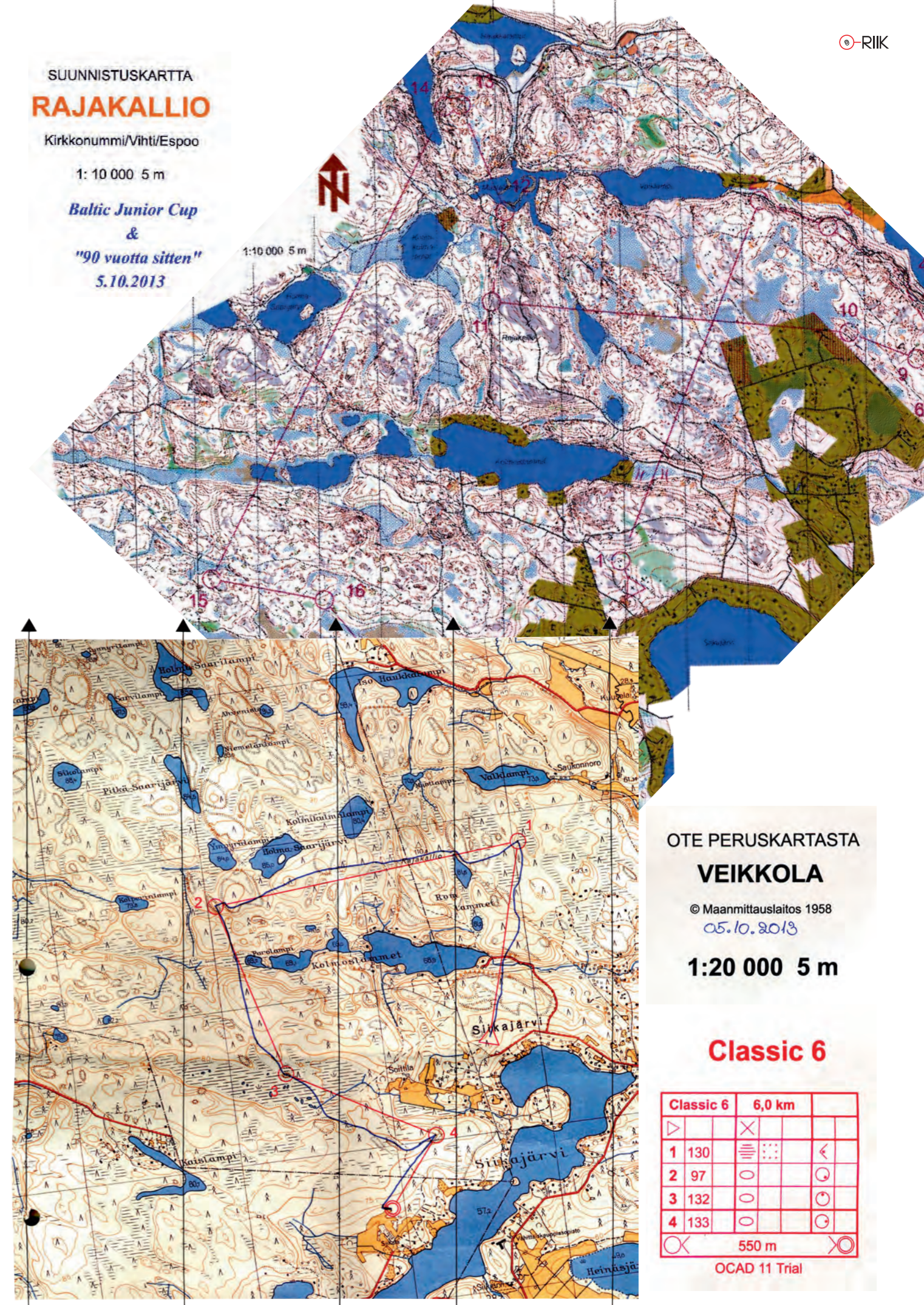
Tällä venäläisen sotilastopografi Margevitšin vuosina 1877 - 1878 piirtämällä 1 : 42 000 -mittakaavaisella topografikartalla suunniteltiin Suomen ensimmäinen siviilisuunnistuskilpailu. SFIn Helsingin piirin mestaruuskilpailut 4. marraskuuta 1923.

Sellest esimesest o-jooksu võistlusest Soomes pole teadaolevalt ühtegi originaalkaarti säilinud. Trükis olen kohanud vaid stardi ja esimese punktiga kaarti.

Juuresoleval kaardil olen rekonstrueerinud 7 km raja ajalehekirjelduste järgi, ning see ei pruugi olla õige. Oletatava raja kandsin kaardile, mille sain mälestusvõistlusel auhinnaks. Sellel kaardil puudub raudtee, mis möödus stardist natukene lõuna poolt ja jooksis üle teise etapi keskkoha kirde suunas.

Nuuksio meeldiv männimets ja avakaljud on Soomes populaarsust kogunud metsajooksuks (polkujuuksu) ideaalsed. 2012. aastal korraldati esimest korda Nuuksio maastikumaratoni, mille rada kulgeb nagu nimigi ütleb maastikul ja mööda pisikesi metsateid. Raja raskusest annab ehk ettekujutust tänavune võiduaeg: 3:12.58. Maratoni on juba avastanud ka mõned orienteerujad. 2014. aasta Nuuksio maastikumaratoni toimub 30. augustil. <http://nuuksioclassic.com/>

SUUNNISTUSKARTTA
RAJAKALLIO
Kirkkonummi/Vihti/Espoo
1: 10 000 5 m
Baltic Junior Cup
&
"90 vuotta sitten"
5.10.2013

OTE PERUSKARTASTA
VEIKKOLA

© Maanmittauslaitos 1958
05.10.2013

1:20 000 5 m

Classic 6

Classic 6	6,0 km		
▶	×		
1 130	≡	⋯	←
2 97	○		⊙
3 132	○		⊙
4 133	○		⊙
⊗		550 m	⊗
OCAD 11 Trial			

1923. aastal töötas Soome spordilehe juures rootslasest sporditreener Gösta Holmér¹, kes oli orienteerumisega tutvunud Stockholmis elades. Stockholmis oli juba 1919. aastast alates peetud kohalikke meistrivõistlusi ja Holmér tegi ettepaneku korraldada samalaadne üritus ka Helsingis. Oktoobris kuulutati soome-rootsi spordiühingu ametlikus spordilehes Idrottsbladet (tõlkes Spordileht), et 11. novembril 1923 korraldatakse orienteerumisvõistlus, kuhu oodatakse kõiki jooksuhuvilisi, ning et kohalikud jooksukuulsused Elias Katz² ja Erik Wilén³ pole sugugi kindlad võitjad, kuna nemad võivad nagu perud hobused metsa joosta ja ära eksida, seega on kõigil võimalus pooldiimi kõrgeimale astmele tõusta.

Holmér uskus, et võistlustele tuleb vähemalt sadakond osalejat (nädal varem Rootsis toimunud samalaadisel võistlusel oli 529 osavõtjat ja ta arvestas tagasihoidliku viidiku sellest).

Suur pidi olema tema pettumus, kui võistluspäeval tuli orienteeruma vaid 10 meest. Mõned tegurid, miks võistlusele tuli oodatust kümme korda vähem inimesi, mõjutavad orienteerujate käitumist ka täna: võistluse toimumisaeg tõsteti ootamatult nädal varasemaks (kaitseliidu maasikujooksu- ja laskevõistluste tõttu), halvad ilmastikutingimused (tugev vihmasead võistluspäeva hommikul, mis „jättis memmekad koju“, nagu kirjutas Idrottsbladet nädal pärast võistlusi). Võistlusklasse oli kaks: kahe kontrollpunktiga 7 km rada kõigile ja ühe kontrollpunktiga 4,5 km rada M20 klassile. Stardiintervall oli kaks minutit. Joosti Vene sõjatopograafi Margevitši aastatel 1877–1878 joonistatud 1-verstase kaardiga (1:42000). Kaart oli trükitud õhukesele paberile ning mingeid kaardikilesid ei kasutatud. Ühel

võistlejal läks kaart juba teel esimesse punkti katki ning ta oli sunnitud starti uue kaardi järele tagasi pöörduma. Segadust tekitas legendi ja kaardi kokkuvuimine, sest legend oli antud tekstina soome keeles, kaart aga oli vene keeles. Näiteks oli ühe KP legend: kungas Heikkilä-nimelise talu ä-tähest 300 m edelas. Pidi olema paras keeleteadlane, et venekeelsetes nimedes soomekeelseid tähti ära tunda. Rajameister Holmér ei osanud vene keelt ja oli tõlkeabi palunud oma ämmalt. Kõigele lisaks polnud kaart ka just kõige täpsem.

7 km rada (2 KP) võideti ajaga 2:05.40 ja 4,5 km M20 klassi rada (1 KP) 2:13.10. Täna orienteeruja jaoks tunduvad need ajad üsna kesised, aga kui võtta arvesse veel kaks seika, mis jooksjaid tol võistlusel oluliselt aeglustasid, siis mine tea. Esiteks, kui võistlejad esimesse punkti jõudsid, oli punkti-kohtunik lähedalolevas talus joomas, sest ta ei arvanud, et orienteerujad punkti veel nii pea leiavad. Teiseks ei olnud kaardile joonistatud keset viimast etappi olevat suurt järve.

Soomekeelne spordileht Suomen Urheilulehti kirjutas Soome esimesest orienteerumisvõistlusest juba võistlusjärgsel päeval, 12. novembril, ja seda lausa esiküljel! Võime vaid oletada, kui kasulik oli orienteerumise populariseerimist silmas pidades moment, et Holmér oli ajakirjanik. Artiklis nimetati orienteerumist *suunnistus*'e asemel *tiedustelujuoksu*'ks. Stiili ja sisu poolest meenutas see artikkel mulle Orienteeruja veergudel kirjutanud dr O-Tropsi kirjutisi. Autori andmetel tuleb sõna *tiedustelujuoksu* sõnadest *tie-dusch-tela juoksu* (tee-dušš-silinder jooks), kuna suuremalt jaolt joostakse mööda teid, vihmaga või soodest läbi joostes võid sattuda justkui dušši alla ja metsa all ning savisel pinnasel keerleavad jalad nagu pöörleval silindril. Artikli autori meelest oli orienteerumise peamine tunnus vabadus!

¹Gösta "Gösse" Holmér (1891-1983) võitis 1912. aasta Stockholmis olümpiamängudel kümnevõistluse pronksmedali, arendas 1930. aastatel välja fartleki ja oli üheksateistkümnes *Store Grabbar* Rootsi spordis. Vaata http://www.storagrabbar.se/grabbar_1.html

²Elias Katz (1901-1947) oli Soome keskmaajooksja, 1924. aasta Pariisi olümpia 3000 m võistkonnarajajooksu võitja ja 3000 m takistusjooksu hõbemedalist.

³Erik Wilén (1898-1982) oli Soome lühimaajooksja, 1924. aasta Pariisi olümpia 400 m tõkkejooksu hõbemedalist.

Juubelivõistlusest

Nuukio rahvusparki maastik: valdavalt väga meeldiv männimets soode ja avakaljudega, on Soome orienteerujatele hästi tuttav. See on ka Helsingi elanike üks meelimesasid töönädalalõpu matkadeks.

Osalejatele pakuti seitset erineva pikkuse ja raskusastmega rada, millest kõige põnevamad olid vahel 3,5 km ja 6 km pikkused nelja kontrollpunktiga *classic*-rajad, kus joosti 1958. aasta põhikaardiga mõõtkavas 1:20000.

Esialgu tundus 1958. aasta põhikaardiga orienteerumine natukene hirmutav, kuid tegelikult polnud see nii hull midagi: keskendumine pidi kõige suurematele vormidele ja liikuma enesekindlalt kompassi abil.

foto: erakogu

Kaart ise oli üldjoontes üsnagi täpne – sellele väitele võib igaüks kinnitust leida, kui võrdleb 1958. aasta põhikaarti Baltic Junior Cup'i kaardiga. *Classic*-rajad olid minu meelest kasulikuks trenniks neile, kes ei oska kaardil olevat informatsiooni piisavalt lihtsustada või kipuvad pikkadel etappidel liiga täpselt kaarti lugema.

Et klassikutele natukene kergem oleks, oli igas punktis tõmmatud kahe puu vahele suur riidest kontrollpunkti tähis, mida oli kaugelt näha.

Minul kulus 6-kilomeetrise raja läbimiseks aega 37.47 ja Elol 55.17. Täielikud tulemused ja liikumisteedekonnad leiad OK77 koduleheküljelt: <http://ok77.fi/index.php/fi/90-years-ago>. Võitjad said auhinnaks Soome esimesel tsiviilorienteerumisvõistlusel kasutatud raamid kaardi ja lillekimbu.

2016. aastal möödub 90 aastat Eesti esimesest üleriigilisest orienteerumisvõistlusest, mis peeti 19. juunil 1926 Piralal. Ei tea, kas veteranide MMi kõrvalt üldse millegi muu jaoks aega jääb, aga minu arvates võiksime juubeli tähistamiseks vähemalt midagi sama toredate korraldada.

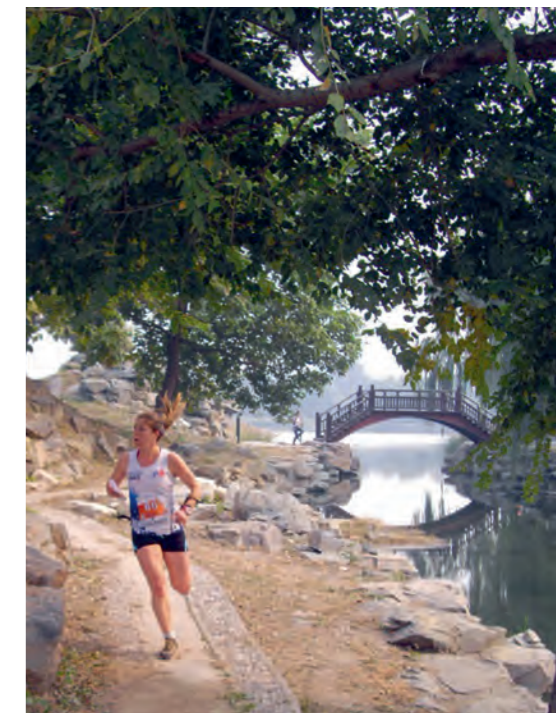
Maailma pargitur Hiinas

Park Word Tour'i – PWT toimumislinnad olid tänavu samad, mis mullu. Alustati Hiina kirdeosas Jilini provintsi pealinnas ja Maardu sõpruslinnas Changchunis (igavene kevad), mis asub Põhja-Korea piirist 300 km põhjapool, ja lõpetati 20 miljoni elanikuga Pekingis. Miks just need linnad? Põhjus on lihtne: PWTd rahastava Nordic Waysi kontorid asuvad just nendes linnades. Nordic Ways on Hiinas spordiüritusi arendav, loov ja promov ettevõtte, mis keskendub peamiselt vastupidavus- ning põhjamaades tugevate traditsioonidega spordialadele. Firma eestvedajaks on üks järjekordne kõigi orienteerujate sõber Gåvert Wååg. Sel korral kuulus Eesti delegatsiooni kaks sportlast: Annika Rihma ja mina.

LAURI SILD

Umbkeelsetel välismaalastel võib Hiinas reisides igasugu huvitavaid asju juhtuda. Esimene märkimisväärne juhtum oli Pekingi Radissoni hotelli jõudmine. Tiptunni tõttu otsustasime metrooga hotellile võimalikult lähedale sõita ja siis takso võtta. Google'i otsingumootorit ja -kaarti kasutades olime hotelli asukoha kindlaks määranud, kuigi tundus veidike imelik, et see kesklinnast nii kaugel asub. Kui lõpuks takso saime, olime metroo lõpp-peatusel kõndinud umbes kaks kilomeetrit. Näitasime hotelli visiitkaarti. Taksist kratsis kukalt, tegi kõne ja hakkas meie tuldud suunas tagasi sõitma. Üritasime kätega ja nutitelefoni kaardi abil seletada, juht noogutas. Ja sõitsimegi tagasi praktiliselt sinna, kust alustasime. Kokku läbisime oma pagasiga 50 asjatut kilomeetrit Pekingi metros, taksos ja agulis. Üleüldse pole Google'i kaart Hiinas usaldatav, näiteks aerofoto on 500 meetrit nihkes! Väga rumal tunne oli pärast seda seiklust.

Huvitav seik juhtus ka 8-tunnise rongisõidu ajal Pekingist Changchuni. Suurele turneele tulnud orienteerujate pagas ei tahtnud kuidagi kitsaste kupeede kolmekordsete naride kohale riiulitele mahtuda. Võistlejaid saatma tulnud Pekingi giid aitas tüli lahendada.

Pekingi Vana Suvepalee park. Sprindib Lea Verelotti (FRA)

Asjaajamise käigus aga hakkas rong märkamatult liikuma ja giidil ei jäänud midagi muud üle, kui järgmist peatust ootama jääda, et teise rongiga tagasi sõita. Järgmine peatus oli aga kuue tunnitee kaugusel. Sportlased sisustasid seda aega magamise, omapäraselt punase päikese ja agrokultuurse maastiku jälgimise ning hiina keele õpiku sissejuhatava õppetunni ülesannete lahendamisega.

Changchun

Sheratoni ketti kuuluvasse uude uhkesse gigantse lüht- riga 5-tärni hotelli fuajeesse jõudes vaatas meie vastu Liis Johansonini inimsuuruses reklaamplakat. Paistab, et PWT korraldajatele eestlased meeldivad (võistluse kodulehel ja bülletääni päises teen kontrollpunktis märget mina). Tuliuss hotell on rajatud uude rajooni, kus ümberringi käis pidev ehitus ja hotelli vahetus ümbruses kerkisid lõunaeuroopalikud villad. Kogesime, et väide „Hiinas on kõik olemas“ ei ole tõesti liialdus: vaid kilomeetri kaugusel asus Hiina Cannes, kohe selle vastas hollywoodlik Movie Wonderland. Tõepoolest, milleks reisida teisele poole maakera, kui saab oma turistide raha koju jätta? Tõenäoliselt on sealgi silt „Made in China“.

Anonüümsed netikommentaatorid on tihti paljusid Eestit esindavaid sportlasi ülekohtuselt spordituristideks tembeldanud, seekord nad seda tõesti olid. Me ei läinud orienteerumise promo-üritusele sportlike eesmärkidega, läksime nautima reisi ja orienteerumist. See ei ole kehva- de tulemuste ennatlikuks vabanduseks öeldud, vaid... või äkki siiski? Konkurents oli kahtlemata tugev: 25 mehest ja 11 naisest suurem osa olid maailma tasemel orienteerujad, meeste hulgas oli koguni viis MM medalisti. Kuuele pari- male olid rahalised preemiad, mis kahtlemata löi võidu- tahte nii mõnegi sportlase sees ereda leegina põlema. Võitjale oli tšekk 5000-le juäänile (RMB), mis maksude mahaarvestamisel tähendas laias laastus 500 eurost võitu. Järgnevad kohad said 2500, 1500, 1000, 500 ja 250 RMB.

Proloog Jingyuetan Rahvuspargis

Esimene võistlus oli lühiraja ja sprindi hübriid, mis kul- ges pooleldi metsas, pooleldi pargis. Alustasin üllatavalt hästi ja pärast metsaosa olin 25 sekundiga liider valitseva sprindi maailmameistri Märten Boströmi ees. Üks väike viga ja Boströmi tugev lõpp tähendas teist kohta 20 sekundise kaotusega. Kolmandaks tuli 8 sekundit kehvema ajaga MMi sprindi hõbe Scott Fraser. Annika ei suutnud piisavalt kiir- resti maastikuga kohaneda ning alguse metsaosa käis talle vaimselt üle jõu. Tasuks kaheksas koht, kaotus äsja Šveitsi MK lühirajal neljanda koha saanud Karolin Ohlssonile 1:41. Öhtuse sprindivõistluse World Sculpture Park'is (Maailma Skulptuuride Park) avas kohalik kisakoor vägagi naljaka etteastega. Minu ja Märteni heitlus jätkus: seekord oli vahe 9 sekundit Märteni kasuks, aga kohad alles 8. ja 9. Võitis 54 sekundit kiirema ajaga Belgia sprindi suurlootus Yannick Michiels. Annika ei saanud lihtsas ja kiires sprindis hoogu üles, tegi mõned kehvemad teevalikud ja platseerus taas kaheksandaks, kaotus 1:59 Ohlssonile. Suur silt pargi uhke värava kõrval kuulutas „Meergency shelter“ kuuludes ilm- selt kategooriasse „tõlkes kaduma läinud“ (edaspidi TKL). Et segaseid ingliskeelseid tõlkeid sama absurdtsel moel edasi anda, kasutan edaspidigi Google Translatore abi.

Changchun'i öhtuse sprindivõistluse avateremoonia. Ei mingit publikut, see-eesest pilgutasi silmi ja sirutasid kaelu kõrvaloleva ehituse keevitajad
foto: Tuomas Kari

Maailma skulptuuride pargis sprindib MM-i hõbe Scott Fraser (GBR)
foto: Tuomas Kari

Maailma pargituuri 2013 rikkaim mees Yannick Michiels (BEL) maandumas punkti. Michiels tuli meeste arvestuses üldvõitjaks. Tulemused www.pwt.org
foto: Lea Vercellotti

Changchung Jing Yuetan Park - Tower Part

Scale 1: 7500, 5m

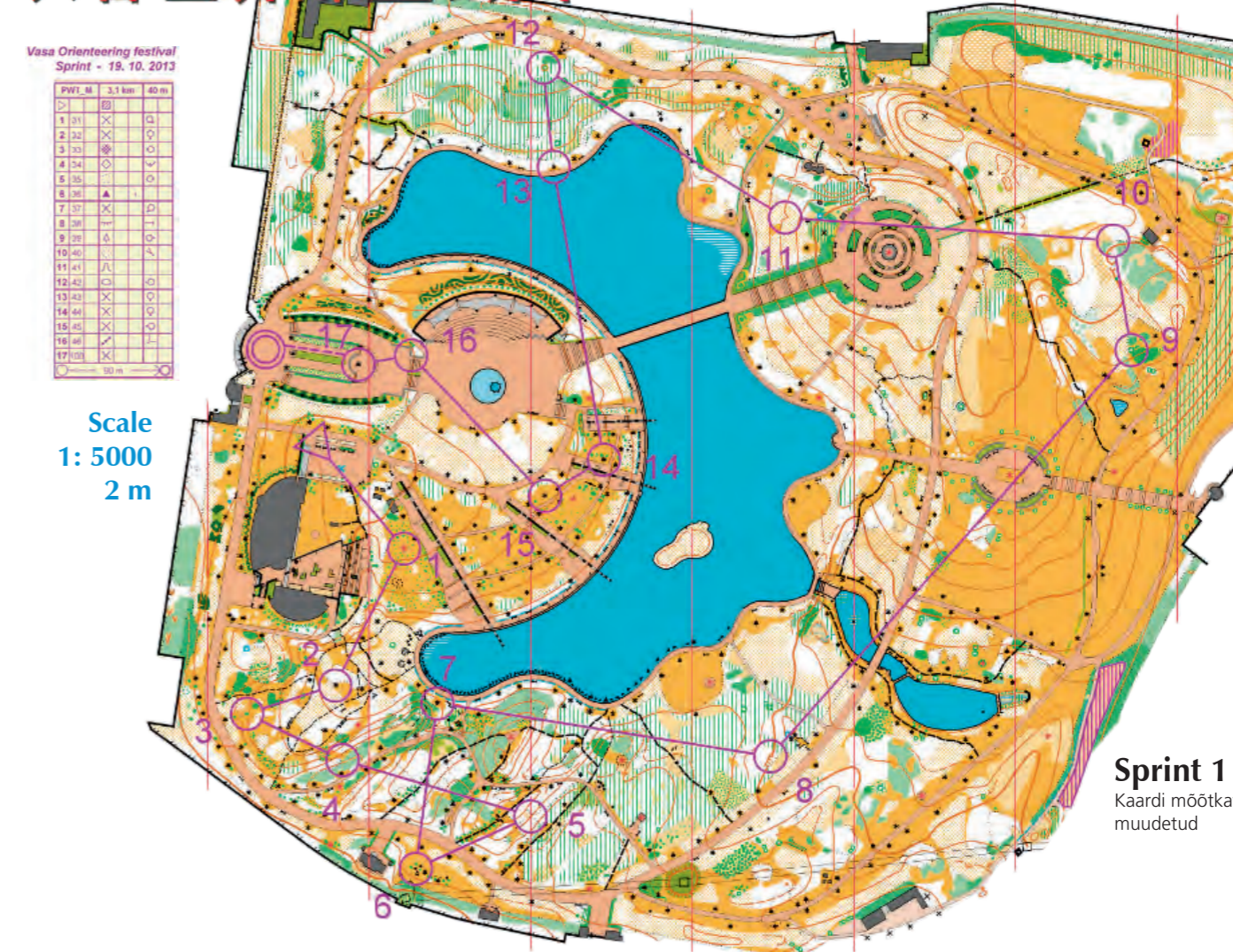

Proloog

Kaardi mõõtkava on muudetud

长春世界雕塑公园

Changchung World Sculpture Park

Scale 1: 5000 2 m

Sprint 1

Kaardi mõõtkava on muudetud

Lühirada Xibei Gou

Lühirada oli ainus puhtavereline metsadistants nendel võistlustel. Väga mõnus maastik üllatas suurepärase läbitavuse ja hea nähtavusega. Jalad ei kerinud aga sugugi ja üks 30-sekundiline lisakaar jättis mu oma lemmikdistantsil alles seitsmendaks (+1:39). Võitis lõunanaaber Edgars Bertuks 37 sekundiga Michielsi ees. Annikal läks juba veidi paremini. Kiire maastik ei lubanud loodetust siiski enam kui viiendat kohta, +2:20 Ohlssonile. Sellega olid Changchuni osavõistlused läbi.

Kolmas reisijuhtum

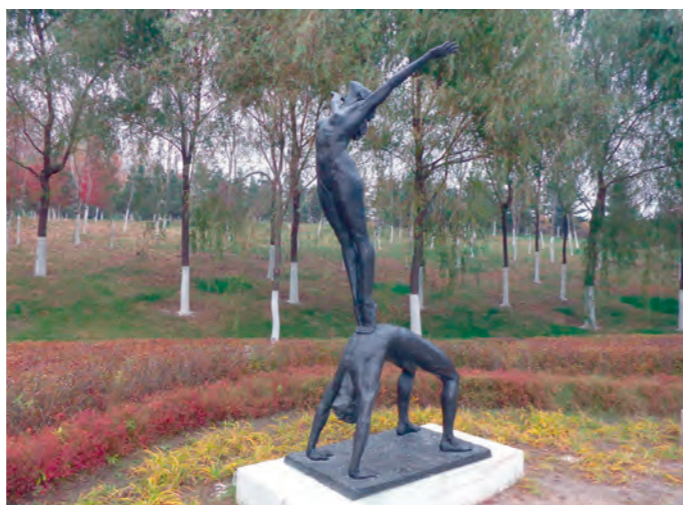
Tagasi Pekingisse pidi meid lennutama Air China, kuid äralennu eelõhtul laskus piirkonda tihe piimjas sudu. Lennud tühistati, rongid ei liikunud, kiirteed ja muud magistraalid suleti. Uue kinnitatud lennuaja peale sõitsime aukus kõrvalteid kasutades lennujaama, kus – üllatus-üllatus – lükati lende veel terve päev edasi. Passisime sudu vahtides lennujaamas seitse tundi. Meile anti (tasuta) veidrat plastjat Hiina toitu, mis meenutas riisi, kanavarbaid, väga kõvaks keedetud muna ja teadmata konsistentsiga tooteid, hiljem õnneks ka lihtsalt pakinuudleid. Kohvik pakkus (tasu eest) eurooplasele kirevat menüüd, milles meeldejäävaim roog kuulus kategooriasse TKL: „Pig between two sheets“ (siga kahe lehe vahel). Lisaks oli pakkumisel „Hot dog bread“ (viinerisai leib) ja „Hamburg“ (mis iganes see ka poleks).

Beijing

Pekingi sprint toimus Yuanmingyan pargi varemtes ehk Pekingi Vanas Suvepalees. Ehtsas hiinapärasel tiikidel ja sildadega pargis oli seekord ka meil põhjust tulemuste üle rõõmu tunda. Küllaltki kiire ja teevalikutele ülesehitatud sprint oli viimase sekundini närvekõditav. Tihedas protokolli tuli Annika vaid 9-sekundilise kaotusega teiseks ja mina 11-sekundilise kaotusega neljandaks. Olgu öeldud, et Mårteniga vähenes vahe 3-le sekundile. Trend on positiivne! Naistest võitis Lea Vercellotti, meestest Yannick Michiels. Pärast viimast võistluspäeva jäi veel kaks vaba päeva tõelisel Hiina turul kauplemiseks, vaatamisväärsuste, kultuuri ja ööeluga tutvumiseks. Lisaks toimus mõlemal õhtul bankett.

Turisti tähelepanekud

Turul kauplemine ei ole lihtne, vaid see on ränk töö. Kauplemine käib nagu komöödiafilmis: hinnaks öeldakse 1200, lõpuks maksad 80! Ööklubidesse ilma kuulmiskaitseteta minna ei tasu, sest kõrvad hakkavad üsna kohe valutama. Toredaid TKL kategooria väljendeid leidub ka loomaaias: „Beijing Zoo Water upstream pass a vote of Monopoly window“ (Pekingi loomaaed vesi ülesvoolu edasi hääletamise monopoli aknas) ja meie lemmik TKL „Beijing Zoo prompt you: Urinating into the pool you are the best“ (Beijing Zoo ütleb sulle ette: urineerimisel basseini olete parimad).

Maailma skulptuuride park on erilmeline ja täis kunstilist hoogu. Pargis peaks olema ka skulptuur Eestist, aga kahjuks seda ei leidnud üles

Pärast kolme etappi oli rootslaanadel võimalus võtta rahavanni

Inimsuurused puuviljad Tianmeni väljakul (Taevase Rahu väljak). Ei tea, kas GMO?

Old Chimney Stack
Scale 1: 7500, 5 m

Lühirada
Kaardi mõõtkaava on muudetud

PWT	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1	37	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	32	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	30	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	34	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	35	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	36	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	37	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	38	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	39	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	40	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	41	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	42	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13	43	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Ruins of Yuanmingyan Park
Scale 1: 4000, 2 m

Sprint 2
Kaardi mõõtkaava on muudetud

PWT	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	31	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	32	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	33	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	34	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	35	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	36	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	37	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	38	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	39	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	40	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	41	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	42	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13	43	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14	44	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15	45	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16	46	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

The Original Mountain Marathon

TIMO SILD

Juunis käisin Sander Vahe- riga Austrias Wiener Neus- tadt külje all See- bensteinis orientee- rumislaagris. Harjumatult kuumad ilmad ja rasked treeningud tegid organismi vastuvõtlikuks nii haigustele kui ka hulludele ideedele. Kui elada samas toas mehega, kes sõitis Eestist Barcelonasse kooli rattaga, siis on hullude ideede leviku oht suur. Nõnda tuligi ühel pärastlõunasel puhkehetkel, kui kõht oli täis ning pea unese- gane, jututeemaks Suurbritannias väidetavalt laialt tuntud võistlus, mis tänavu toimus 26.–27. oktoobril Sandri uue kodupaiga Swansea lähedal Walesis: *The Original Mountain Marathon* (OMM).

Eellugu - laager Swansea

Kuna soovisin enne OMMi tutvuda ka Swansea orienteerumismaastikega, lendasin viis päeva varem Helsingist Gatwicki ja sõitsin sealt bussiga Swanseaesse. Sander oli nädalaks koostanud tiheda treeninguplaani, mis algas samal õhtul sprindiga Swansea uues ookeaniäärses linnaosas.

Üllatudes märkasin finišis, et Swansea lahe ümbrus stardi ja finiši lähedal oli trenni ajal märgatavalt muutunud: finišihetkel ületas veetase stardieelset veetasest mõne meetriga! Swansea lähedal on tugevad looded (kõrgusega kuni 9 meetrit), mida mõned insenerid soovivad energiatootmiseks ära kasutada. Selle plaani teostamiseks kavatakse Swansea lahte ehitada 11,5 km² suurune tehislaguun¹.

Teisipäeva hommikul jätkus laager Oxwich Burrowsi düünimaastikul. Olin õnnelik, et olin lasknud Roots 25manna teatejooksu eel Fjodoril oma kompassile luubi kinnitada, sest 1:7500 kaardiga oli raske jooksu pealt pisdetaile lugeda. Õhtul tegime OMMi põhitreeningu Brecon Beaconsi

eelmäestikus. Sander arvas, et see maastik annab mulle kõige parema ettekujutuse sellest, mis meid OMMil ootab. Maastik oli täiesti avatud ja täis karstilehtreid ning muid maavara- de kaevandamisest põhjustatud haavu: Brecon Beacons oli Suurbritannia tööstusrevolutsiooni ajal tähtis tooraine hankimise koht (seal kaevandati lubjaki- vi, liiva ja rauamaaki). Kuna jooksin sellist tüüpi maastikul esmakordselt, andis treening mulle võimsa elamuse. Karmi olemusega kivine, soine ja tõu- sudega maastik oli erakordselt põnev.

Parklas, kuhu jätsime auto, tegid mingid tegelased meist millegipärast pilti. Arvasime, et nad polnud varem selliseid hulle näinud, kes mõnuga, kaart näpus, naeratades mägedesse tormavad. Saime aga vapustuse ning muutsime oma arvamust piltnekest, kui jõudsime treeningraja kaheksandasse punkti, mis asus mõne meetri sügavuses karstilehtris: seal asus SI-jaamaga punkt! **Olime sattunud OMMi võistlusmaastikule!**

Sellega oli trenn rikutud, arvasime siis mõistvat, et meist pilti teinud inimesed olid OMMi korraldajad. Sander

kirus trenni lõpuni ja veel mitu päeva hiljemgi ning vabandas, et oli mind nõnda sohiteole vedanud. Kodus kontrollisime OMMi koduleheküljelt, kas kuhugi keelualasid on märgitud, ja kui nägime, et neid kuskil polnud, otsus- tasime siiski OMMi starti minna ning vaadata, mis juhtub.

Broughton Burrows

Kolmapäeva hommikul orientee- rime Broughton Burrowsi düünimaastiku- kul. Taas kasutasin väga palju oma luu- pi, kuigi kaart oli mõõtkavas 1:7500. Maastikuvorme oli lihtsalt niivõrd palju ja tihedalt. Õhtul tegime ühise orienteerumistreeningu Patricku ja Chrisiga Swansea Bay orienteerumisklubist². Start oli Swansea asuva 193 meetri kõrguse Kilvey mäe otsas. Sander oli planeerinud kolme rajaga trenni nii, et iga rada lõppes mäe jalamil, kust pidi starti järgmise kaardi juurde jooksmata. Leppisime kokku, et trenni lõpus koh- tume üleval ja jookseme alla parklasse auto juurde kogu seltskonnaga koos. Maastik polnud orienteerumise sei- sukohalt väga raske ega huvitav, aga

tõusud olid hea trenni eest. Kui jõudsin viimaselt rajalt mäe otsa, oli juba üsna pimedaks läinud, Sander ja Patrick ootasid juba. Sain neilt loa enne täieli- ku pimeduse tulekut alla joosta, nemad jäid veel mõneks minutiks mäe otsa Chrisi ootama. Kui auto juures riideid vahetasin, oli juba nii pime, et ilma lambita joosta ei näinud. Seepärast olin imestunud, kui Sander ja Patrick jõudsid auto juurde kõigest kahekesi. Nemad imestasid omakorda, et Chrisi polnudki veel auto juures, mida nad olid pimeduse laskudes eeldanud. Muutusime pisut murelikeks.

Skaudi loogika versus orienteeruja loogika

Väga pahane Chris jooksis umbes viie minuti pärast auto juurde. Ta polnud sugugi õnnelik selle üle, et olime ta üksi mäe otsa jätnud. Vana skaudi- na oleks ta ise kindlasti trenni alguses tehtud kokkuleppest kinni pidanud ja viimase treeningukaaslase tulekuni mäe otsas oodanud, sest mägedes on üksi pimedas liikumine ohtlik. Meie seletasime vastu, et mäe otsas ei kan- natanud kaua oodata, seal puhus jahe tuul ja pimedas polnud kaarti võima- lik lugeda, mistõttu me järeldasime, et ka tema on juba auto juurde jook- snud. Meil oli muidugi häbi, et nii läks, ja palusime Chrisilt andeks. Järgmisel päeval ostime talle šokolaadi.

Neljapäeval orienteerusime mõnu- sal Whiteford Burrowsi düünimaastiku- kul. Kui eelmisel düünimaastikul oli kohati jalge all ebameeldivat taimestik- ku tunda, siis sellel maastikul oli mõnes kohas lausa golfiväljakul jooksmise tunne, muru oli nii sile. Lisaks polnud maastik täielikult avatud, vaid siin-seal leidis metsatukkasid. Õhtul osalesi- me Swansea Bay orienteerumisklubi intervalltreeningul Kolme Kalju lahe ääres³. Jooksime neli korda üles poole- teise minuti pikkusest liivasest tõusust ja pidasime ookeaniäärsel rannal maha 4-vahetusega teatevõistluse. **Kõik jook- sud võitis ühe Swansea Bay orientee- rumisklubi orienteeruja koer.**

Päev enne OMMi

See oli puhkepäev. Käisime suures ostukeskuses õhtuseks pastapeoks ja võistluseks toitu ostmas ning tegime täisvarustuses lühikese jooksu Swansea

üliskooli pargis. Õhtul tulid meie juurde ööbima belglased Peter Krampiltz ja Jo Linten, külastasid Peteri abikaasa val- mistatud maitsev lihakaste pasta jaoks. Nii Peter kui Jo töötavad Belgia armee- ning osalesid OMMil militaarvõistkon- dade arvestuses, nendega saimegi järg- misel varahommikul võistluskeskuse.

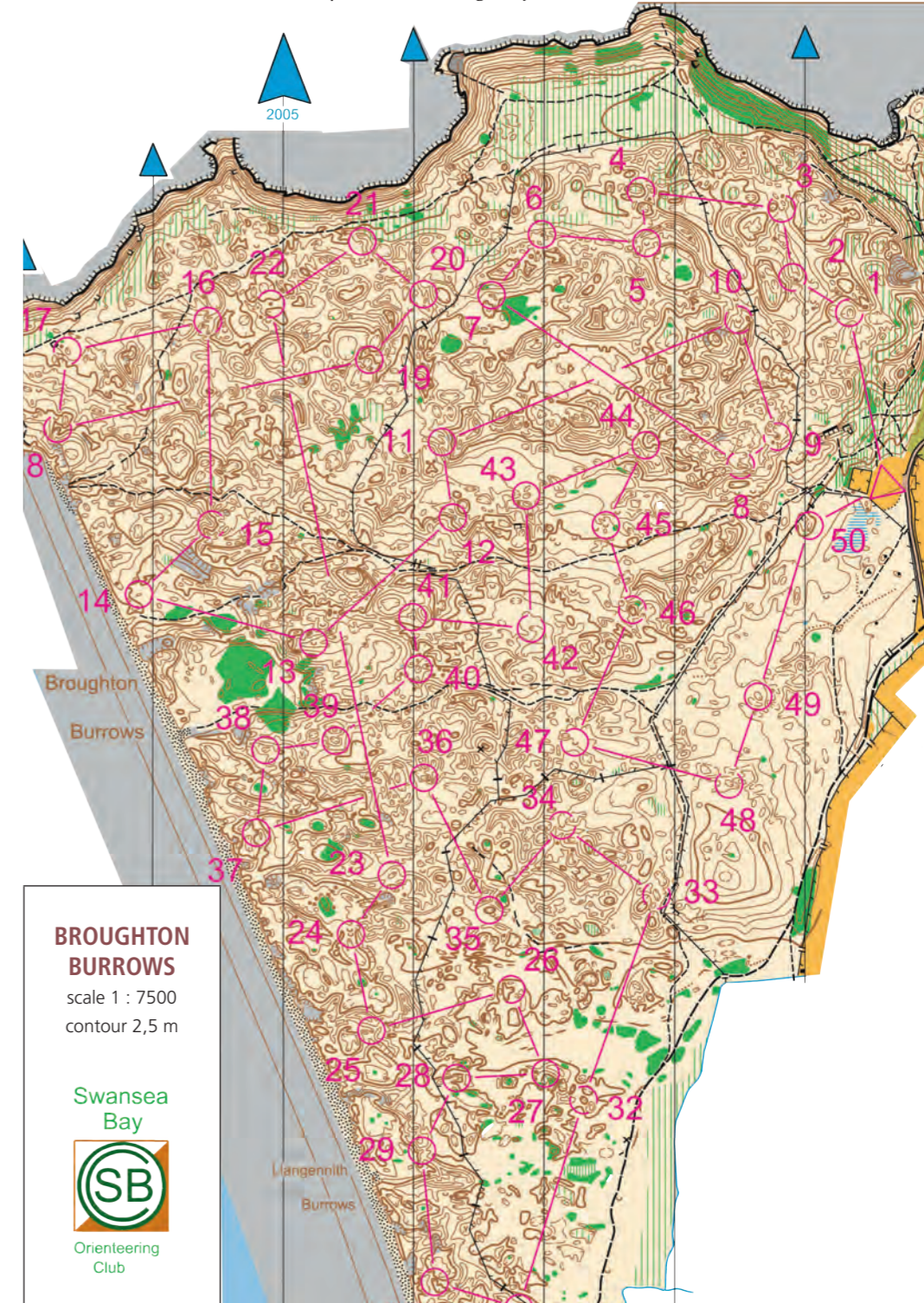
Peteriga olime tutvunud Austrias Seebensteini orienteerumislaagris, kus ta jooksis Sandriga samas meeskonnas Austria meistrivõistlustel võistkonna- orienteerumises. Peter vaatas õhtul üle, missugust toitu me Sandriga OMMile kaasa kavatsesime võtta. Ilmselt polnud

ta meie valikuga rahul, kuna pak- kus kohe oma armeetoidu varudest meilegi lisa. Vahetasime nii mõnedki vähese kalorsusega, kuid palju ruumi võtvad toiduained Peteri pakututega välja. Tagantjärele võib vist küll öelda, et Peter päästis meid, kuna esialgsete toiduvarudega poleks me OMMi lõpu- ni kestnud.

Väga ekstreemset võistlust me Sandriga siiski ei oodanud, seepärast jätsime koju sõjaväe supertoidu, mis on umbes pooliku telliskivi suurune tihke küpsis ja katab täiskasvanud inimese energiavajaduse 24 tunniks.

Esimese treeningu kaart Swansea uues linnaosas

¹ Infot projekti kohta ja vaateid sprindiorienteerumismaastikust leiab leheküljelt <http://www.tidallagoonswanseabay.com/>

² Sanderi koduklubi Walesis, koduleheküljelt <http://www.sbec.co.uk/index.htm>

³ Three Cliffs Bay: http://en.wikipedia.org/wiki/Three_Cliffs_Bay

The OMM

The Original Mountain Marathon, varem tuntud ka kui *The Karrimor International Mountain Marathon*, on iga-aastane kahepäevane orienteerumisvõistlus mägistel nõmmemaastikel (i.k – *fell*) Suurbritannia erinevates osades. OMMi asutas 1968. aastal osav mägironija ja orienteeruja **Gerry Charnley** South Ribbleside'i orienteerumisklubist, kes tahtis orienteerujate oskused proovile panna ekstreemsetes oludes. Charnley hukkus 1982. aastal, kui kukkus Helvellynil⁴ koeraga matkates läbi lume. Pärast õnnetust võttis OMMi korraldamise üle **Jen Longbottom**, kes lahkus peakorraldaja ametist pärast tänavust OMMi.

Kahe päevaga kaks maratoni

OMMil läbitakse kahe päeva jooksul reeglina kahe maratoni pikkune suundorienteerumise rada. Mõlemal võistkonnaliikmel peab olema kaasas järgmine varustus: teibitud õmblustega veekindel kapuutsiga jakk, teibitud õmblustega veekindlad püksid, pikad jooksupüksid, dressipluus, soe särk,

⁴ Helvellyn on Inglismaa kõrgusel kolmas mägi 950 meetrit üle merepinna

müts, kindad ja sokid, mägimaratoniks sobilikud jalanõud, pealamp (mis annab valgust vähemalt 12 tunniks), vile, kompass, kaart, magamiskott, esmaabikomplekt, veekindel kirjutusvahend, veekindel paber, ellujäämiskott (*survival bag*), seljakott ja varutoit. Lisaks peab kahepeale olema kaasas toit kahele inimesele 36 tunniks, priimus, gaas ja telk.

Brecon Beaconsi mäestik kuulub samanimelise rahvusparki, mis käesoleval aastal sai rahvusvaheliselt pimedadaeva ühenduselt (*International Dark Sky Association*) rahvusvahelise pimedadaeva kaitseala (*International Dark Sky Reserve*) staatuse. Pimedadaeva kaitseala on koht, kus kaitstakse ja kus võib nautida valgusreostusest puutumatut öötaevast. Suurbritannia armee erüksuse katsetel peavad sõdurid esimese nädala lõpus läbi tegema *Fan Dance*'i, mis on 24 kilomeetri pikkune rännak 18 kilogrammise seljakoti, relva (5 kg) ja veepudeliga üle Pen y Fani. Aega *Fan Dance*'iks on neli tundi ja 15 minutit. Tänavu toimus *Fan Dance* aasta ühel kõige kuumemal päeval, paljud mehed kukkusid kokku ja vajadis arstiabi, kolm meest lausa surid katsumuse tõttu. Võime Sandrīga kinnitada, et varustusega Pen y Fani otsa jooksmine on äärmiselt raske: võistluse esimesel

päeval ronisime Sandrīga kolmanda etapi alguses üles Pen y Fani kaksikmäe Corn Du (873 m) nõlvast. Corn Du tipu me ei jõudnudki, kuid vaatamata sellele ületasime mitu Seinamäge. Pen y Fani ja Corn Du'd on koos nimetatud ka kuningas Arturi istmeks.

Võistluskeskuse jõudsime varahommikul

Oli veel pime. Käisime registreerimas ja pitseerisime mobiiltelefoni, mis hädaabiks oli vaja kaasa võtta. Võistluskeskusest starti, mille asukoht oli salastatud, tuli sõita bussiga. Pärast registratuuriskäiku hakkasimegi kohe bussi poole liikuma, kuhu oli ligi kolm kilomeetrit üle vesiste ja mudaste heinamaade, meie stardiajale vastava bussi väljumiseni polnud enam palju aega jäänud. Bussis sõitsid starti erinevate võistlusklasside võistkonnad koos: **OMMil on eliit-, A-, B-, C- ja D-klass ning pikk, keskmine ja lühike rogainiklass.**

Üritasime bussisõidu ajal välja mõelda, kuhu kanti meid viiakse, kuid käänulliste teede tõttu läks suunataju kiiresti paigast. Oma asukoha saimegi teada alles stardipiisku kõlades. Start asus matkaraja parkla kõrval väikeses istutatud metsatukas, kus keset õrna

Tänavune OMM toimus Lõuna-Walesis Brecon Beaconsi mäestikus, mille kõrgeim tipp Pen y Fan on 886 meetri kõrgune. Mäestik on oma nime saanud märgutulede järgi, mida kunagi põletati, kui nähti vaenlasi maal liikumas. Foto <http://et.wikipedia.org/>

vihmasadu ladus toole ja laudu välja kohalik jäätisemüüja. Keegi võistlejatest jäätist ostmas ei käinud, küll aga sõin ma enne jooksu veel ühe šokolaadi. Sander tegi kergeid venitusharjutusi ja ajas belglastega juttu. Mõni pesi eelstardis hambaid! Igaühel omad rituaalid.

OMMi esimese päeva rada algas kohe ligi 375-meetrise tõusuga Corn Du tipu suunas, õnneks saime joosta

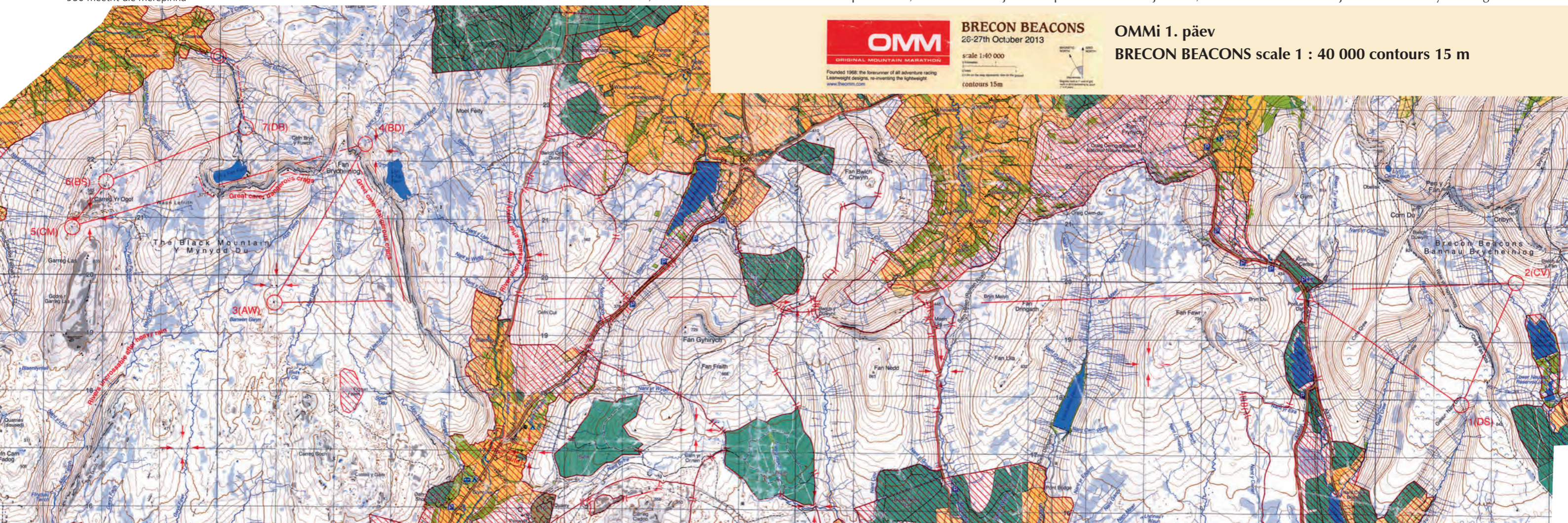
mööda teerada. Orienteerujale kohaselt kasutasime teejooksu raja ettelugemiseks. Kõvasti tegi nalja kolmas etapp, millel ei paistnudki lõppu olevat! Linnulennult oli kolmanda etapi pikkus umbes 22 kilomeetrit, ja me läbisime selle vahemaa 3 tundi ja 24 minutiga.

Minu elu pikim orienteerumisetapp! Üleval mäe otsas puhus tugev tuul ja oli oht, et kaart lendab käest. Teel teise punkti Sandril nii juhtuski, kui ta kotist

sööki võttis. Meeleheitliku hüppega püüdis Sander kaardi kinni, kuid õnnel kombel lõi ta oma kompassi katki ning sellesse tekkis mull. Kompass on OMMil aga väga oluline abivahend. Võiks ju arvata, et metsata mägedes näeb kaugele ja kompassiga suunahoidmist tarvis ei lähe. Tegelikult on ilmastikuolud mägedes heitlikud, meie ei näinud päikest kahe võistluspäeva jooksul sisuliselt kordagi. Kogu aeg oli pilvine, aeg-ajalt sadas vihma või rahet, puhus kõva tuul ja mõnes kohas olid suured alad udused.

Meil ei vedanud uduga, kui lähenesime esimesel päeval kolmandale punktile põhjasuunast. Esialgse plaani järgi arvasime, et mäest alla joostes näeme punkti piirkonda juba kaugel, kuid pärast Llyn y Fan Fawr järve juurest Fan Brycheiniogi otsa ronides sisesime paksu piimasuppi ja võisime vaid loota oskuslikule kompassikasutamisele. Punkti saime lõpuks kätte kerge ehmatusena, kuna kolmandast punktist umbes 300 meetrit põhjasuunas oli ühe kivi või kivihunnik juures punkt ja telgiga kohtunik, kuid punktikood ei olnud see, mida ootasime.

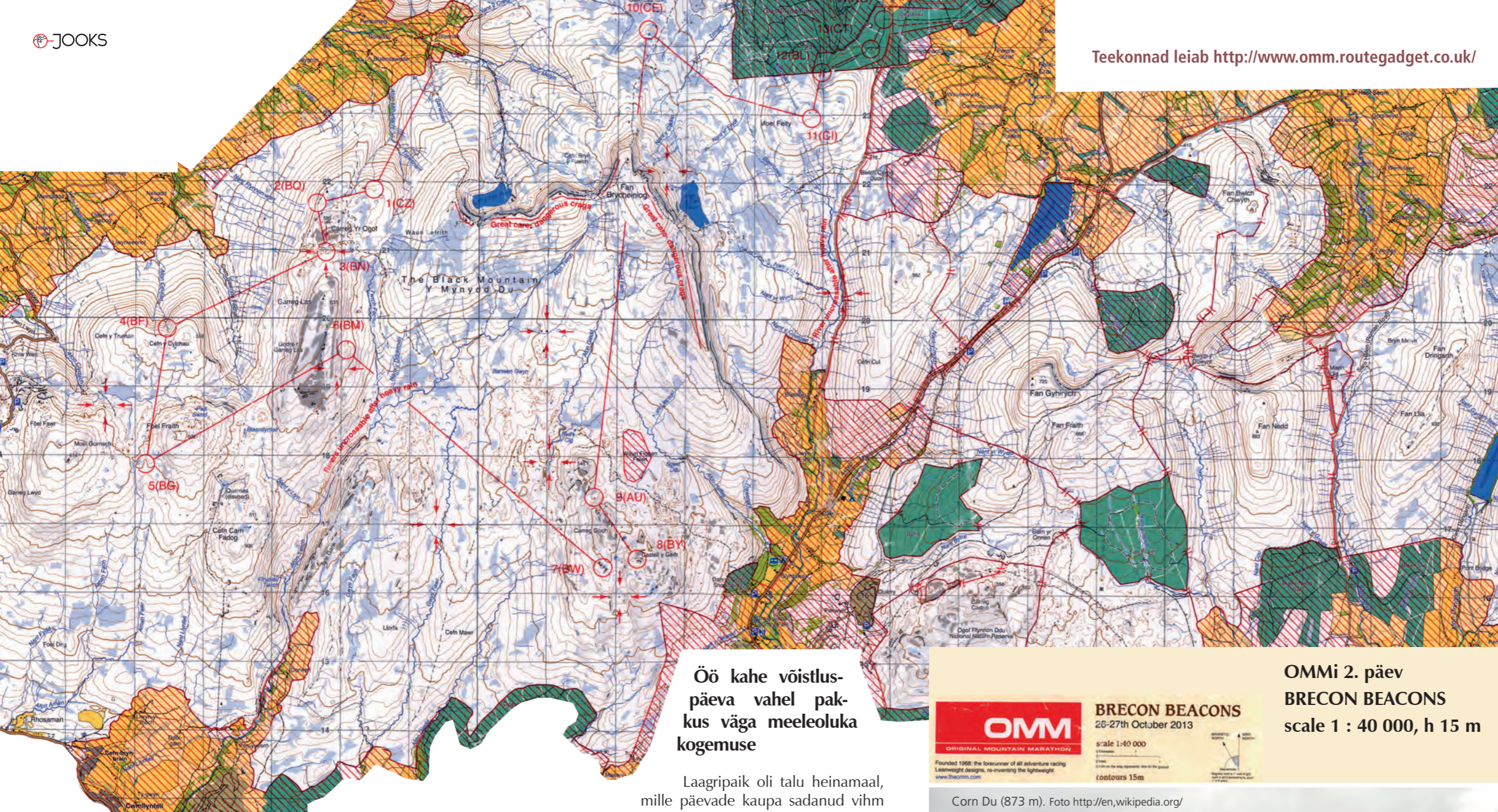
Samas piirkonnas oli udu ja halb nähtavus ka järgmisel päeval. Siin tegimegi võistluse kõige suurema vea. Tahtsime joosta läbi Fan Brycheiniogist

BRECON BEACONS
26-27th October 2013
scale 1:40 000
contours 15m

OMMi 1. päev

BRECON BEACONS scale 1 : 40 000 contours 15 m

Öö kahe võistlus-päeva vahel pak-kus väga meeleoluka kogemuse

Laagripaik oli talu heinamaal, mille päevade kaupa sadanud vihm oli läbimärjaks teinud. Telgi püstitamiseks oli valida kas halb või väga halb koht. Püstitasime telgi tasapisi moodustuvasse poriloiku kaht heinamaad eraldava puuderea kõrvale, et oleks natukenegi tuulevarju. Kui telk oli püsti, panime kiiresti selga kuiva sooja pesu ja hakkasime süüa tegema. Samal ajal algas uus sadu, mis kestis lakkamatult järgmise päeva päikesetõusuni. Sander ronis priimusega telki (ärge seda kodus järele proovige!) ning muudkui keetis vett, mida kuivtoidule peale valasime. Nagu enamik teisigi, Sander telgist enne hommikut välja ei tulnudki, kui sunnitud WC-külastus välja arvata. Mina püsisin toiduvalmistamise ajal väljas ja käisin aeg-ajalt pooleliitrite pudelitega vett toomas. Kui kõht täis, ronisin meie üheinimese telki. Seal oli väga kitsas, ruumi jätkus vaid ümberkeeramiseks. Kui osundada Sandrit, siis **olime telgis nagu hõbeserviis:**

läände jääva kuru, ning meie imestusel ei olnud piire, kui nägime pärast kuru läbimist enda ees hoopis Llyn y Fan Fawri järve. Suunajooks ei õnnestunud meil võistluse ajal, sest olime valesti tõlgendanud magnetilise deklinatsiooni joonist. Esimesse punkti joostes, kui heitsime joonisele pilgu peale, hindasime deklinatsiooniks kuni 15 kraadi. Kogu raja vältel võtsime suunda selle teadmise arvestades. Alles pärast võistlust kodus lugesime joonise väikest teksti, mis ütles, et joonis on vaid skemaatiline ja magnetiline deklinatsioon on 1 kraad. Alguses söime ja jõime iga tunni tagant. Kaks pooleliitrit pudelit spordi-joogiga said kiiresti otsa. Edasi täitsime pudeleid veega mägiojadest. Toiduks oli meil šokolaad, müslibatoonid ja glükosioositabletid. Minul tuli madalhetk esimesel päeval pärast 3,5 tunnist jooksu.

Olime tõusmas Llyn y Fan Fawri järve äärde. Kõndisime natukene, sõin plaaniväliselt šokolaadi ja glükosioositablette, ning elusäde tuli tagasi. Sandril läks olemine raskeks esimesel päeval teel viendasse punkti, kui olime üles roninud Llyn y Fan Fachi äärdest järsust nõlvast. Kõndisime ja Sander turgutas end toidu-joogiga ning mõne aja pärast oli tal piisavalt energiat, et joosta. **Õppisime, et tuleb tihedamini ja kas või sunniviisiliselt süüa, kuna organismi taaskäivitamine võtab aega vähemalt pool tundi.** Kuna söime ja jõime kõndides, siis kaotasime palju aega. Vaheaegade analüüs näitab, et põhikonkurendid sõid ja jõid joostes. Kui järgmisel aastal uuesti osaleme, peame välja mõtlema, kuidas liikumise pealt toitu manustada.

optimaalselt paigutatud, aga selge distants vahel. Meil oli kahepeale vaid üks pisike alusmatt. Maapind oli jaha ja läbi telgi-põranda kadus kehasoojus kiiresti, raske öelda, kas ma külma tõttu öö jooksul kordagi korralikult magada sain. Korra käisin ka toidukoti kallal nagu toidusõltlane, et süüa üks šokolaad. Võitjad Bergman ja Barrable kasutasid alusmatina mullikilet. Peale tugeva vihasaju kimbutas võistlejaid ka tugev tuul, mis suutis löhkuda mõnedki telgid. A-raja võitjate Jonny Malley ja Jonny Crickmore'i telk voolas vett täis, mille tõttu Jonny Crickmore ööbis välikäimlas!

Teine võistluspäev

Teisel päeval otsustasid korraldajad kasutusele võtta halva ilma rajad (*Bad Weather Courses*), et kõik võistlejad ikka enne kümnendi suurimat tormi finišisse jõuaksid. Võistlusrada oli esialgselt planeeritud ligi 15 kilomeetrit lühem. Meie tundsime sellest vaid heameelt, kuna pingutus piirdus nüüd vaid 3 tundi ja 13 minuti, 27 kilomeetri ja 1400 tõusmeetriga. Võrdluseks: esimesel päeval kulus meil 52 kilomeetrit ja 3000 tõusmeetriga raja läbimiseks 6 tundi ja 23 minutit. Vaid ühel aastal on OMM katkestatud: 2008. aasta OMM jäeti katki teisel päeval tugeva tuule ja üleujutuste tõttu.

Tulemused

Kahe päeva kokkuvõttes tulime kolmandaks ajaga 9:35.45. Võitjad Nick Barrable ja Gustav Bergman tegid teisel päeval superjooksu, kui püüdsid 14 minutiga kinni esimese päeva võitjad ning kasvatasid seejärel nende ees oma edumaa 8 minutile, võiduaeg 9:21.12. Teiseks tulid Steve Birkinshaw ja Kim Collison ajaga 9:29.11. Kuna OMM toodab multisportdiks mõeldud spordivarustust, saime auhinnaks tuulekindla jaki. Järgmise aasta OMMi korralduskoht pole veel selgunud, kuid kui kellegi on võistluse vastu huvi, külastage OMMi kodulehekülge www.theomm.com. Peale Suurbritannia OMMi korraldatakse OMMi ka näiteks Islandil ja Šveitsis. Originaalne OMM on siiski Suurbritannias – meie Sandriga olime järgmisel aastal loodetavasti jälle stardijoonel.

OMM ORIGINAL MOUNTAIN MARATHON
BRECON BEACONS 26-27th October 2013
 scale 1:40 000
 contours 15m

Corn Du (873 m). Foto <http://en.wikipedia.org/>

foto: Kiira Tarassova

1985. a moodustati neljapäevakute paremaks läbiviimiseks orienteerumisklubi, mis sai sõnadest Tallinna orienteerumise neljapäevakud nimeks OK TON. Pikka aega (11 aastat) oli neljapäevakute juhi rollis Virve Poom. Viimased 15 aastat on TONi klubi esimees ja peakorraldaja olnud Rein Unt (pildil), abiks Triina-Britt Preden ja Mati Poom. 2014. aastast on päevakute eestvedaja Mait Tõnisson, abiks Mati Poom.

50 HOOAEGA TALLINNA ORIENTEERUMISPÄEVAKUID

Neljapäevakud said alguse 1963. a 11. detsembril Tallinna Kalevi orienteerumissektsiooni presiidiumi koosolekul, kui Rain Lahtmets tegi ettepaneku hakata suvekuudel maist septembrini korraldama iga neljapäev orienteerumise treeningvõistlusi.

1964. a kevadel võeti asi ette ja alustati, 11. juunil oli esimene neljapäevak. Organisaatoriks oli „Kalevi“ orienteerumissektsioon ja Toomas Kerem.

1970. a liitus korraldamisega Tallinna Turismiklubi. Pöördeline oli 1971. a Siis moodustati komisjon, kes hakkas neljapäevakute läbiviimist organiseerima kollegiaalselt.

Esmakordselt hakati trükkima koondprotokolle, hakati välja andma neljapäevakute teatmikku, hakati teatama järgmise ürituse kohta ja aega Õhtulehes. Eestvedajaks oli siis Toivo Kotov.

Neljapäevakud olid algselt mõeldud treeningvõistlusteks, aga pikapeale on neist saanud, vähemalt veterani-klassides, päris tõsine jõukatsumine, sest jagatakse ju hooaja lõpus parimatele medalid.

Arvesse läheb 12 paremat tulemust 20st.

Et liikumine mõjub hästi, kui seda järjekindlalt tehakse, siis stiimuliks jagame ka usinuse-sarja medaleid.

Nende omanikeks saavad osalejad, kes on saanud tulemuse kirja 19 või 20 neljapäevakul.

lagedad võssa kasvanud või mets maha saetud.

Rõõmu teeb, et väga paljud maaomanikud suhtuvad orienteerujatesse positiivselt ja on lahkelt nõus andma oma maatükke neljapäevakute keskuks ja parklateks. Vastutasuks ei jäta orienteerujad ühtegi paberitükikest ega tühja joogipudelit omanikule koristada.

Ka valdodega on meil hea läbisaamine, suuri probleeme korralduse kooskõlastamisel pole olnud. Samas on ametkondi, kellega on vaja ürituse läbiviimist kooskõlastada, veel päris palju. Meil on hea koostöö ka teiste Tallinna ja Harjumaa orienteerumisklubidega.

Murede poolelt: oleme läbi aastate mitmest maa-alast ilma jäänud, ja tundub, et see tendents jätkub. Osa linnalähedasi parkmetsi on maju täis ehitatud ja neid tuleb pidevalt juurde; mõnelt orienteerumiseks väga healt maastikult veetakse liivased ja kruusased mäed ära, alles jääb tasandik või veekogu, mõni metsaala tahetakse paekivi kaevanduse alla võtta.

Lõpetuseks tahaks öelda tänusõnad kõigile, kes on neljapäevakute korraldamise juures abilised olnud ja seda tööd väga korrektset teinud. Ala on selline, et piisab väiksest näpuveast, et kogu üritus untsu läheks. Õnneks on seda juhtunud ainult paar korda selle 50x20 ürituse jooksul.

Kes veel pole orienteerumist proovinud, ärge kartke, tulge meie seltsi ja te avastate, et seal eksitakse tihti vähem kui seenel käies!

ORIENTEERUMISE PÜSIRAJAD

Orienteerumisklubidel ja -huvilistel on unikaalne oskusteave, mida on patt vaka all hoida. Nimelt ei oska keegi meist paremini luua orienteerumise püsiradasid. Lõppeva aasta jooksul rajati paarkümmend uut orienteerumise püsirada, enamik neist MOBO (mobiilorienteerumine) toega, aga kindlasti on veel parke ja metsasalusid, mis väärivad püsirada. Hetk püsiradade loomiseks on väga soodus.

PEEP OTSTAVEL

Kohaliku omaalgatuse programm (KOP) toetab kohalikku elu-olu paremaks muutvaid ettevõtmisi. Statistika näitab, et orienteerumise püsiradade loomist on korduvalt toetatud. KOPi toetuse maksimaalne suurus on 1600 € ja taotleja omafinantseering peab olema vähemalt 10% projekti kogumaksumusest. Nimetatud piirmäär on piisav tüüpilise terviseraja territooriumi kaardistamiseks, püsiraja punktühiste tellimiseks ning MOBO aktiveerimiseks.

Ah, mis nüüd mina!

KOPi suur eelis on liigse bürokraatia puudumine, taotluse täitmine on

jõukohane igale inimesele, kes koolikirjandite ja -matemaatikaga hakkama saab, ning aruandlus nõuab lihtsalt tehtud kuludest korrektse ülevaate andmist. Klubijuhid, miks mitte kaasata klubi tegemistesse noori, kelle jaoks on KOPi taotluse täitmine, projekti läbiviimine ja hilisem aruandlus jõukohane ettevõtmine ning hea kogemus! KOPi reeglid lubavad taotlejal jätta osa toetusest klubi üldkulude katteks, näiteks kodulehe arendamiseks või laste juhendaja kütusekompensatsiooniks.

Lisainfo KOPi kohta leiab aadressilt www.kysk.ee
Lisainfo MOBO kohta aadressilt mobo.osport.ee

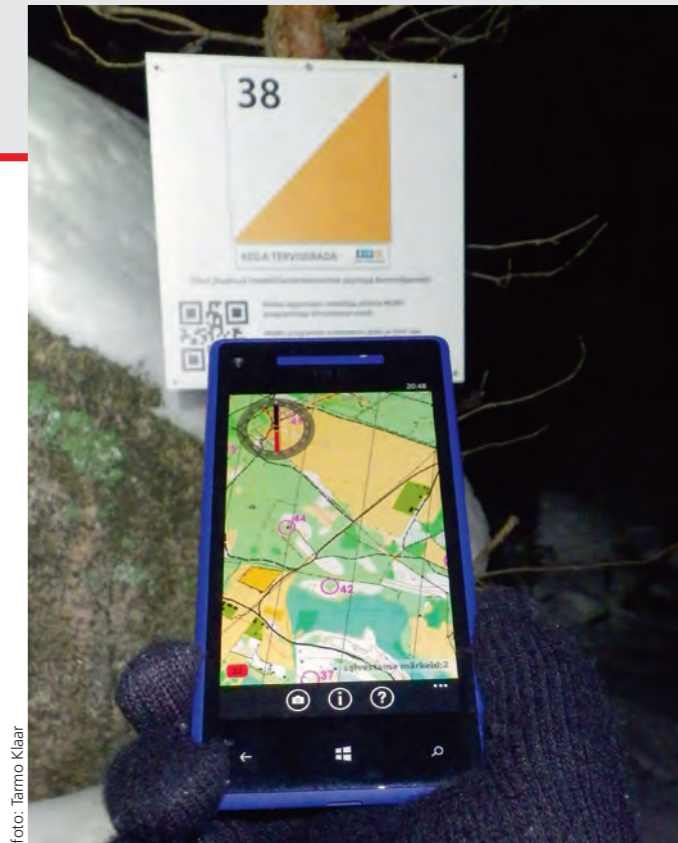

foto: Tarmo Kläär

TON

ORIENTEERUMISKLUBI

REIN UNT

Neljapäevakutega on nii rõõme kui muresid. Mõnest lähemalt. Rõõmu teevad inimesed, kes väga aktiivselt ja järjekindlalt meie üritusel osalevad, nii raja läbijatena kui kohtunikena. Kõige rohkem neljapäevakuid on korraldanud **Maimu Tornberg** – 50 korda. Rajameistritest on tabeli eesotsas meie hulgast lahkunud **Andres Käär** 59 neljapäevakuga. Viimased 15 aastat on igal neljapäevakul osalejaid keskmiselt 574, see teeb suve kohta 11 480 stardikorda. Kõige osavõturohkemad aastad olid 1985, 1987 ja 1988 – ühel neljapäevakul osales keskmiselt 895, 913 ja 890 inimest.

Mis puutub osalejate arvu suurendamisse, siis sellesse suhtume ettevaatlikult, kuna osalejate hulga paneb laias laastus paika parkimisplatsi suurus kaardistatud maastikul või selle läheduses. Nii mõnelgi looduskaitsealusel maa-alal seab piiri tallamisõrn maapind ning erilised taimed, linnud ja loomad.

Rõõmsate nägudega viibivad metsas meie kõige väiksemad – lapsed vanuses 1 kuni 10 – ja neid julgustavad

vanemad. Neile valmistab nõõriradu juba aastaid SRD spordiklubi.

Meid rõõmustab ka tehnika areng, mis lubab meil saada läbitud distantsilt täpsemat infot: mis kell me mingis kontrollpunktis olime ja kas me raja õigesti läbisime – ja seda kohe paari sekundi jooksul pärast finiši läbimist. Vanemad osalejad mäletavad, kuidas paarkümmend esimest aastat rippusid kontrollpunktides värvipliiatsid ja nendega tuli teha värviproov kaasasolevale kaardile ning kohtunikud võtsid tavalise kellaga aega. Siis tulid plastmassist korpusega kompostrid, mis jätsid nõelaakudega jäljendi kaardile. Ja edasi juba elektroonilised abivahendid.

O-kaardid valmivad praegu kiiremini ja parema kvaliteediga. Nüüd on võimalik veel paar päeva enne üritust kaarti täpsustada, ja see on osalejatele muidugi kõige suurem rõõm, kui kaart on hästi täpne. Aastakümneid oli kaardi valmimine väga pikk protsess ja selle tõttu trükiti neid korraka valmis suur kogus. Vahel jätkus kaarte koguni 6–7 aastaks, aga selle ajaga võisid olla

raha eraldamiseks on suurem. Koostöö ETRiga sai alguse MOBO looja ja rada-de loomise eestvedaja Tarmo Klaari vahendusel. Püsiraja tegemise mõtteid mõlgutavatel huvilistel soovitatakse kindlasti Tarmoga ühendust võtta, tema rikkalik kogemustepagas aitab oma idee elujõulisust testida ja paremaks muuta. Samuti on Tarmo ETRi usaldusisik, tema soovitus aitab kergesti jõuda koostööni ETRiga.

Lisainfo ETRi kohta leiab aadressilt www.terviserajad.ee

fotod: Tarmo Klaar

Ammugi pole MOBO enam Eesti-sisene harrastus: ragu leidub juba ka Austraalias, Poolas, Suurbritannias, Valgevenes ja Prantsusmaal ning huvilisi olla mujalgi

- Teine suur sihtrühm on kaitseliitlased, noorkotkad ja kodutütred, kelle õppeprogrammis on samuti orienteerumine sees. Usun, et ka nemad hindavad kodulähedast võimalust orienteerumise algtõdedega tutvumiseks.

- Kodulähedane püsirada on abiks ka nendele lapsevanematele, kel on suhteliselt raske lapsi (tahvel)arvuti tagant midagi muud tegema meelitada. MOBO-radadele uitama minnes on tahvelarvutist isegi abi, ja olgu siis kompromiss tehnikavidinaga metsa vahel jalutamine – parem ikka, kui diivaninurgas kõssitada.

Millest alustada?

Kindlasti tuleb suhelda maaomanikuga: kas ta on nõus püsiraja punktita-histe paigaldamisega oma maale. KOPI taotlusele tuleb lisada maaomaniku kirjalik nõusolek. Ülejäänud on paljuski pealehakkamise teema.

Püsiradade loomise, taotlemise ja kasutamise kohta kogemuste jagamiseks avan orienteerujate foorumis www.orienteerumine.ee arutelu, kuhu postitan alustuseks teemakohaseid linke.

Tutvuge ka Toivo Kotovi värsketest ideedest ja kodupaiga heast tundmisest sündinud Lüllemäe ümbruse püsiradadega.

Viide: www.jukupeedu.ee

Oma kodupaigas ringi vaadates leiata ehk samuti mõne loo, mis väärib rääkimist püsiraja vahenditega

2014. aasta on kultuuriministerium kuulutanud liikumisharrastuse aastaks

Eelkõige on eesmärgiks tutvustada olemasolevaid võimalusi, kuidas värskes õhus liikumisest rõõmu tunda. Oma osa eetrijast saab ka orienteerumine ja oleks hea, kui igaüks, kel huvi, leiaks võimalikult oma kodukoha lähedalt ühe püsiraja, kus saab orienteerumise tutvustada.

Ainult oma jõududega me ei jaksa taolist teavitustööd teha, mistõttu tasub kohe oma idee realiseerimisega pihta hakata ning järgmisel aastal uuel püsirajal orienteerumishuvilisi vastu võtta.

MOBO

- 5. detsembri seisuga oli MOBO radadel tehtud juba 15 725 märget ning aktiivsete kasutajate arvuks 709.
- Usinaim mobotaja on 476 unikaalse märkega kasutaja Vallo.
- Enim on märkeid – 1336 – tehtud Nõmme spordikeskuse rajal.

OK Peko uus klubimaja Värskas vallas Verhulitsa külas. Majas on ööbimiskohti 14 inimesele ning saal 24 inimesele. Maja asub orienteerumiskaardil ning suusarada vahetus läheduses. Foto OK Peko

Värskas OK PEKO uus klubimaja

JÜRI PÄRNIK

Värskas OK Peko valmis äsja Värskas vahetus läheduses Verhulitsa külas uus klubimaja. Üks maja oli klubil ka varem olemas, seda nimetati suusamajaks, kuid nüüd on siis kerkinud sinna kõrvale ka uus maja.

Uut klubimaja oli OK Peko hädasti vaja. Esiteks selleks, et korraldada aastaringselt kaasajaga tasemel erinevaid sportlikke üritusi, spordilaagrit ja treeningkogunemisi. Teiseks, et kohalikku spordielu ergastada ja tugevdada.

Uue maja ehitusega tehti algust 2011. aastal, kui sõlmiti koostööleping AS Mountain Loghome'ga ning allkirjastati PRIA toetusprojekt.

Praeguseks on Peko klubimaja avatud ning ka esimesed spordilaagrid peetud. Eialgu utoopilisena tundunud ettevõtmine on tõeks saanud ning nurgakivi „Peko külale“ ka pandud.

„Peko küla“ mõte on tulnud sellest, et uus maja on ilus ja hästi ehitatud, ning seal ka mõte ehitada lisaks veel üks või mitu maja, nii et väikese külakompleksi kokku saaks. See on aga tuleviku plaan.

OK Peko uus klubimaja pakub erinevaid võimalusi

- orienteerumisõppe korraldamiseks,
- professionaalsete orienteerumistreeningute läbiviimiseks,
- spordilaagrite korraldamiseks,
- huvilaagrite korraldamiseks,
- tervisespordi propageerimiseks,
- meeldejäävate ürituste korraldamiseks,
- konverentside, loengute ja õppepäevade korraldamiseks.

Klubimaja vahetus läheduses asuvad Verhulitsa suusa-, jooksu-, rattaja matkarajad ühe-, kahe-, kolme-, viie- ja 10-kilomeetriste ringidena ning mitukümmend ruutkilomeetrit orienteerumiskaarte nii orienteerumisjooksu kui rattaorienteerumise jaoks.

Värskas OK Peko uus klubimaja aitab kaasa orienteerumisspordi ja ka teiste spordialade arengule, luues kõikidele klubiliikmetele soodsad eeldused ja tingimused tegelda endale meeldiva spordialaga, mis tõstab vaimset ja tervislikku enesetunnet ning annab jõudu seada endale kõrgeid sihte spordis ning tavaliselt.

OK L-US ja Eesti orienteerumine

Lohja orienteerumisklubil Länsi-Uudenmaan Suunnistajat (L-US) täitus 3. novembril 40 tegevusaastat. Juubelipäeva õhtul toimus orienteerumisvõistlus, mis algas sprindiga Lohja linnas ja lõppes lühirajaga mäenõlval. See oli ühtlasi Länsi-Uusimaa päevakute 30. hooaja lõppvõistlus.

ARVO SAAL

„No ja mis siis?“ küsib nüüd lugeja. „Mis mul sellest?“ Ega enamikul meist eriti olegi. See Lohjal tegutsev orienteerumisklubi ja tema kauaaegne juht **Risto Lindahl** on olnud nüüd juba rohkem kui 30 aastat Eesti orienteerujate toetaja – algas see kaugel nõukaajal, kui siit riigist pääses haruharva keegi piiri taha võistlema, ja on jätkunud siiani. Kui praegu on tavaline, et parimatel Eesti orienteerujatel on oma nn teised koduklubid teistes riikides, mõnel lausa mitmes, siis 20 aastat tagasi oli just L-US see, kes tegi otsa lahti. EOL ja koduklubid vaatasid toona vägagi soovivalt meie orienteerujate võistlemisele välisklubides, sest saadud kogemusi ja head varustust poleks me suutnud nendel aastatel oma tippudele ise tagada. Aegade jooksul on olnud Soome L-USis kokku 32 eestlasest liiget. **1992. aasta sügisel asutas L-US Eestis allklubi, mis sai nimeks OK LUS. See oli kõiki spordialasid arvesse võttes esimene omataoline Eestis.**

Kuidas Risto Lindahlist sai estofiil? Palusin Ristol meenutada nende suhte algust

Risto Lindahl: Soome Töölisspordiliidu (TUL) grupp oli 1979. aasta sügisel spordiühingu „Kalev“ külaline ja seal küsiti, et kas keegi meie seast hoolitseb sulgpalli eest TULis. See oli üks minu juhitavatest aladest ja ma tõstsin käe. Seejärel kohtusin Rein Alasiga „Kalevist“, tema oli üks kahest NLiidu rahvusvahelise kategooria kohtunikust sulgpallis. Veetsin terve päeva Reinuga,

ta näitas Tallinna ja rääkis elust Eestis. Selle päeva jooksul käiski üks „klõps“ ja tuli tunne, et ma võin midagi teha eestlaste heaks (sama saatus oleks võinud ju soomlastelgi olla!). Leppisime kokku, et korraldame talvel Tallinnas mittematlikku Kalev-TUL matši sulgpallis.

1980. aasta talvel tõingi võistkonna Eestisse. Spordiühingus „Kalev“ käies tutvusin **Mati Poomiga**. Nende kahe reisi vahel olin saanud TULis oma peaalaks orienteerumise. Mati oli siis Kalevis ja mina TULis palgeline töötaja orienteerumise alal. Leppisime kokku, et püüame teha võimalikult laialdast koostööd, mis sel suletud ajal Eestis teha saab. Ametlikult pidi TULi koostöö spordidelegatsioonide vahetamisel toimuma Moskvas asuva N Liidu spordikomitee firma „Profsport“ kaudu.

Ma ei ole kunagi olnud kommunist. Arvan, et see aitas suhelda „Kalevis“ mitte ainult Mati ja Reinuga, vaid ka „Kalevi“ tegevjuhi Reio Ojaverega. Keegi ei öelnud avalikult midagi negatiivset tolaeagse Eesti ühiskonna kohta, ent ma sain isegi olukorrast aru. Seal see kõik algaski! TULis oleks muidugi kasu olnud Moskva kummardamisest.

Aastatel 1980–1990 käisin Eestis 4–6 korda aastas ja enamasti orienteerumisasjades. Reisid Eestisse muutusid lihtsamaks, kui sain viisale templi „Autoga“. Selle piirangu põhjustas kütuse puudus Eestis. 1988. aasta oli oma moodi murranguaasta. Eestist tuli soov saada kaks tippnaist võistlema Soome klubisse. L-USile esitati Riju Johanson ja Ede Ümariku nimed. Viimase vanemad aga ei soovinud seda, ja Ede asemele esitati Marje Idavain.

Risto Lindhal pälvis 2011. aastal Soome ja Eesti Seltside Liidu teenetemärgi tunnustusena pikaajalise ja väärtusliku tegevuse eest Soome ja Eesti koostöö edendamisel.

EOL tänas oma üldkogul Vinnis klubi „Länsi-Uudenmaan Suunnistajat“ ja Risto Lindahli suure panuse eest Eesti orienteerumispordi arengusse ja autasustas neid tänukirjaga.

Riju ja Marje tulek L-USi oli Soomes lausa riiklikul tasandil meediasündmus. Näiteks Ilta-Sanomates ilmus üle terve lehekülje kirjutus koos piltidega. Nad tegid ajalugu, olles esimesed Nõukogude Liidu üksikalade sportlased, kes said litsentsi võistlemiseks läänemaises spordiklubis.

1989. aastal saavutasin kokkuleppe Helsingi piirivalvepealikuga, lihtsustamaks meie klubisse tulevate sportlaste sisenemist riiki. Igal meile tulijal oli koopia kutsest Soome (hiljem ka Rootsi koos L-USi klubiga) ja kinnitus selle kohta, et L-US vastutab kõigi vastuvõtukulude eest. Sellega vältisid saabujad ranget küsitlust riiki sisenemise põhjuste kohta. See kord kehtis ka taasiseseisvumise algusaastatel.

Marje Idavain, Kirsi Kavander, Riju Johanson, Mare Beilmann ja Viivi-Anne Soots L-USi dressis. 1991

Ajaloolise 1991. aasta kevadel andsime Rootsi 2-miili teatejooksule üles L-USi naiskonna, mille koosseisus olid ka Riju Johanson, Marje Idavain, Viivi-Anne Soots ja Mare Beilmann Eestist. Tüdrukud tulid Tallinna, et Soome sõita, aga ei saanud viisat. Õnneks meenus mulle, et Lohja lähedal elav riiginõunik Johannes Virolainen ja tema abikaasa Kylliki on tuntud estofiilid. Helistasin neile ja küsisin nõu. Oli neljapäev. Virolainen käskis kohe neile tulla. Järgmisel hommikul olin kohal ja selgitasin olukorda. Virolainen helistas välisminister Pertti Paasiole. Sekretär vastas, et Paasio väljub just majast, et minna presidendi juurde. Virolainen palus välisminister tagasi hüüda, kuna helistab doktor Virolainen tähtsas küsimuses.

Paasio naaseski ja ma kuulsin, kuidas Virolainen ütles: „Tere, siin Virolainen! Meil lohjalastel on suur probleem, mida vaid sina saad lahendada.“ Pärast kõnet kästi mul kiiresti sõita klubi kontorisse. Just siis, kui sinna jõudsin, helistatati välisministeeriumist. Saatsin neile kutsete koopiad ja poole tunni pärast öeldi, et viisad saab passi tunni aja pärast. Hommikusest Vironperäl käimisest kuni viisade saamiseni oli kulunud vaid kolm tundi.

Hiljem kuulsin, et Soome Suursaatkonnas Tallinnas oli olnud paar kilekotitait Eesti Spordi Keskliidu viisatootlusi. L-USi tüdrukute paberid kaevati kotist välja ja mitte keegi teine ei saanud sel päeval rohkem viisat. Nii pääsesid Riju Johanson, Marje Idavain, Viivi-Anne Soots ja Mare Beilmann koos Kirsi Kavanderi ja Ulla Kurvineniga 2-miili teatejooksule Rootsi.

foto: erakogu

Alates 1998. aastast võisid välismaalased võistelda ka Soome meistrivõistlustel. Seni olid eestlased toonud L-USile kuulsust kohalikel võistlustel ja suurtes teatejooksudes. Eestlased olid selleks ajaks jõudnud paljudesse klubidesse, L-USi aga tulid venelased. Kuidas see juhtus?

Risto Lindhal: 1999. aastal tuli meile meeskonna juhiks endine lohjalane Matti Juhani Lind Hyvinkäält ja tõi kaasa suure hulga tugevaid orienteerujaid Venemaalt. Aastatel 2000–2001 oli meie klubis ligemale 20 venelast Peterburist ja ka mujalt Venemaalt. See oli halb aeg, sooviti vaid raha saada. Lõpetasime selle koostöö kiiresti!

Praegu on L-USis seitse Vene ja neli Eesti rattaorienteerujat. L-USi rattaorienteerujate võistkond on olnud väga edukas, tõenäoliselt parim klubivõistkond üldse. 2012. aastal tunnustati TULi parimaks orienteerujaks Svetlana Poverina. **Tänavu saab olema huvitav: kumb on parem, kas kahekordne meeste maailmameister Tõnis Erm või taas Poverina, kolmekordne juunioride maailmameister?**

Mida on saanud suure hulga eestlaste toetamisest Risto Lindahl ise?

Risto Lindhal: Ma ei ole kunagi midagi Eestis müünud või vahetanud raha mustal turul. Oh siiski: kord tuli hotell Olümpia korrusedaam minu tuppa, kus ta oli näinud aknalaul 25 Saludo kohvipakki, ja soovis ühte pakki osta. Ma andsin selle talle ja ütlesin „Palun“. Aga ta tahtis maksta, nii ma siis küsisin, kas üks rubla on liiga palju? Ei olnud, ja proua tänas pisarsilmil.

Klubile tõin Eestist mitmeid meeneid: kristalli, keraamikat, nahatooteid jne, mida kasutasime auhindadena. Veel senini on alles Eestis tehtud Lohja vaatega kandikud (Riju Johanson joonistus), mille vanusest räägib tagaküljel olev kopikates hind. Riju tegi kunagi L-USi klubi jõulukaardi, mida me ikka veel kasutame, ja meie perest portreesid.

„Kalevi“ võistkond Soomes. Moskva heakskiidul toimunud sportlasvahetus aastal 1988. Delegatsiooni juhtis Ants Saar, treener oli Mati Poom. Sellest seltskonnast said 1989–1990 L-US klubi liikmeks Riju Johanson (seisab vasakult esimene), Kalle Luuk (seisab vasakult teine), ja Marje Idavain (Viirmann) (seisab paremalt teine).

Margus Hallik ja Tõnis Erm

Margus Hallik meenutab

Eesti LUSi parimad päevad jäävad kindlasti 1990ndatesse. Siis olid meil nii tugevad naiste (Marje Idavain-Viirmann, Viivi-Anne Soots, Mare Beilmann-Ojaste) kui ka meeste võistkonnad ning Eesti paremiku kuulunud juunioride MM-koondise liikmed – Olle Kärner, Dag Ainsoo jt. Lisaks veel ka tugevad veteranid – Tõnu Savi tuli M45 klassis veteranide maailmameistriks. Suviti käidi palju koos laagrites ja võistlusreisidel peamiselt Soomes (meil oli kaks klubimaja Lohja lähistel), aga ka Rootsis ja Norras. Klubi oli elujõuline – näiteks 1997. aasta Jüriööjooksul saime absoluutarvetuses kõrge 6. koha.

Minu karjääris on olnud L-USi toetusel väga suur roll. Soome on olnud nii suusa- kui ka rattaorienteerumises läbi ajaloo edukaim riik ja nende kõrge tasemega ning väga tugeva konkurentsiga jõuproovidel võistlemine on mind väga palju arendanud. Ainuüksi Soome rattaorienteerumise meistrivõistlustel

olen osalenud 15 hooaega järjest. Tallinasena on seda ka mugav teha olnud, aga ilma klubi toetuseta oleks see olnud üsna mõeldamatu. Aastate jooksul olen saanud osaleda pea kõigil põhjanaabrite jõuproovidel, kus vaid soovinud olen. Kuna olen nii Eestis kui Soomes LUSi liige, on klubi toetanud ka minu Eesti koondise reise ja laagreid. Olen väga tänulik LUSile ja selle juhile Risto Lindahlile.

L-USis on alati palju välismaalasi olnud ja 2000ndatel ka mitmeid maailma tipptegijaid: orienteerumiskõige kuulsam ehk Tatjana Pereljajeva-Rjabkina (4-kordne juunioride maailmameister, MM- ja EM-võistlustelt kokku üle 10 medali, sh 1 kuld), aga ka teisi Venemaa koondislasi. 1999. aastal loodi **L-USi Pyöräilytalli**, kust on aegade jooksul välja kasvanud väga nimekad rattaorienteerujaid. Neist kuus on jõudnud ka tiitlivõistluste medalini: lisaks eestlastele on tuntumad venelased Ksenja Tšernõhh (4 MM-kulda) ja Svetlana Poverina (12-kordne juunioride maailmameister), aga ka Maksim Žurkin ja Viktor Kortšagin.

Suusaorienteerumises on L-USi esindanud Ander Ojandu ja Tarmo Tomson, rattaorienteerumises kuuluvad L-USi ridadesse Arbo Rae ja Tõnis Erm. Kui minu parimaks on jäänud Soome MVlt pronks rattaorienteerumises, siis Tõnis suutis tänavu, juba maailmameistrina, tulla esmakordselt ka Soome meistriks. Furoori oleme oma klubiga tekitanud talvisel Jukolal – Lumi-Toukolal, kus mitmel korral oleme olnud avavahetustes liidrite hulgas ja korra ka suisa võistlust juhtinud.

Eesti LUSi puhul ei saa kahjuks enam rääkida suurest liikmeskonnast. Endised noored ambitsioonikad tegijad on kasvanud suureks ning panustavad enam tööle ja perele. Kunagised noored aktiivsed veteranid on aga

OK LUS Jukolal. Vasakult: Taavi Tatsi, Jarkko Ainsoo, Margus Hallik, Dag Ainsoo, Risto Kiilberg. Ees: Risto Gurjev ja Olle Kärner. 1995

kaugenenud orienteerumisest või lahkunud teistesse elujõulisematesse klubidesse. Mingil määral klubitegevus siiski toimib: näiteks veteranid Kalle Luuk, Harry Veide, Arvo Soosalu ja Tõnu Kuusik aeg-ajalt ikka osalevad teatevõistlustel ning teevad mõne Eesti MV stardi. Tippportlastest olen mina „viimane mohikaanlane“, kes üksi lipu kõrgel püüab hoida.

LUSi vedur on kõik need aastad olnud Lohjal elav Risto Lindahl, kes juba üle 70-aastase vanahärrana on karmi ütle misega vana-kooli-mees

Risto osa Eesti orienteerujate aitamisel on raske ülehinnata, seda eriti 1990. alguses, mil piirid alles avanesid ja eestlastel raha väga vähe oli. Tundub,

et mehele Eesti meeldib – ta käib siimaani aastas mitu korda siinpool lahete külas ja korraldab soomlastele ekskursioone (eelkõige Lohja järve äärde Lahemaa rahvusparkis).

2011. aastal anti talle Soome ja Eesti Seltside Liidu aumärk pikaajalise ja väärtusliku tegevuse eest Eesti ja Soome koostöö edendamisel. Muide, Lindahl on suur vene autode fänn, ta on aastakümneid sõitnud erinevate Lada mudelitega. Aga mees on ka üsna uuendusmeelne – L-USi päevakutel on kasutusel üks vähestest Soomes olevatest Sport Ident ajavõistluste seadmetest ning L-US oli ka üks esimesi klubisid Soomes, kes hakkas teadlikult panustama tugeva rattaorienteerumisvõistkonna loomisele.

Minu poolt suur tänu LUSile ja Ristole ning ma loodan, et edukas koostöö jätkub ka tulevikus!

Mati Poom meenutab

Mäletan Ristot 1979. a „Kalevi“ ja TULi töötajate kohtumisõhtult. Meie pikaajaline koostöö algas 1980. aastal, kui temast sai TULi orienteerumisspordi koordinaator. Olin siis Kalevis sarnane asjamees. Sel ajal said toimuda vaid need rahvusvahelised spordikontaktid, mis olid võetud NLiidu Spordikomitee kalenderplaani. Üleliidulise ametiühingute spordiühingute kesknõukogu kaudu pääsesid sinna ka „Kalevi“ ja Soome Töölisspordiliidu kohtumised 15 spordialal. Ja au „Kalevi“ juhtkonnale, et orienteerujad said taolise väljundi! Mitte igal aastal, aga mõned korrad küll.

Võimalus Soomes võistelda oli Kalevi orienteerujale suur stiimul, privileeg ja au. Minu ainsalt taoliselt võistlusreisilt Lohjale on mees Risto koostatud ja peensusteni läbimõeldud tihe päevakava, kus harjutus- ja võistlusradade kõrvalt jäänud vaba aeg oli pilgeni täis mitmekesist muud meeldejäädavat. Taoline põhjalikkus ongi olnud tema visiitkaart – aus ja tagamõtteta kokkulepetest kinnipidamine.

Risto on jäänud suureks Eesti sõbraks tänaseni. Jätkuvalt otsides ja leides Lohja klubi kaudu rahalisi võimalusi Eesti orienteerujate võistlustegevuse toetamiseks Soomes. Ma olen päris kindel, et Eesti kõigi aegade edukaima orienteeruja, värsket maailmameistri Tõnis Ermi tulemustes on osake L-USi kaudu saadud võistluskoostööst.

foto: erakogu

1994. aasta suvel Lohjal. Pilt on tehtud Risto Lindahli juubelil. Noore mehena on Risto olnud ka meelelahutaja. Järgmisel aastal saabuvaks järjekordseks juubeliks tervist ja palju õnne! *Parketin partaveitsi!*

Vana foto jutustab

Arne Kivistik

Lüllemäe 1962. Esimesed Balti kõrgkoolide meistri-võistlused StudBalt, mille korraldas Tartu ülikooli spordiklubi.

Rajalt saabuvad viimase KP kohtunik Asta Tingas ja kontrollaja ületanud võistleja Toomas Kerem, näpus tolaeegse kujuga tähis. Võistlejal on jalas kerged tennised, puuvillased jalgpallisäärised ja lühikesed spordipüksid. Tagapool tulevad kohtunikud telgiga.

Võistlus peeti öise ja päevase etapi summas. Maastik oli suurepärane, kaardiks kõrgusjoonteta põllumajanduskõlvikutega lilla valguskoopia 1:25 000, võistluskeskus asus vanas koolimajas. Öine start-finiš toimusid gaasilatena eredas valguses. Päevane võistlus, mis peeti 30 tundi hiljem, ostus raskeks pähkliks. 39 startinud mehest said tulemuse seitse. Veel seitse meest lõpetasid kontrollaega ületades, ülejäänud katkestasid.

Pildiloo järg. 1964 asus Toomas Kerem Tallinnas orienteerumise treening-neljapäevakuid korraldama. Idee osutus nii elujõuliseks, et aegamööda levisid päevakud teistesse Eesti keskustesse, teistele spordialadele, nn vennasvabariikidesse ja välismaalegi. 1965 abiellus Asta Tingas Eesti esimese tipporienteeruja Madis Arujaga ja nende perre sündis viis last.

Balti kõrgkoolide orienteerumis-meistrivõistlusi peeti ligi 30 aasta jooksul nõukogude aja lõpuni. Eesti taasiseseisvumisest alates korraldab üliõpilasspordi Eesti Akadeemiline Spordiliit ja regiooni riikidevahelisi jõukatsumisi peetakse SELL mängude raames (Soome-Eesti-Läti-Leedu). Mängude kavas on ka orienteerumine.

Joonas Oja

Hoolimata sellest, et mu esimesed metsaskäigud venisid mitme tunni pikkusteks, oli selge, et see ala mulle meeldib. Täna olen orienteerumisega aktiivselt tegele- nud 23 aastat, alustasin 12-aastaselt suusatreeningute kõrvalt. Kõva jooksumees pole ma kunagi olnud ja see- tõttu kujunes meelisalaks suusaorienteerumine.

Töö ja orienteerumine

Minu igapäevane töö on ehitus- objektidel tööd juhtimine ja koordi- neerimine. Vastutan selle eest, et objekt valmiks ja tööd lähed- sid plaanipäraselt. Tegemist on vesiehituslike töödega: ehitame sadamaid, sildu, promenaade ja kõike muud, mis vajab vette ehi- tamist. Praegu olen seotud objek- tiga Narvas, kuhu ehitame 600 m pikkust promenaadi koos platvormi- dega, mis ulatuvad Narva jõe kohale.

Tööl on olnud palju hetki, kus orienteerumisest on kasu. Ise seda ei märka, aga töökaaslased kommentee- rivad vahel – sa oled ju orienteeru- ja! On olnud objekte, sügaval metsas veekogu ääres, mis töökaaslastel suisa leidmata jäänud. Minul seda probleemi pole olnud. Olen ka tähele pannud, et suuri ehitusplaane loen teistest osa- vamtalt, leian sealt kiiremini vajalikke objekte üles.

Meil on väga sportlik kollektiiv ja kindlasti leiduks ka o-ajakirja lugejaid. Tahaks aga rõhutada, et kindlasti peab kõigile orienteerumissõpradele meelde tuletama, et Orienteeruja tuleb uueks aastaks taas tellida. Ise olen selle mõni- kord ära unustanud ja ajakiri on jäänud tellimata. Sellel aastal ei unustanud!

Aeg-ajalt treenin suuremate eesmärkide nimel

Minu tutvusringkonnas suhtutakse orienteerumisse väga hästi. Olen sellest kõigile rääkinud ja kõiki orienteeruma kutsunud, aga käe kõrval pole metsa veel kedagi toonud. Orienteerumist kui tippporti ei ole ma enda arvates teinud. Aeg-ajalt treenin suuremate eesmärkide nimel, aga ma ei pea seda enda jaoks tippportidiks.

Sündinud:
2.05.1988
Võistlusklass: M21
Klubi: Rakvere OK
Elukoht: Tallinn,
Haridus: Mõniste põhikool,
Tapa gümnaasium, Eesti maa-
ülikooli bakalaureus, 2010,
metsatööstus **Töökoht:**
Inseneriehituse AS,
objektijuht

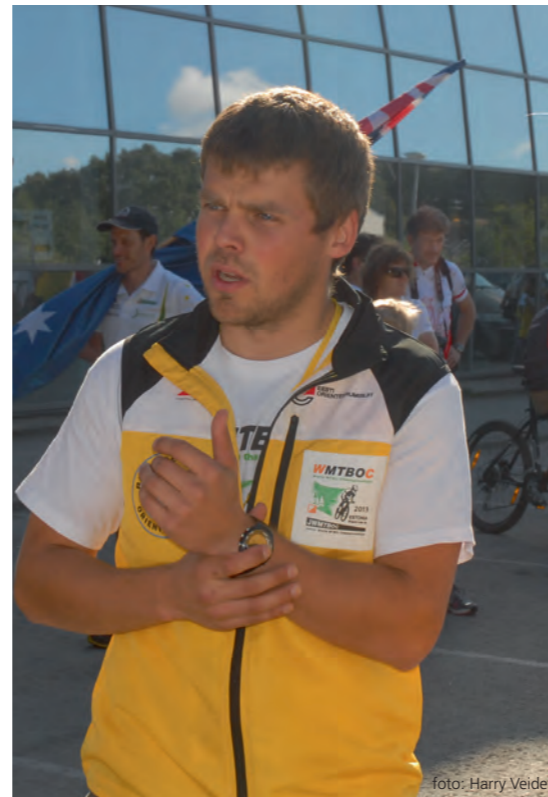

foto: Harry Veide

Rattaorienteerumise MMi peakorraldajaks sattusin ootamatult. Aastaid tagasi kiitsin noore mehena Kuno Rooba mõtte heaks ja panime taotlused teele. Tol hetkel ei arvanud, et võtangi sellise suure asja ette. Kui IOFi kodulehelt 2013. aasta rattaorientee- rumise MMi alt oma nime leidsin, oli selge, et see asi tuleb ära teha!

foto: erakogu

Suusaorienteerumises olen korduvalt Eestit esindanud nii juunioride kui täis- kasvanute tiitlivõistlustel. Viimastel aastatel olen olnud tubli harrastaja – vähemalt suusaorienteerumises pakun meeste põhiklassis kõigile konkurentsi. Ei välista, et proovin mõnel hooajal uuesti koondisesse saada ja tiitlivõistlustel osaleda.

foto: erakogu

Joonas Oja Narva jõe promenaadi ehitusel

Oma suurimat orienteerumis- elamust ei oska välja tuua, elamusi on palju olnud. Jukola teatejooks on alati võimsa mulje jätnud. Mitmepäevastele suvistele orienteerumisjooksuvõistlus- tele ei ole viimastel aastatel jõudnud, aga Xdreami seiklusvõistlustest võtan juba aastaid osa. Need pakuvad palju põnevust. Ma olen täiesti veendunud ja lootan, et minu elu tippsaavutused on veel ees. Midagi erakorralist ei ole ma veel korda saatnud!

Kaardilugeja ja vintsimees

Lisaks orienteerumisele meeldivad mulle pallimängud ja multisport. Samuti olen kaardilugejaks ja vintsimeheks off- road-võistlustel. Offroad on ala, mis pakub tõeliselt ekstreemseid ja huvita- vaid elamusi! Orienteerumisoskus ning füüsiline vorm on selle ala puhul väga olulised. Offroad'i võib pidada osaliselt ka orienteerumiseks (autoorientee- rumiseks). Lisaks krossidele peetakse võidusõite, kus tuleb autoga sõites punkte leida. Punktid asuvad kohtades, kuhu isegi jala on raske ligi pääseda. Orienteerutakse digitaalsete kaartide abil. Punktid on antud väga täpsete koordinaatidega. Kaardilugeja ülesan- deks on juht punkti viia. Arvestust peetakse (ja vastavalt on ka rajad) erine- vates võistlusklassides. Olen osalenud kõige raskemas ja ekstreememas klas- sis ja võistelnud Eestis, Lätis ja Leedus.

Põhiline, et orienteerumis- klubid suudaksid järjepide- valt päevakuid ja võistlusi korraldada.

Minu arvates kogub orienteerumine päris hooliga harrastajaid. Võistluste korraldamine ei ole lihtne. Panen kõigi- le orienteerujatele siinkohal südamele: tulge oma klubile võistluste korraldami- sel appi!

Kas orienteerumine peaks saama olümpiaalaks? Kindlasti peaks üks kor- ralik spordiala olema ka olümpiaala. Täna sel päeval tundub, et suusa- orienteerumine on sellele kõige lähe- mal, ja ma usun, et ühel päeval see olümpiaalaks ka saab!

Orienteerumine väga oluline ja huvitav oskus, mida minu sõbrad ja töökaaslased kõrgelt hindavad.

foto: Albiis Toome

Offroad (toorlaen inglise keelest) on sõitmine teekatteta maapinnal. Motospordialana on see võidu- sõit, kus spetsiaalsed maastikautod võistlevad raskel maastikul (soodes, rabades, metsades ja mu- jal). Offroad on saanud terava kriitika osaliseks, sest see kahjustab taimi, häirib loomi ja põhjustab pinnase erosiooni.

Väljaspool Eestit on see ala isegi huvitavam, sest Lätis, Leedus ei ole nii suuri kesk- konnaalaseid piiranguid kui meil. Minu meelest on offroad ülimalt põnev ja ekst- reemne, samas ka natuke ohtlik spordiala!

Orienteerumine Eestis

Meil on väga tugevad tipporienteerujad nii rattas kui jooksus. Nende sportlas- te pingutusi tuleks rohkem kajastada. Eks seda on teiste populaarsete spordiala- de kõrval raske teha. Näiteks rattaorienteerumise MMi puhul oli üsna keeruline meediakajastust leida. Tuli tõsiselt pingutada ja väljaannetele tüütavalt peale käia. Usun aga, et pärast MMi toimumist Rakveres teavad paljud rattaorienteerumisest nüüd rohkem. Võistluste ajal võtsime nii mõnegi ajakirjaniku käekõrvale ja näitasi- me, kuidas see orienteerumine tegelikult käib.

Tagasivaade Xdreami 10 hooajale

Isiklikud muljed siit- ja sealtpool

ELO SAUE

25. aprill 2004, Ardu, Estonian Extreme Event 1. etapp. Õrn ettekujutus toimuma hakkavast on mul olemas, korra varem olen Valgjärvel ühel sarnasel ettevõtmisel (Lapin Kulta Cupil) koos perega (lapsed 10 ja 12) osalenud. Orienteerunud olin ennegi, ratta sain kusagilt laenatud ja segavõistkonnana koos Eero ja Erkkiga me rajale läksime. Ilm oli ilus, üsna sama, mis hiljem, 2009. aastal, kui samas kohas teise võistkonna ja teiste tunnetega startisin.

Sellest võistlusest mäletan, et kõigepealt mindi orienteeruma ja maru kiiresti pidi jooksma. Täpsemalt tulemustesse süüvides: oleme esimeses punktis millegipärast 58 võistkonna seas 53. kohal ja neljandas punktis oleme mu selleaastasest võistkonnakaaslasest Heitist, 2004. a esimese etapi võitjast, juba 11 minutit maas. Rattaetapi alguses pidid mehed kõigepealt tagasi tulema ja mind aitama, sest käikude vahetamine ei õnnestunud üldse (Mis hea pärast peavad need käigud üldse olema, kogu aeg enne on sõidetud tavaliselt?! Ja kuhu on jäänud normaalne jalgpidor!?!). Eelmine kord rattaga sõita oli... ammu. Ja rattadistantsi pikkus oli... pikk! Kui uskuda statistikat, olid distantsid linnulennuliselt: jooksuetapp 11,6 km, ratas 39,8 km ja kanuu 12,5 km. No kujutage nüüd – reaalselt siis pea 50 km rattaga! See ei ole normaalne! Kirusin mehi, kes mind olid kaasa vedanud. Millegipärast olin juunikuus Kirikumäel jälle platsis... Kanuusõit koos aeg-ajalt aeru märjaks kastmisega oli aga tore, vahepeal sõime kaasa võetud võileibu.

Esimesel etapil üheks lisaülesandeks olnud pusle küttis kirgi, et tegemist on spordiüritusega, mitte ajugümnaastikaga jne. Kas juba siis oli internetis foorum olemas? Igatahes mäletan, et toimus suuremat sorti arutelu, kus esines risti vastupidiseid arvamusi. No üsna samamoodi kui praegu. Mulle isiklikult ja meie tiimile pusle meeldis – saime mitmest võistkonnast mööda. Ja jätkuvalt meeldivad mulle need lisaülesanded, kus tuleb kas taibukas või muidu osav olla – kuidagi peab ju kehaliselt nõrgematel ka võimalusi olema!

Xdream — see on tiimitöö!
fotod: Fotolux/Xdream

Kokku oli meie võistkond 2004. aasta 1. etapil rajal 8:50.52 (võitjad 5:56.05 – täiesti võimatu aeg neil! Ja mis nimi see JouJou üldse on?!) ning saime 38. koha. See oli segavõistkonnadest 8. koht, kaotasime kahele naiskonnale. Võitjatest 3 tundi kauem metsas... siit see vastupidavuse põhi alguse saigi! Ma jätkuvalt imelten neid võistkondi, kes on Xdreami tavaetapi rajal 8–9 tundi – see on tõsine ettevõtmine.

Edasise arengu kohta oskan öelda, et kõige rohkem kasu, olemaks vähem aega rajal, on olnud isikliku jalgratta soetamisest 2007. aasta kevadel ja sellega paar korda sõitmas käimisest enne hooaja esimest Xdreami etappi. Uskumatu, kuidas trennitemisest on otsene kasu võistlustulemusele!

Samal aastal olin Maret Vaheri mahitusel vabatahtliku korraldajana abiks Šotimaal seiklusspordi MMil ja ühtlasi elasin kaasa Ruth Vaheri, Andres Hiemäe, Randy Korbi ja Rain Londi seni Eesti parimale MM-tulemusele. See omakorda tõi kaasa erinevaid seiklusi üle maailma nii võistlejana kui vabatahtlikuna kui aktiivse pealvaatajana. Miks küll? Sest inimesed on nii toredad! Ühine huvi millegi uue, teistmoodi ja vaheldusliku looduses liikumise vastu ühendab inimesi, vaatamata nende keelele ja elukohale. Maletajaga on märksa raskem samale jutusoonele saada kui seiklussportlasega. Üks seiklus – ja juttu jätkub kauemaks! Võistlusjärgsed, kõrvaltvaatajale mõtetud heietused, et kes kust läks,

Xdream — see on seiklus ka vees ja õhus. 2011 Tallinna etapp pakkus eneseületamiseks ka lendamise tunnet
fotod: Fotolux/Xdream

mida nägi, keda kohtas, mida tundis ja mõtles, miks just nii ja mitte teisiti, ja rajal tervitamine – see on õnneks lahutamatu osa seiklusspordist ja loomulikult Xdreamist. Ilma nendeta vist väga ei viitsikski nii väsitavat sporti teha... **2004. ja 2013. aasta protokollides kordub päris palju tuttavaid nimesid. Miski hoiab meid selle ala juures kinni.**

Mina tuln Xdreami ja seiklusspordi orienteerumise kaudu. Praegu olen seiklusspordi kaudu orienteerumisse tagasi tulnud, sest vahepeal on hea ka lühemalt joosta, ja seiklusspordiga tihedalt seotud orienteerumist saab harjutada ainult orienteerudes (väga sarnane seos kehalise treeningu ja kehalise vormi paranemisega!). Mul

2012 Kaarepere

2006 Pikasilla

2005 Kose

ei tule hetkel meelde kedagi, kes oleks orienteerumisele n-ö kaduma läinud, sest harrastab seiklussporti. Tean aga paljusid, kes on Xdreami kaudu orienteeruma tulnud, kuna see tundub huvitav ja vahva ala olevat. Kindlasti on päevakuliste hulk täienenud mitme seiklejaga, mõned neist on ka võistlustele jõudnud.

Eesti elanike arv pole kuigi suur, aktiivselt spordiga tegelejaid on üsna vähe, nädalavahetusi aastas aga ikka vaid mõned üle 50ne, seega erinevate spordiürituste samale ajale sattumine ja valikute tegemine on paratamatu. Mulle väga meeldib, kuidas Xdreami ja tavaorienteerumise võistluste korraldajad on vähemalt minu jaoks olulistest kohtades leidnud üritustele erineva aja. Ratturid vahel kurdavad, et nemad peavad ühest või teisest loobuma... Küll on hea, et enamus Xdreami korraldajatest on orienteerujad!

Võistlejana satub seigeldes kohtadesse, kuhu ühegi turismireisiga või matkates on võimatu või väga raske pääseda. Või siis lihtsalt ei oska selliseid kohti tähele panna. Tallinn-Tartu maantee on väga tuttav trass, kuid mulle oli suur üllatus, et Pirita jõe ületamise lähedal maantee servas on lähedal Siniallikad (2005. aasta esimene etapp Kosel). Kõik läbitud rabad ja ronitud tornid ning seiklusrajad Eestimaa eri paigus: sel sügisel Kambjas – nii lähedal Tartule on nii korralik kõrge seiklusrada!, Kiviõli tuuline kõrge tuhamägi, loomulikult Patarei vangla Tallinnas. Pikasilla mudaväljadele (2006. aasta kolmas etapp) ma kahjuks ei jõudnud. Jah, neid kohti on palju. Isegi Kesk-Eesti tasastest võsadest võluvad korraldajad välja paigad ja võistlused, mille üle annab veel pikalt imestada. Tavaorienteerumine on rohkem kammitsetud, normide ja reeglitega ära määratud, nii et piirkonna kõiki võlusid pole võimalik avastada. Xdreamil võib rajale rahumeeli sisse planeerida jõe ületamise või suure tõusu forsseerimise või kasvõi rongi katusel kõndimise – need jätkuvad üllatused on teine aspekt, mille pärast mina stardijoonel olen asunud.

Rahvusvahelistel pikkadel (24+ tunnistel) seiklusvõistlustel Xdreami-laadseid lisaülesandeid ei ole. Unepuudus ja

toitumisprobleemid on nendel juba täiesti piisav lisand, samuti esitavad maastikud reeglina Eesti omadest rohkem väljakutseid. Läti seiklussport on muidugi omaette ala... Eks nende lisaülesannetega ja erinevate ekstreemsustega peavad korraldajad vahel üsna mittemillestki midagi head välja võluma. 10 aasta jooksul on korraldajate seltskond enam-vähem samaks jäänud. Kui asi alguse sai, siis ma ikka imestasin, kuidas nii noored poisid-tüdrukud nii suure ja tõsise asja ette on julgenud võtta. Praeguseks oleme harjunud, et kõik toimib: parkimine, rada (vist ainult ühel öisel etapil on punkt valesti olnud) ja teevalikud, kaardid, tulemused, olme jmt. Meid on ära hellitatud, vaadates seda, kuidas mujal maailmas asjad käivad: ise kaartide kaitsmine märjaks saamise vastu, stardi hilinemine, etapiaegade mitte kunagi saamine, tulemuste tagumise otsa puudulikkus, ise endale ümbruskonnast pesemisvõimaluse otsimine, porise ratta autosse toppimine ja hulk muid pisiasju on paljude teiste võistluste lahutamatu koostisosa. Xdreamil ma julgen korraldajaid usaldada. No ja need ilmad! Kümne aasta jooksul on toimunud 53 etappi/võistlust (Winter Xdream, Xdream ja Bike Xdream kokku), rohkem kui pooltel olen vast küll osalenud, ja vihma mäletan vaid ühel võistlusel. Lausa suurepärane!

Õnne juubilarile ja kõigile seiklejatele ümmarguse tähtpäeva puhul ning kohtumiseni järgmistes startides!

Huvitavat

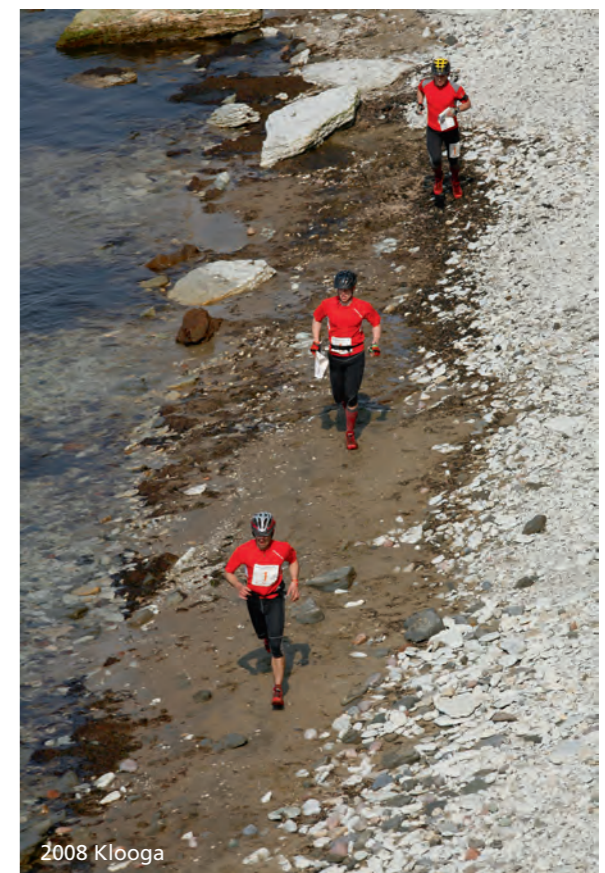
Korraldajad, Seiklusklubi Xdream liikmed, on väga süstemaatilised ja sarja 10-aastase ajaloo kohta on Xdreami kodulehele talletatud palju olulist infot:

- Kõigi aastate kõigi etappide tulemused ja kaardid on üleväl ja lähiajalooos tuhnides võib leida huvitavaid fakte. Näiteks selgus tõsiasi, et praegune peakorraldaja Sten-Eric on mind 2006. aasta I etapil 8 minutiga võitnud.
- Statistikahelel on kirjas osalejate arvud kõigil radadel ja kõigil etappidel, samuti radade pikkused ja kasutatud lisaülesanded. Minule tuli üllatusena, et B-rada oli juba esimesel etapil. C-raja lisandumine 2011. aastal koos esimese Tallinna etapiga on veel mees.
- Kuna korraldajad ei küsi osalejatelt isikukoode ega sünniaegu, siis huvi pärast, aga täiesti mitteametlikult ja kontrollimata andmetel on noorim osaleja olnud C-rajal 6-aastane. Vanim osaleja on suure töönaosusega Agu Koppa, viimati on ta protokollis 2010, olles siis ilmselt 63-aastane.

2012 Tallinn

Kaks laeva ja võrk ning lisaülesanne ongi valmis!

2008 Klooga

ULTRA RUSH

Eriti võimas pealamp seiklussportlastele.

Loodud intensiivsetele ja kiirust nõudvatele spordialadele.

Ühtlane valgus võimsusega kuni 760 luumenit.

Valgusvihk 170 meetrit.

Vastupidav kukkumistele.

Veekindel.

Saadaval MATKaSPORT kauplustes.
www.matkasport.ee

PETZL

ALUSTADES ETTEVALMISTUST TULEB ESMALT ENDA JAOKS SELGEKS MÕELDA MÕNED PÕHIMÕTTELISED KÜSIMUSED

- Kas ma lähen võistlema või osalema?
- Kellega ma moodustan võistkonna?

Võistkonnakaaslase valikul on tähtis, et füüsiline ettevalmistus ja motivatsioon oleksid sarnased. Lahknevad eesmärgid ja võimed teevad võistkonnana hea tulemuse saavutamise keeruliseks.

Käesolevas artiklis käsitleme ettevalmistuse erinevaid perioode, lähtudes eelkõige plaanist võistelda ja saavutada võimalikult kõrge koht, kuid kasulikku infot võivad leida ka need, kes veel võistlemisest ei julge mõelda ja proovivad lihtsalt rogaini läbida.

ETTEVALMISTUS

See jagatakse tinglikult kolmeks.

- **Üldine ettevalmistusperiood**
6 kuud kuni 2 nädalat enne võistlust
- **Spetsiifilis-tehniline ettevalmistusperiood**
2 nädalat kuni 1 päev enne võistlust
- **Vahetu valmistumine võistluseks**
1 päev enne võistlust

VARUSTUS

- Sobilikku varustuse hankimine ja testimine on pikk protsess

TOITUMINE

- Sobilikud geelid, batoonid ja muud söögid selgita välja katse-eksituse meetodil ettevalmistusperioodi jooksul
- Tööta välja rajal söömise ja joomise reeglid ja pea neist kinni

RAJA PLANEERIMINE

- See on rogaini väga oluline protsess ja eduka rogaini alus
- Enne võistlust tuleb maastiku kohta koguda infot ja hinnata enda orienteerumisoskust sellisel maastikul

Rain ja Silver Eensaar on kahekordsed rogaini maailmameistrid

Ettevalmistus rogainiks

2014. aastal toimuvad Eestis taaskord rogaini tiitlivõistlused – 07.-08. juunil Oraval. Võistluseni on jäänud pool aastat ja see on võistlejatele pikaks ja raskeks katsumuseks päris sobiv ettevalmistusperiood.

SILVER EENSAAR

ÜLDINE ETTEVALMISTUS

6 KUUD - 2 NÄDALAT ENNE VÕISTLUST

Perioodi eemärgiks on arendada kehalist ja vaimset võimekust, eelkõige vastupidavust. Kuigi 24h rogaini käigus läbitakse inimese jaoks üldiselt erakordne distants ja ollakse füüsiliselt järjest aktiivne erakordselt pika ajaperioodi jooksul, ei ole kehaline ettevalmistus eriti erinev tavapärasest orienteeruja treeningprotsessist.

Kõige alus on jooksuproov

(eelstatult maastikul), lihaste ja südame veresoonkonna arendamine, keha energiaprotsesside arendamine ja tundma õppimine. Arvestades, et rogaini distants on tavalisest orienteerumisrajast pikem, tuleb ettevalmistusperioodil

kasuks regulaarne pikkade treeningute tegemine ja pikema kestvusega võistlustel osalemine.

Treeningute mahu tõstmine ei tohi toimuda liiga järsult

Pikematel, 2-4 tunnistel, treeningutel tuleb liikuda aeglasema tempoga ja jätta pärast kehale raskest treeningust taastumiseks piisavalt aega. Üle kolme tunni kestvaid treeninguid ei ole otstarbekas teha rohkem kui 1-2 kahe nädala jooksul. Talvisel perioodil on pikkade treeningute jaoks sobivaim suusatamine, aga ka pikemad madala intensiivsusega matkad. Treeningu eesmärgil tasub osaleda suusamaratonidel ja näiteks Winter Xdreamil, mis võimaldab ka kaarditööd.

Orienteerumistehnilise ettevalmistuse parimaks viisiks on **regulaarne orienteerumispäevakutel ja -võistlustel osalemine**. Ka pikemateks jooksuproovideks tasub hankida suure mastaabiga (rogainid toimuvad tavaliselt 1:30 000 kuni 1:40 000 mastaabiga kaartidel) aluskaart ja jälgida enda liikumist maastikul kaardi abil.

6-3 nädalat enne EMI on kasulik osaleda mõnel pikemal rogainil. Sobilikud 6/12 tunni rogainid on samal päeval (03.05.2014): Lätis Ziemeļkurzeme Rogain ja Soomes Salpaus-Rogaining. 12-tunnine võistlus on piisavalt pikk, et tunda 24-tunnine rogainiga sarnaseid emotsioone ja leida nõrgad kohad varustuses, meeskonnatöös, raja planeerimisel ja kaardilugemisel.

Üldise ettevalmistusperioodi jooksul tasub samuti **tähelepanu pöörata rogainiks sobilikku varustuse hankimisele** ja selle **testimisele**. Sobilikku varustuse hankimine ja testimine on pikk protsess ja see kulmineerub võistlusele eelnevatel viimastel nädalatel, mil tasub langetada varustuse osas lõplik valik ja teha viimased kontroll-treeningud täielikus võistlusvarustuses võistlussituatsiooni jäljendades.

SPETSIIFILIS-TEHNILINE ETTEVALMISTUS

2 NÄDALAT - 1 PÄEV ENNE VÕISTLUST

Selleks ajaks on füüsiline ja orienteerumistehniline ettevalmistus tehtud, ja kuigi tasub jätkata jooksmist ja orienteerumist, tuleks hoiduda pikkadest kurnavatest treeningutest. Nagu eelpool mainitud on viimasel kahel nädalal enne võistust primaarne võistlusvarustuse lõplik määramine ja komplekteerimine.

Varustuse komplekteerimine

Riided. Juuni alguses on Eesti ilm ettearvamatu. Temperatuurid võivad kõikuda +25st päeval kuni mõne soojakraadini öösel. Üsna tõenäoline on vihm. Seega lõpliku varustuse valimisel tuleb olla valmis kõigeks. Rogaini riietusele võib esitada orienteerumisriietusega sarnased nõudmised: see peab olema kerge, vett mitte imavast sünteetilisest materjalist ja mugav. Parim viis olla valmis kõikideks oludeks on kihiline riietumine: õhuke põhiriitus, millele vastavalt oludele saab lisada kas sooja pesu või vettpidava pealiskihi. Paljude jaoks on parim lahendus liibuvad jooksupüksid, pehme jooksusärk, eraldi käised (varem põhiliselt levinud ratturitel), õhuke pikakade käistega spordipesu särk ja kilekas või õhuke koorikjope. Tõenäoliselt on otstarbekas kasutada või igaks juhuks kaasas kanda jooksukindaid, nokatsit või higipaela või õhemat buffi.

Viimastel aastatel on laialt levima hakanud ka kompressioontooted, millest võib pikkadel distantsidel kasu olla. Kuid arvestades, et liigutakse maastikul, võib see kallist varustust rikkuda.

Seljakott. 24-tunni rogainil on kindlasti otstarbekas kasutada väikest seljakotti. Kanda tuleb toitu, jooki, varuriideid ja hädaabivaru. Parim seljakott on kerge, mugav, rohkete reguleerimisvõimalustega ja kinnitusrihmadega, mis aitavad minimeerida koti rappumist jooksmisel. Üheks põhiliseks edufaktoriks pikkadel distantsidel on asjatute peatuste vältimine, seega kott peaks võimaldama toidu paigutamist lihtsalt ligipääsetavatesse vöö- või välistaskutesse ja sisaldama ka niisugust joogisüsteemi, mille kaudu on mugav regulaarselt juua.

Jalanõud. Tavalised orienteerumise jalanõud ei ole rogaini jaoks head, kuna nende tald on liiga jäik ja agressiivse mustriga. Pikemal distantsil tekitab liiga kõva tald jalgade väsimust ja valulikkust. Parim lahendus on õhema te pealsetega maastikujooksu tossud.

Sokid. Need on samuti pikkade distantside puhul väga tähtis varustus-element. Eelistada tuleks sünteetilisi õmblusteta spetsiaalselt maastikujooksuks toodetud keskmise paksusega sokke. Orienteerumispõlvikud ei ole pikaks distantsiks parim valik. Väga mõistlik on kasutada jalatsite **prahikatteid ehk bahille**, mis on efektiivsed hoidmaks ära liiva, kivide ja okaste sattumist jalatsitesse. Prahki kogunemine jalatsitesse on põhiline villide ja hõõrdumiste põhjus.

Lisavarustus

Korralik vedelikkompass – vastavalt iga võistleja isiklikule eelistusele. Kadumise vältimiseks tasub kompass varustada paelaga. **Tavaline spordikell** – **NB!** GPS, sammulugeja ja altimeetri funktsiooniga kellad ei ole lubatud. **Pealamp** – kuigi juunikuine Eestimaa öö ei ole pikk, on kolme-nelja tunni jooksul ilma lambita metsas liikumine võimatu. Kõige parema võimsuse ja akukestuse tagavad LED pealambid. Kuigi radadel liikumiseks piisab ka väikesest lambist, on näiteks punktide otsimisel lambi valgusjõud väga oluline. Hea lamp aitab vältida vigu ja säästa aega. Piisava valgusjõuga (300+ lumen) LED pealampide hinnad algavad umbes 100 eurost.

Lisaks eeltoodule tasuks seljakotis kaasas kanda **hädaabivahendeid** – termokilet, valuvaigistit, teipi ja vaseliinipõhist kreemi hõõrdumistele reageerimiseks, kirjutusvahendit ja tualettpaberit.

Söömine rajal

Kehal on piiratud hulgal energiat. Intensiivsemal jooksul jagub lihaste ja maksa glükogeenivarust umbes kaheks tunniks. Edasi järgneb “haamer”, kui ei turgutata keha kiirelt imenduvate süsivesikutega või ei vähendata oluliselt liikumise intensiivsust. Madalamal intensiivsusel suudab keha kasutada ka rasvadena talletatud energiat, kuid jooksuks jääb tavalisel inimesel sellest

üldiselt väheks. Seetõttu, kui tahad rogaini jooksuga läbida, on mõistlik toetada keha regulaarselt toiduga, eelistatult süsivesikutega.

Kõige mugavam on rohkelt energiat sisaldavatest söökidest kasutada spordigeele, müslibatoone ja küpsiseid. Samas, kui leida hea pakendamislahendus võib kasutada ka looduslikku toitu (mett, banaani). Vältimaks magusaiveldust ja andmaks kehale “emotsionaalset kingitust” võib vahele süüa ka midagi soolasemat ja tahedamat, nagu võileib, juust-vorst, pätklid, krõpsud. Emotsionaalse söögi alla käib ka sooja söögi söömine *Hash House*’is ehk võistluskeskuses, aga võisteldes ei kaalu soojast söögist saadav kasu reeglina üles keskuse külastamisele ja söömisele kulutatud aega, mille vältel jäid kilomeetrid läbimata ja punktid võtmata.

Ühes tunnis suudab keha omastada umbes 70 gr süsivesikuid, seega sobilikuks mustriks toitumisel on üks geel/batoon/võileib ühe võistlustunni kohta. **Reegli kehtestamine aitab toitumise olulisust meeles pidada ja planeerida kaasa võetava toidu hulka.**

Endale sobilikud geelid, batoonid ja muud söögid tuleb välja selgitada katse-eksituse meetodil ettevalmistusperioodi jooksul.

Joomine rajal

Vedeliku tarbimise mahu tingivad eelkõige ilmastikuolud. Palava ilmaga kulub vedelikku rohkem kui jaheda ja vihmasega. Juua võib nii lahjat spordijooki kui tavalist vett. **Puhas vesi aitab loputada suud sporditoidu suhkrust ja vähendada iivelduse ohtu.** Levinud arvamus on, et spordijooigid aitavad vältida krampide teket, kuid ammen-davat teaduslikku tõestust sellele hüpoteesile ei ole. Krampid on eelkõige tingitud sellest, et soorituse intensiivsus ei vasta treenitusele. Üldiselt on ka geelides piisavalt spordijookidega sarnaseid aineid.

Joomiseks on mõistlik seada samuti sisse reegel – juua väikeste söömudega iga 15 min tagant. Kasulik on lisaks joogikotile kaasas kanda ka joogipudelit, mis on abiks joogipunktides joogikoti täitmisel ja vee ammutamisel puhastest looduslikest allikatest.

Neil, kes plaanivad osaleda ka USAs rogaini MM-võistlustel, tasub

meeles pidada, et teisel kontinendil on loodusliku vee joomisega seotud suured riskid, kuna vee bakteriaalne koosseis on erinev ja võib kaasa tuua tõsised kõhuhäädad. Mõistlik on sellises olukorras kasutada vee puhastamiseks spetsiaalseid tablette või filtrit.

Planeerimisvahendid

Raja planeerimine on rogainis väga oluline protsess. **Et kasutada efektiivselt kogu planeerimiseks antud aega, tuleb kasutada spetsiifilist varustust.** Selleks on **planeerimisalus** (korgist või kapa plaadist tahvel, mis vastab kaardilehe suurusele), **nööpnõelad** punktikohtadesse pistmiseks, **mõõtenõör** distantsi mõõtmiseks ja **kirjutusvahendid**. Lubatud vahenditeks on ka kurvimeeter, joonlaud, kalkulaator. Infotehnoloogiliste vahendite kasutamine ei ole lubatud.

VAHETU ETTEVALMISTUS

ÜKS PÄEV ENNE VÕISTLUST

Võistlusele eelneval päeval tuleb pakkida, vastavalt varem koostatud nimekirjale, kõik vajalikud asjad, et võistluspaigas ei oleks halbu üllatusi. Võistluspaika saabudes on otstarbekas püstitada telk varustuse hoidmiseks ja planeerimiseks, kui seda ei ole võimalik teha korraldajate poolt pakutavates ruumides või autos.

Jalgade ettevalmistamine

Jalgu tasuks ennetavalt teipida (katata hõõrdumisohuga kohad hea nakkuvusega leukoplaastriga), kuid teip peab olema hea. Tipporienteerujate poolt kasutatav Leukotape on sobiv vahend. Teip tuleb panna kuivale jalale. Enne teipimist tasub jalga ilma jalanõudeta ja kuivades sokkides kuivatada, et jalad ei oleks higistamisfaasis, ning siis asetada vajaliku kohta teip ja pressida see kinni.

Otstarbekas võib olla teibi asetamine juba võistlusele eelneval õhtul.

Võistlusjalanõude jalgapanemisel on otstarbekas kanda jalgadele ja eriti varvastele, hõõrdumisvastast geeli, näiteks imikute mähkmekreem või spetsiaalset hõõrdumisvastast geeli.

Hiljemalt võistluspaigas tuleb tutvuda viimase rajameistri-info ja ilmaennustusega ning sellest lähtudes teha lõplik varustuse valik

Väljakuulutatud kaartidejagamise ajaks võiks võistluskott olla komplekteeritud, joogisüsteem täidetud ja võistlusriided seljas. Planeerimisvahendid peavad olema kättesaadavalt planeerimiskohas, koos planeerimise ajal tarbimiseks mõeldud söögi ja joogiga.

Raja planeerimine

Raja planeerimine on eduka rogaini alus. Selleks, et saavutada maksimaalne skoor oma füüsiliste võimete pinnalt, tuleb koostada endale võimalikult optimaalne rada.

Olulised faktorid

Oma võimete hindamine. Milline on võistlusplaan? Kui pika distantsi ma suudan ja tahan läbida? Kui hea orienteeruja ma olen?

Konkurentide hindamine. Milline on eeldatav konkurentide võimekus? Kui kõvasti ma pean eeldatavalt pingutama, et saavutada soovitud tulemus?

Maastiku hindamine. Enne võistlust tuleb maastikutüübi kohta koguda infot. Selleks sobib internet, kust võib otsida orienteerumiskaarte, pilte ja tutvuda kaardirakendustes pakutavaga. Näiteks <http://tools.geofabrik.de/mc/>. Samuti võib otsida varem sarnasel maastikul toimunud võistluste tulemusi, et hinnata liikumiskiirust.

Maastiku hindamise põhjal kujuneb **koefitsent** – hinnanguline maastikutüübist tulenev linnulennulise ja reaalse liikumistee protsentuaalne vahe. See on individuaalne kriteerium, mis sõltub sellest, kas joostakse rohkem otse või teid mööda ringi. Praktikaks jääb koefitsent tavaliselt 1,2 ja 1,3 kanti. Selle koefitsendiga tuleb läbi korrutada linnulennuline liikumistee, et teada saada, kui pikk distants tuleb tegelikult rajal läbida.

Raja hindamine. Kus on suurema väärtusega punktid? Kuhu võib suu-rem võistlejate mass suunduda? Kus on raskem läbitavus? Eeldatavalt raske- ma läbitavusega maastikuosad ei ole mõistlik planeerida võistluse algaasi,

kuna hiljem on seal teiste poolt sisse joostud lohadel kergem liikuda.

Planeerimise juures on oluline saavutada maksimaalne skoor minimaalse distantsi minimaalse jõukuluga läbimisel. Radu mööda liikudes on kiirus suurem, kuid distants reeglina pikem. Otse liikudes on distants lühem, kuid jõukulu reeglina suurem. Keeruline on hinnata koormust jalgadele – kas parem on liikuda teel või maastikul? Ilmselt on mõistlik kasutada mõlemat varianti ja leida endale optimaalne tasakaal.

Otstarbekas on alustada planeerimist nende kõrgema väärtusega punktide ühendamisega, mida saab läbida teid kasutades. Seejärel tuleb üritada need süsteemid omavahel liita.

Kui planeerida sisemine ja välimine ring, tuleb hinnata, kummal ringil olles on mõtteliste ringide vahele jäävaid punkte lihtsam ja kiirem võtta. Kui esialgne kontseptsioon on paigas, tuleks kaardile asetada mõõtenõör ja teha planeeringus korrektsioone, vastavalt eeldatavasti läbitavale maksimaalsele distantsile.

Tavaliselt on punktialistus kaardil ühtlane ja seega ei moodustu selgelt parimat varianti. Üleplaneerimine ei ole otstarbekas. Kui rahuldav lahendus on leitud, tuleb planeering fikseerida ja kaardile kanda. Mõõtenõõri abil on mõistlik kanda kaardile ka läbitud distantsi markerid näiteks 10 km kaupa.

VÕISTLUS

Tempo valik

Valige võistkonnale jõukohane tempo. Arvestada tuleb, et finishini on 24 tundi ja kiiretest alustajatest ei tasu välja teha. Leidke endale sobiv rütm, tõusudel võib vabalt kõndida. Kuigi teiste võistlejate jälitamine ei ole lubatud, on kaasvõistlejate jäljed suureks abiks. Valdavas osas on maastikul kulgevad lohad rogainidel õiged, kuid kaardi ja kompassi abil tuleb liikumist ikkagi kontrollida.

Koostöö partneriga

Ülesanded tuleb võistkonnas ära jagada. Parema on, kui mõlemad orienteeruvad, kuna see aitab vältida vigu ja hoiab ka pimedas virgena.

Kui üks võistkonnaliige ei suuda või ei saa kaarti lugeda, siis tuleb seda

kaaslastele teatada. Võistkonnakaaslastel on lubatud kandamit jagada ja teineteist näiteks vedamiskummiga toetada, sellest on suur psühholoogiline ja füüsiline abi.

Toitumine

Toitumisel on ühe tunni reegel. Süüa tuleb üritada isegi siis, kui puudub isu. Kui tekib suur energiapuudus on kaks varianti – kas tempo alla või rohkem süüa. Toitumine toob reeglina jõuvarude taastumise.

Söömiseks ei ole vaja kulutada aega, süüa saab liikudes. Kõik väikesed pausid moodustavad kokku suure pausi.

Probleemidega tegelemine

Füüsilised probleemid tuleb võimaluste piires kohe kõrvaldada. Villid ei kao ära, vaid arenevad suuremaks.

Hõõrdunud kohti võib teipida, vaseliinitada, vahetada sokke, puhastada jalatseid, pingutada paelu jne. Valuvaigistit peaks tarbima ainult äärmisel juhul.

Vead orienteerumises

Nii pikal distantsil tuleb kõigil ette vigu. Vead tuleb koheselt unustada, aga samas nendest edasise võistluse huvides õppida. Vigaselt orienteerunud kaaslaste süüdistamine on väga vale, pigem peavad kaaslasted üksteist toetama ja innustama.

Peale vea tegemist tuleks jätkata ühtlases rütmis ja teha vajadusel planeeringus korrigeering.

Muudatused planeeringus

Planeerides märkige kaardile distantsi markerid. Võistluse käigus saab nende abil regulaarselt jälgida, kas

olete plaanist ees või taga. Eelduslikult võite olla päeval plaanist ees, kuid öösel reeglina tempo langeb. Siis oleb planeeringu muutmise otsus füüsilisest seisundist ja motivatsioonist – ka uuel hommikul on võimalik eelmise päevaga võrreldavas tempos liikuda.

Finišisse jõudmise varu ei tohiks olla liiga suur, kuna tihti otsustabki see üks punkt, kas teie suurt pingutust saadab ka edu. Kui on ilmne, et aega on planeeritud distantsi läbimiseks liiga vähe, tuleb vastav arv punkte ära jätta. Muutmist on parem alustada pigem varem ja väiksema väärtusega punktidest, kui raja viimastel tundidel sunnult ära jätta kallid punktid.

Kuigi on raske, pidage meeles, et need rasked tunnid moodustavad elust vaid tühise hetke. Mida raskem on, seda eredamad mälestused jäävad. Loobujad ei võida kunagi ja võitjad ei loobu kunagi!

GO HARD OR GO HOME!

ERC 2014

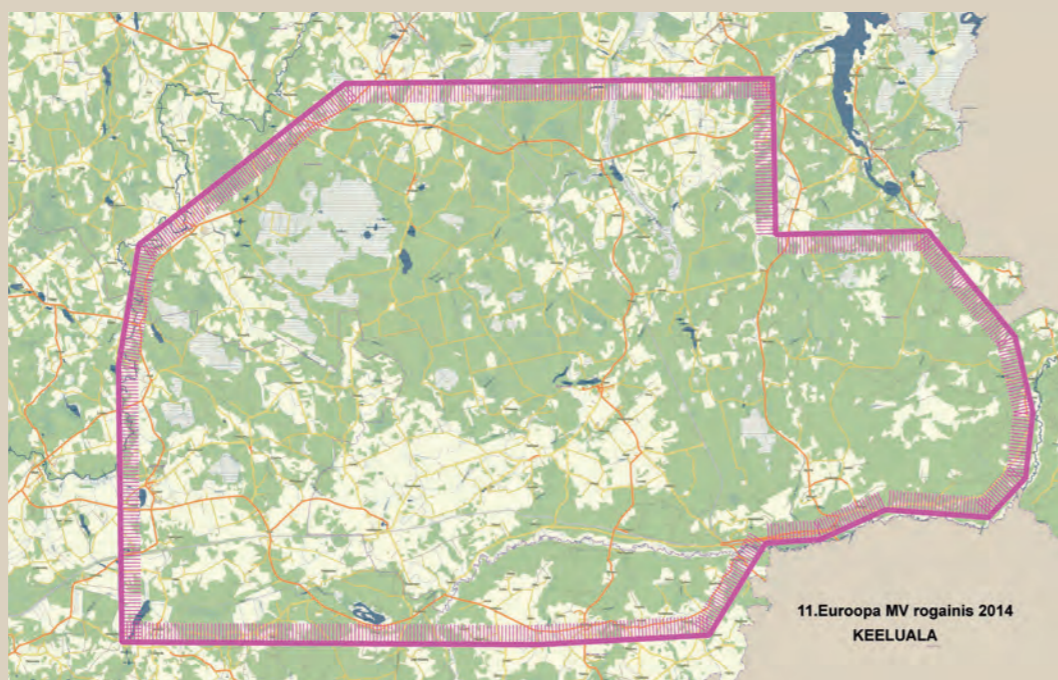
Järgmise aasta juunis vallutavad rogainijad Põlvamaa kandi metsad ja sood terveks põnevaks ööpäevaks, sest 31. oktoobril andis Keskkonnaamet allkirjastatud kooskõlastuse, mis lubab XTspordil korraldada 11. Euroopa rogaini meistri-võistlused 7. ja 8. juunil 2014. aastal Orava, Värskas ja Veriora valla territooriumil.

Kuni 800 osalejaga suurvõistluse ettevalmistused käivad täies hoos. Peakorraldaja Randy Korbi kinnitusele on maastik risti-põiki läbi käidud ja KPde asukohad üle kontrollitud. Teine pealik Heigo Põld koordineerib kodulehe püstitamist ja on samal ajal sõlminud mitmeid kokkuleppeid toetajatega.

Korraldajate rõõmuks on registreerimine aktiivselt käimas ning kirjas on juba 74 võistkonda kokku 155 liikmega. See on lubatud 800st pea 20%!

Odavam registreerimine lõppeb 31.12.2013.

Kutsume kõiki orienteerujaid ja seiklejaid Euroopa meistrivõistlustele. Täpsem info võistluste kodulehel: www.erc2014.com

11. Euroopa MV rogainis 2014 KEELUALA

AMBIT2 GPS SEIKLEJATELE JA SPORTLASTELE

Siin on kõik, mida vajad looduses sportimiseks – navigeerimine, ilmaolud, kiirus, pulss, kõrgus ja eriomadused jooksmiseks, rattasõiduks ning ujumiseks. Fiiberklaasiga tugevdatud korpuses ning 16 või 50 tundi kestva akuga on Ambit2 valmis igaks seikluseks.

Tuhandeid Suunto App'id, mis lisavad kellale uusi võimalusi.

Hoia end kursis: www.suunto.com

SUUNTO
CONQUER NEW TERRITORY

Hekotek — suurim puidutöötlemis- ja bioenergeetika ettevõtetele seadmeid valmistav masinaehitustehas Baltikumis.

HEKOTEKI TOOTED:

- Palgisorteerimisliinid
- Palkide etteandeseadmed
- Saematerjali sorteerimisliinid
- Erinevad konveierid
- Aspiratsiooniseadmed
- Graanulitehased
- Koorimisliinid
- vähevaliteetsele puidule
- Graanulikatlamajad
- Puidukütuste katlamajad

AS Hekotek
Põrguvälja tee 9, Jüri, Rae vald, Harjumaa
Tel. +372 605 14 50; E-mail: hekotech@hekotech.ee
www.hekotech.com

ÜLDKOGU

Orienteerujate üldkogul Vinnis 23.-24.11.2013 valiti Aasta Tegijaks rattaorienteerumise kahekordse maailmamesiter Tõnis Erm. Parimaks rogainivõistkonnaks valiti edukalt

JUHATUSE otsused

September 2013

Otsus nr : 944

Orienteerumisjooksu MMi korraldusõiguse taotlemine. 1. EOL taotleb IOF-lt 2017. a o-jooksu maailmameistrivõistluste korraldamisõigust Eestis. 2. Markus Puusepal koostada ja esitada IOF-le 2017. a MMi korraldustootlus hiljemalt 30.09.2013

Otsus nr : 945 Kinnitada RO koondis MK finaaletapile Portugalis
Otsus nr : 946 Kinnitada orienteerumisjooksu koondis noorte EM-le Portugalis

Otsus nr : 947 Avalik stipendiumikonkurss o-jooksu MN21 koondise treener-esindaja stipendiumile. Avaldus esitada EOL-le hiljemalt 15.10.2013

Otsus nr : 948 Kinnitada 2014. a Maailma edetabelivõistluste konkursi tingimused

Oktoober 2013

Otsus nr : 949 Kinnitada Eesti juunioride- ja noortekoondis Baltic Junior Cupile
Otsus nr : 950 Kutsuda kokku EOL sügisene üldkogu 23.-24.11.2013 Lääne-Virumaal, Vinnis

Otsus nr : 951 Ajakirja „Orienteeruja“ väljaandmine 2014. a ja tellimishind. Kinnitada väljaantavate numbrite arvaks neli ja aastatellimuse maksumuseks 10 EURi. Aastatellimus välismaale maksab 18 EURi.

November 2013

Otsus nr : 952 Kinnitada EOL avaliku stipendiumikonkursi tulemused

Otsus nr : 953 Kinnitada EOLi üldkogul 23.11.2013 autasustatavad

Otsus nr : 954 Teha EOLi üldkogule ettepanek kinnitada

EOLi 2014. aasta liikmemaksumaks 125 EURi

Otsus nr : 955 Kinnitada EOLi üldkogule päevakord ja kodukord 23.-24.11.2013 Lääne-Virumaal, Vinnis

Otsus nr : 956 Kinnitada suusaorienteerumise 2014. a eelarve esitamiseks EOLi sügisesele üldkogule

Otsus nr : 957 Kinnitada EOLi 2013. a eelarve muudatuse esitamiseks EOLi sügisesele üldkogule

Otsus nr : 958 Kinnitada suusaorienteerumise ettevalmistuskoondisid ja koondise kandidaadid 2013/2014 suusaorienteerumise hooajaks

Otsus nr : 959 Kinnitada suusaorienteerumise Eesti MN21 koondiste koostamise alused 2014. aastal

Otsus nr : 960 Kinnitada suusaorienteerumise Eesti juunioride- ja noortekoondiste koostamise alused 2014. aastal

maailmameistri tiitlit kaitsnud vennad Silver ja Rain Eensaar, parimaks suusaorienteerujaks tunnustati Daisy Kudre.

Orienteerumisjooksus valiti parimateks naistest Anu Åkerman ja meestest Lauri Sild. Selgitati välja ka parima korraldusega võistlus, milleks osutus Rakvere orienteerumisklubi poolt läbi viidud rattaorienteerumise MM. Üldkogul valiti presidendiks Urmas Klaasi. Ametisse kinnitati ka uus juhatus.

Juhatusel liikmeteks kinnitati (vasakult) Mihkel Järveoja, Sixten Sild, Piibe Tammemäe, Urmas Klaas, Aleksandr Sved, Marek Karm; pildilt puuduvad juhatusel liikmed Karli Lambot, Eduard Pukkonen ja Peep Otsstavel. Fotod: Mati Poom

Otsus nr : 961 Kinnitada Eesti suusaorienteerumise koondis MK-etappidele Soomes. Kinnitada koondis etappidele 2.-8.12.2013 Soomes, Yllasel järgmises koosseisus:

1. Daisy Kudre, Värska OK Peko
2. Evelyn Kaasiku, OK JOKA
3. Priit Randman, Rakvere OK
4. Tarvo Klaasimäe, Rakvere OK
5. Ilmar Udam, OK JOKA
6. Treener-esindajaks Raul Kudre

Otsus nr : 962 Kinnitada 2016. aasta võistluste ja noortelaagrite korralduskonkursi juhend

Otsus nr : 963 Kinnitada EOLi 2013. aasta litsentsijuhend

Otsus nr : 964 Taastada A. Roose tulemused Eesti MV pikal rajal ja Suunto Gamesil, lähtudes ekspertiisist, mis tõendas SI kiibi riket ja juba läbitud KP märke ülekirjutamist

Otsus nr : 965 Kinnitada 55. Jüriööjooksu juhend

EESTI ORIENTEERUMISLIIT TOETAJAD:

Pytho2 BUGrip® Libedate radade vallutaja

Loodud jäistel radadel jooksjatele tempokateks treeninguteks ja võistlusteks.

17 dünaamilise naastuga BUGrip® kummitald tagab aukartust äratava haarde libedal pinnasel ja teeb igati viisaka soorituse asfaldil.

Madal tallaprofiil ja paindlikkus annavad hea rajatunnetuse ja lubavad jala loomulikku liikumist. Vetthülgav pealismaterjal imab minimaalselt vett.

3D vormitud karkass hoiab jala tugevalt vastu talda, võimaldades nii ka äkilisemaid liigutusi.

Saadaval MATKaSPORT kauplustes
www.matkasport.ee

ICEBUG®

www.icebug.se